

ระบำ ทะเลาะเซม้ง

คณะผู้วิจัย

นายพรเทพ	บุญจันทร์เพชร	หัวหน้าโครงการวิจัย
นายกิตติชัย	รัตนพันธ์	ผู้วิจัยร่วม
นายกำธร	คำทิพย์	ผู้วิจัยร่วม
นายเกรียงศักดิ์	จิสูงเนิน	ผู้วิจัยร่วม
นางชญาดา	รัตนพันธ์	ผู้วิจัยร่วม
นายไชยวัฒน์	แก้วเอียด	ผู้วิจัยร่วม
นายธีระศักดิ์	ชายเกตุ	ผู้วิจัยร่วม
นางโสภา	ชายเกตุ	ผู้วิจัยร่วม
นางอริยา	ลั้มกาญจนพงศ์	ผู้วิจัยร่วม
นายเอกวัชร	วัชรพันธ์	ผู้วิจัยร่วม

งานวิจัยเล่มนี้ได้รับทุนสนับสนุนโครงการวิจัยสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาและงานสร้างสรรค์ทาง
ศิลปวัฒนธรรม ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประจำปีงบประมาณ 2555

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ระบำตะเลาะ เขม็ง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ และความเชื่อของชาติพันธุ์เขม็ง โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา และสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์เขม็ง ชาวบ้านใกล้เคียง และหัวหน้ากลุ่มชาติพันธุ์เขม็ง คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มา สร้างสรรค์เป็นท่ารำและดนตรีโดยใช้หลักการทางนาฏศิลป์และดุริยางค์ เพื่อนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบ การแสดงสร้างสรรค์ชุด ระบำตะเลาะ เขม็ง

ระบำตะเลาะ เขม็ง เป็นการแสดงสร้างสรรค์ที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์และดุริยางค์ไทย และ นักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 4 ปีการศึกษา 2555 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้ ประดิษฐ์ท่ารำและทำนองดนตรีขึ้น จากวิถีชีวิตของชนเผ่าเขม็งที่อาศัยอยู่บริเวณเทือกเขาบรรทัดภาคใต้ของ ประเทศไทยได้แก่ จังหวัดตรัง จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสตูล โดยมีรูปแบบและลักษณะการแสดง เป็นการรำ หมู่ประกอบด้วยผู้แสดงชาย- หญิง จำนวน 20 คน เน้นความสนุกสนานและพฤติกรรมต่าง ๆ ของชาวเขม็ง โดยเฉพาะการเกี่ยวพาราสีระหว่างชายหนุ่มและหญิงสาว เครื่องดนตรีและเพลงที่ใช้ประกอบการแสดงชุดนี้ได้ เอาแนวความคิดมาจากเครื่องดนตรีของชาวเขม็งซึ่งเล่นกันมาแต่โบราณ มาประดิษฐ์เป็นเครื่องดนตรีแยก ออกได้เป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรก เป็นกลุ่มเครื่องประกอบจังหวะคือ บาแตช กลุ่มที่สอง เป็นเครื่องดำเนิน ทำนอง ซึ่งนำเอาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าในวงดนตรีไทยคือ ขลุ่ยหลีบและขลุ่ยเพียงออ และกลุ่มที่สาม เป็นเครื่องดนตรีที่บรรเลงเป็นชาวดเสียงธรรมชาติ ได้แก่ ชุดขลุ่ยดับนก เครื่องแต่งกายแต่งกายเลียนแบบ ชาวเขม็ง แต่ประยุกต์ให้มีความสวยงามเหมาะสมและสมจริง เครื่องแต่งกายผู้แสดงชายประกอบด้วย ผ้าถุง เรียกว่า เลาะเตียะ รัดสะเอวเข็มขัดลูกพุทรา กำไลมือ สร้อยคอ ดอกไม้ทัด และผมปลอม เครื่องแต่ง กายผู้แสดงหญิงประกอบด้วย ผ้าถุงรัดสะเอว เข็มขัดลูกพุทรา เกาะอก กำไลมือ สร้อยคอ ดอกไม้ทัด และผมปลอม ผู้แสดงประกอบด้วย ผู้แสดงชาย 10 คน และผู้แสดงหญิง 10 คน อุปกรณ์ประกอบการ แสดง ได้แก่ บอเลา และตะเลาะ ผลงานการแสดงชุดระบำตะเลาะ เขม็ง ชุดนี้สามารถนำไปเผยแพร่เพื่อ เป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทย รวมถึงเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติพันธุ์เขม็ง ให้เป็นที่รู้จักอีก ด้วย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัย เรื่องระบำ ตะเลาะ เขม็ง เล่มนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากโครงการวิจัยสื่อนวัตกรรมทางการศึกษาและงานสร้างสรรค์ทางศิลปวัฒนธรรม ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประจำปีงบประมาณ 2555 ซึ่งทำให้การศึกษาวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

กราบขอบพระคุณ ดร.สิริชัยชาญ ฟักจำรูญ อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างงานวิจัยของบุคลากรในวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณนายอนุสรณ์ สกุลณี ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง นางเพ็ญจันทร์ เด่นยุคต์ นางกัลยาณี ยังสังข์ นางสาวรส ศุกลกาญจน์ นายธีรภัทร เพชรภาพ นายรังสรรค์ ไวยพันธ์ นายสุกเชษฐ กิจवास ที่ให้คำปรึกษาเพื่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้งคณาจารย์ วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุงทุกท่านที่ให้คำแนะนำทางด้านวิชาการ ข้อคิดเห็น และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียบเรียงงานวิจัยเล่มนี้

ขอขอบพระคุณศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวซาไก อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ชาวเขม็งบ้านทุ่งทอง ตำบลวังสายทอง อำเภอละงู จังหวัดสตูล และชาวเขม็งบ้านลิพัง ตำบลลิพัง อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ ความเชื่อ วิถีชีวิต อุปกรณ์การดำรงชีพ รวมถึงการเล่นและเครื่องดนตรีของชาวเขม็ง

คณะผู้วิจัยหวังว่า การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจทุกท่าน คุณความดีที่เกิดจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแก่บุพการี ครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งหลายไว้ให้แก่ลูกศิษย์ในปัจจุบัน รวมถึงส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยที่จะช่วยพัฒนาศักยภาพความรู้ ความสามารถให้กับบุคลากรในวงการนาฏศิลป์และดุริยางค์ไทย อันจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจและกำลังใจในการรักษาศิลปวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติสืบไป

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	2
วิธีดำเนินการวิจัย.....	2
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
ความหมายของระบำ.....	5
ชาติพันธุ์ชาติ.....	6
3 องค์ประกอบของระบำตะเลาะ เหม้ง	30
ความหมาย.....	30
ประวัติความเป็นมา.....	30
รูปแบบและลักษณะการแสดง.....	31
เครื่องดนตรีและเพลงที่ใช้ประกอบการแสดง.....	31
เครื่องแต่งกาย.....	38
ผู้แสดง.....	42
อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง.....	42
โอกาสที่ใช้แสดง.....	43
4 อธิบายท่ารำและการแปรแถวระบำตะเลาะเหม้ง.....	44
5 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	192

สารบัญตาราง

ลำดับที่

หน้า

1	ตารางที่ 1 อธิบายลักษณะเครื่องแต่งกายผู้แสดง
ระบำตะเลาะ เขม็ง ชาย หญิง | 39 |
|---|---|----|

สารบัญภาพ

ลำดับที่		หน้า
1	ขลุ่ยนก	32
2	ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ	32
3	ขลุ่ยเซม้ง	33
4	กลองเซม้ง	33
5	เหลาะ	34
6	บาแตช 1	34
7	บาแตช 2	34
8	เครื่องทำจิ้งหะ	35
9	เครื่องทำจิ้งหะ	35
10	เครื่องประกอบจิ้งหะ.....	36
11	ชุดบาแตช	36
12	การแต่งกายของผู้แสดงระบำตะเลาะ เซม้ง	39
13	ผ้านุ่ง	39
14	ผ้าคาดเอว.....	40
15	สร้อยสะเอว	40
16	กำไลมือ	40
17	สร้อยคอ	40
18	สร้อยคอ	41
19	ผมปลอม	41
20	ผ้านุ่งหญิง	41
21	เกะอก	41
22	ดอกไม้ทัด	42
23	บอเลา	42
24	พวงตะเลาะ	43
25	ท่าที่ 1	44
26	ท่าที่ 2.....	45
27	ท่าที่ 3	46
28	ท่าที่ 4	47

สารบัญภาพ (ต่อ)

ลำดับที่		หน้า
29	ท่าที่ 5	48
30	ท่าที่ 6	49
31	ท่าที่ 7	50
32	ท่าที่ 8	51
33	ท่าที่ 9	52
34	ท่าที่ 10	53
35	ท่าที่ 11	54
36	ท่าที่ 12	55
37	ท่าที่ 13	56
38	ท่าที่ 14	57
39	ท่าที่ 15	58
40	ท่าที่ 16	59
41	ท่าที่ 17	60
42	ท่าที่ 18	61
43	ท่าที่ 19	62
44	ท่าที่ 20	63
45	ท่าที่ 21	64
46	ท่าที่ 23	65
47	ท่าที่ 23	66
48	ท่าที่ 24	67
49	ท่าที่ 25	68
50	ท่าที่ 26	69
51	ท่าที่ 27.....	70
52	ท่าที่ 28	71
53	ท่าที่ 29	72
54	ท่าที่ 30	73
55	ท่าที่ 31	74
56	ท่าที่ 32	75

สารบัญภาพ (ต่อ)

ลำดับที่		หน้า
57	ทำที่ 33	76
58	ทำที่ 34	77
59	ทำที่ 35	78
60	ทำที่ 36	79
61	ทำที่ 37	80
62	ทำที่ 38	81
63	ทำที่ 39	82
64	ทำที่ 40	83
65	ทำที่ 41	84
66	ทำที่ 42	85
67	ทำที่ 43	86
68	ทำที่ 44	87
69	ทำที่ 45	88
70	ทำที่ 46	89
71	ทำที่ 47	90
72	ทำที่ 48	91
73	ทำที่ 49	92
74	ทำที่ 50	93
75	ทำที่ 51	94
76	ทำที่ 52	95
77	ทำที่ 53	96
78	ทำที่ 54	97
79	ทำที่ 55	98
80	ทำที่ 56	99
81	ทำที่ 57	100
82	ทำที่ 58	101
83	ทำที่ 59	102
84	ทำที่ 60	103

สารบัญภาพ (ต่อ)

ลำดับที่		หน้า
85	ท่าที่ 61	104
86	ท่าที่ 62	105
87	ท่าที่ 63	106
88	ท่าที่ 64	107
89	ท่าที่ 65	108
90	ท่าที่ 66	109
91	ท่าที่ 67	110
92	ท่าที่ 68	111
93	ท่าที่ 69	112
94	ท่าที่ 70	113
95	ท่าที่ 71	114
96	ท่าที่ 72	115
97	ท่าที่ 73	116
98	ท่าที่ 74	117
99	ท่าที่ 75	118
100	ท่าที่ 76	119
101	ท่าที่ 77	120
102	ท่าที่ 78	121
103	ท่าที่ 79	122
104	ท่าที่ 80	123
105	ท่าที่ 81	124
106	ท่าที่ 82	125
107	ท่าที่ 83	126
108	ท่าที่ 84	127
109	ท่าที่ 85	128
110	ท่าที่ 86	129
111	ท่าที่ 87	130
112	ท่าที่ 88	131

สารบัญภาพ (ต่อ)

ลำดับที่		หน้า
113	ทำที่ 89	132
114	ทำที่ 90	133
115	ทำที่ 91	134
116	ทำที่ 92	135
117	ทำที่ 93	136
118	ทำที่ 94	137
119	ทำที่ 95	138
120	ทำที่ 96	139
121	ทำที่ 96	139
122	ทำที่ 97	140
123	ทำที่ 97	140
124	ทำที่ 98	141
125	ทำที่ 98	141
126	ทำที่ 99	142
127	ทำที่ 99	142
128	ทำที่ 100	143
129	ทำที่ 100	143
130	ทำที่ 101	144
131	ทำที่ 101	144
132	ทำที่ 102	145
133	ทำที่ 102	145
134	ทำที่ 103	146
135	ทำที่ 104	147
136	ทำที่ 105	148
137	ทำที่ 106	149
138	ทำที่ 107	150
139	ทำที่ 108	151
140	ทำที่ 109	152

สารบัญภาพ (ต่อ)

ลำดับที่		หน้า
141	ท่าที่ 110	153
142	ท่าที่ 111	154
143	ท่าที่ 112	155
144	ท่าที่ 113	156
145	ท่าที่ 114	157
146	ท่าที่ 115	158
147	ท่าที่ 116	159
148	ท่าที่ 117	160
149	ท่าที่ 118	161
150	ท่าที่ 119	162
151	ท่าที่ 119	162
152	ท่าที่ 120	163
153	ท่าที่ 120	163
154	ท่าที่ 121	164
155	ท่าที่ 121	164
156	ท่าที่ 122	165
157	ท่าที่ 122	165
158	ท่าที่ 123	166
159	ท่าที่ 124	167
160	ท่าที่ 125	168
161	ท่าที่ 126	169
162	ท่าที่ 127	170
163	ท่าที่ 128	171
164	ท่าที่ 129	172
165	ท่าที่ 130	173
166	ท่าที่ 131	175
167	ท่าที่ 132	176
168	ท่าที่ 133	178

สารบัญภาพ (ต่อ)

ลำดับที่		หน้า
169	ท่าที่ 134	179
170	ท่าที่ 135	181
171	ท่าที่ 136	182
172	ท่าที่ 137	184
173	ท่าที่ 138	188
174	ท่าที่ 139	190
175	ท่าที่ 139	190

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาคใต้ของประเทศไทยเป็นภูมิภาคหนึ่งที่มีศิลปวัฒนธรรมหลากหลาย เห็นได้จากผลงานศิลปะแขนงต่างๆ ทั้งสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม นาฏศิลป์และดนตรี ที่ปรากฏอยู่ในภาคใต้ นอกจากนี้ขนบธรรมเนียม ประเพณี กีฬา และการละเล่น ยังสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษเกี่ยวกับการนับถือศาสนา พิธีกรรม การดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ ซึ่งได้ถูกถ่ายทอด สืบส่ง และสร้างสรรค์กันมาอย่างยาวนานโดยบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น จนกลายเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่ายิ่งของภาคใต้

ความหลากหลายทางวัฒนธรรมของภาคใต้นั้นเป็นผลมาจากสภาพทางภูมิศาสตร์ของภาคใต้ ซึ่งมีพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาณาเขตติดกับทะเลทั้งทางด้านฝั่งตะวันตก และฝั่งตะวันออก มีการตั้งเป็นเมืองท่าขึ้นในหลายๆ พื้นที่ มีประเทศต่างๆ เข้ามาติดต่อค้าขายเป็นจำนวนมาก เนื่องจากภาคใต้อุดมไปด้วยทรัพยากรอันเป็นที่ต้องการของบรรดาพ่อค้าต่างประเทศ ภาคใต้จึงกลายเป็นศูนย์กลางทางการค้าในแถบทะเลตะวันออกเฉียงใต้มาตั้งแต่อดีต

งานด้านการศึกษาศิลปะและวัฒนธรรมคืองานสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญาและจิตใจ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ของความเจริญด้านอื่นๆ ทั้งหมดและเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรารักษาและดำรงความเป็นไทยไว้ได้สืบไป พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ 1513 จากพระราชดำรัสดังกล่าว จึงเป็นความภาคภูมิใจอย่างมาก แสดงให้เห็นว่าการศึกษาศิลปวัฒนธรรมนั้นย่อมมีคุณค่าและมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าศาสตร์แขนงอื่น จึงเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ศาสตร์ทางด้านนาฏศิลป์และดนตรีไทยจะต้องได้รับการอนุรักษ์ให้คงอยู่ควบคู่ไปกับการสร้างเพื่อให้เกิดพัฒนาการไปตามความเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบัน

เซม้งหรือที่คนไทยโดยทั่วไปเรียกกันว่า เงาะ ตามบทพระราชนิพนธ์เรื่องเงาะป่า ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ได้ทรงเอนกนิทานพื้นบ้านของพวกเซม้งมาทรงรจนาขึ้นเป็นบทละครและทรงเรียกชื่อพวกนี้ตามภาษาของชาวพัทลุงว่า เงาะ ซึ่งพวกนี้ยังมีชื่อเรียกขานกันอีกหลายชื่อเช่น ซาแกซึ่งแปลว่าแข็งแรงหรือว่าเถื่อน บ้างก็เรียกว่า ซินอย เซม้ง และนิกริต แต่ชาวเซม้งจะเรียกพวกเขาว่า มัณนิ และพอใจให้เรียกเขาตามภาษามลายูว่า ออแก อัสลี หรือ โอริง อัสลี ซึ่งแปลว่าคนดั้งเดิมมากที่สุด ศิลปะการแสดงของชาวเซม้งเป็นลักษณะพื้นฐานอย่างง่าย ๆ เครื่องดนตรีมีเพียงไม่กี่ชิ้น ล้วนแต่ประดิษฐ์ขึ้นด้วยไม้ไผ่ตามแบบที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเป็นเครื่องดนตรีให้จังหวะด้วยการตีต หรือการตีทั้งสี่น เพลงที่ใช้ร้องก็มีไม่กี่เพลงซึ่งเป็นเพลงง่ายๆ และทำนองสั้นๆ ส่วนนาฏศิลป์ก็ไม่มีลีลาจังหวะที่เป็นแบบแผนแน่นอน เป็นการเดินให้เข้ากับจังหวะ

ดนตรีตามใจชอบเข้ากับการถือลูกตะเลาะเพียงสองสามท่าเท่านั้น จะร้องรำทำเพลงเนื่องในโอกาสเมื่อมีงานรื่นเริง เช่น ในงานแต่งงานหรือดีใจในการสำเร็จจากการล่าสัตว์ใหญ่มาได้ ลูกตะเลาะ เป็นไม้ป้าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติในแถบเทือกเขาบรรทัดออกผลเป็นพวง ลักษณะของผลคล้ายจาวตาลเปลือกแข็ง เวลาสุกผลจะมีสีน้ำตาลแดง ด้านนอกมีเส้นสีแดงแซมเป็นลวดลายคล้ายลากไม้เมื่อผลสุกแห้งสนิทข้างในจะกลวงและเวลาเขย่ากระทบกันจะทำให้เกิดเสียงชายชาวเขมรนิยมเอามาเป็นส่วนประกอบในพิธีเฉลิมฉลองความสำเร็จและเรียกร้องความสนใจจากหญิงสาว เป็นต้น

วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมหลักฐานข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะด้านการแสดงเพื่อจัดทำเป็นเอกสารและตำราทางวิชาการที่ถูกต้องเล่งเห็นความสำคัญและเกิดแรงบันดาลใจที่จะสร้างสรรค์ประดิษฐ์ทำรำขึ้นใหม่จากชาติพันธุ์เพื่อสื่อให้เห็นถึงศิลปะการแสดงของชนกลุ่มน้อยชาวเขมร ที่เป็นชนเผ่าโบราณเผ่าหนึ่งของไทยที่มีถิ่นฐานอยู่ตามป่าเขาทางภาคใต้ นับตั้งแต่จังหวัดสตูล ลงไปจนถึงจังหวัดยะลาสามารถนำออกแสดงเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกันทั่วไป จึงได้จัดทำโครงการวิจัยสร้างสรรค์เรื่อง ระเบ้าตะเลาะ เขมรขึ้นโดยการผสมผสานกันระหว่างการเขย่าลูกตะเลาะ ในงานรื่นเริงเข้ากับลีลาท่าทางของชนกลุ่มน้อยชาวเขมร และรูปแบบที่พัฒนาด้วยการสร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ตลอดจนเพื่อรวบรวมข้อมูลบันทึกไว้เป็นเอกสารเพื่อประโยชน์สำหรับผู้สนใจใช้สำหรับศึกษาและค้นคว้าต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ และความเชื่อของชาติพันธุ์เขมร
2. เพื่อสร้างสรรค์และนำเสนอรูปแบบการแสดงทางด้านนาฏศิลป์แนวสร้างสรรค์ชุดระเบ้าตะเลาะ เขมร

ขอบเขตของการวิจัย

คณะผู้วิจัยศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ ความเชื่อเกี่ยวกับชาติพันธุ์เขมร วิถีชีวิต และการละเล่นของชาวเขมร ในภาคใต้ เพื่อนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบการแสดงสร้างสรรค์ ชุด ระเบ้าตะเลาะ เขมร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์เขมร ในภาคใต้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1.1 ห้องสมุดวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

1.1.2 ห้องสมุดประชาชนจังหวัดพัทลุง

1.1.3 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง

1.1.4 หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยทักษิณสงขลา จังหวัดสงขลา

1.1.5 หอสมุดเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

จังหวัดตรัง

1.1.6 ห้องสมุดประชาชนจังหวัดตรัง

1.2 การสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ชาวเซม้งในจังหวัดพัทลุง ไม่น้อยกว่า 10 คน

1.3 ลงภาคสนาม

คณะผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเกต วิถีชีวิต การละเล่น ดนตรี นาฏศิลป์ ประเพณี และ ความเชื่อเกี่ยวกับ ชาติพันธุ์เซม้ง จากผู้ที่มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับชาวเซม้งในเทือกเขาบรรทัด รวมไปถึงสังเกตวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตอาหารการกิน และการละเล่นของชาวเซม้ง

2. เครื่องมือที่ใช้ในสัมภาษณ์

2.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีประเด็นเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ ความเชื่อของชาติพันธุ์เซม้งในภาคใต้

2.2 การเก็บบันทึกข้อมูล คณะผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูล บันทึกภาพ บันทึกวีดิทัศน์ และบันทึกเสียง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลประกอบการค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา งานวิจัย จากการสัมภาษณ์ สังเกต จากผู้รู้เกี่ยวกับชาติพันธุ์เซม้งในภาคใต้

การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยโดยใช้การพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ประมวลข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เพื่อนำมาสร้างสรรค์เป็นชุด ระบายละเอียด เซม้ง แล้วนำมาเสนอผลงานทางวิชาการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบำ หมายถึง ศิลปะการแสดงที่รำพร้อมกันเป็นหมู่ ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยไม่จำเป็นต้องเล่นเป็นเรื่องราว เน้นความสวยงามของท่ารำ การแปรแถว เครื่องแต่งกาย ความพร้อมเพรียงของผู้แสดง เพลงและทำนองดนตรี ที่มีหรือไม่มีบทร้องประกอบก็ได้ มีทั้งระบำมาตรฐาน และระบำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่

ตะเลาะ หมายถึง ผลไม้ป่าเมื่อสุกจะมีสีน้ำตาล เวลาเขย่าจะทำให้เกิดเสียงดัง

เซม้ง หมายถึง ชนกลุ่มน้อยโบราณเผ่าหนึ่งที่มีถิ่นฐานอยู่ตามป่าเขาทางภาคใต้ของประเทศไทย นับตั้งแต่จังหวัดตรัง พัทลุง สตูล ลงไปถึงจังหวัดนราธิวาส ชาวไทยเรียกว่า “เงาะป่า” มีผิวกายดำปนแดง ผมหยิกเป็นลอน ริมฝีปากหนา ฟันซี่สั้นโต จมูกแบนกว้าง ตัวค่อนข้างเตี้ย

ระบำตะเลาะ เซม้ง หมายถึง การแสดงสร้างสรรค์ ที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ - ดุริยางค์ไทย และนักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 4 ปีการศึกษา 2555 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้ประดิษฐ์ท่ารำ และทำนองดนตรีขึ้นจากวิถีชีวิตของชนเผ่าเซม้งที่อาศัยอยู่บริเวณเทือกเขาบรรทัดภาคใต้ของประเทศไทยได้แก่ จังหวัดตรัง จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสตูล

องค์ประกอบการแสดง หมายถึง ส่วนที่ประกอบขึ้นเป็นระบำตะเลาะ เซม้ง ได้แก่ ผู้แสดง เครื่องแต่งกาย เครื่องดนตรีและทำนองเพลง ท่ารำ การแปรแถว อุปกรณ์ และโอกาสที่ใช้ในการแสดง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ และความเชื่อเกี่ยวกับชาติพันธุ์เซม้ง
2. ได้ผลงานการแสดงแนวสร้างสรรค์ ชุดระบำตะเลาะ เซม้ง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ความหมายของระบำ
- 2.ชาติพันธุ์เซม้ง

ความหมายของระบำ

นักวิชาการได้ กล่าวถึง ความหมายของระบำไว้ หลายทฤษฎี ดังนี้

สุนนมาลย์ นิมเนตพันธุ์ (2538 : 65) ได้กล่าวถึง ความหมายของระบำไว้ว่า ระบำ หมายถึง การรำเป็นชุด เป็นหมู่ ไม่ดำเนินเป็นเรื่องราว ทำรำบางครั้งก็มีความหมายเข้ากับเนื้อเรื่อง บางครั้งก็ไม่มี ความหมายนอกจากความสวยงาม ซึ่งมีระบำแบบดั้งเดิม หรือเรียกว่าระบำมาตรฐาน และระบำที่ปรับปรุงขึ้น

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2542 : 2) ได้ให้ความหมายของระบำไว้ว่าการแสดงที่ประกอบที่ประกอบด้วยผู้แสดงจำนวนมากกว่า 2 คนขึ้นไป มีจุดประสงค์เพื่อความงดงาม ความพร้อมเพรียง การแปรแถวในขณะแสดง ประกอบกับการแต่งกาย และเพลงดนตรีที่ไพเราะ การแสดงระบำอาจเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงในเรื่อง แต่ด้วยความงามดังกล่าวนำมาใช้แสดงเป็นชุดการแสดงที่เป็นเอกเทศได้ การแต่งกายของระบำแต่เดิมแต่งยืนเครื่องพระ - นาง ในปัจจุบันได้เกิดรำ ระบำแบบใหม่ๆ ซึ่งแต่งกายตามสภาพหรือแต่งกายตามรูปแบบการแสดงละครประเภทต่างๆ

อมรา กล้าเจริญ (2542 : 64) ได้กล่าวถึงความหมายของระบำไว้ว่า การฟ้อนรำเป็นชุดกัน ในความหมายของการแสดง เป็นศิลปะของการร่ายรำเป็นหมู่ตั้งแต่สองคนขึ้นไป ไม่คำนึงถึงการ ใช้บทมากนัก คำนึงถึงความพร้อมเพรียงในการใช้ลีลาท่ารำ ความสวยงามของเครื่องแต่งกายเป็น สำคัญ ทั้งนี้จะร่วมไปถึงระบำของท้องถิ่นซึ่งการแต่งกาย ภาษา ทำนองเพลง และลีลาท่ารำ จะออกไปตามท้องถิ่นนั้นๆ เช่น ภาคเหนือ ได้แก่ ฟ้อนต่างๆ ทางอีสานได้แก่ เซิ้ง เป็นต้น

สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2547 : 12) ได้ให้ ความหมายของระบำไว้ว่า การที่คนหมู่หนึ่งตั้งแต่สองคนขึ้นไปทำท่าทางเหมือนกันบ้างแตกต่างกันบ้าง ในการแสดงชุดหนึ่งๆ และอาจมีการแปรแถว หรือตั้งขุมเป็นรูปต่างๆ เป็นระยะๆ เช่นระบำดาวดึงส์

สุมิตร เทพวงษ์ (2548 : 117) ได้ให้ความหมายของระบำไว้ว่า ศิลปะแห่งการรำที่ใช้ผู้แสดงตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป หรือจนถึงแสดงเป็นกลุ่มใหญ่ ใช้เพลงบรรเลงประกอบการแสดงทั้งที่มี เนื้อเรื่อง

หรือเพลงที่มีแต่ทำนองและจังหวะไม่ดำเนินเป็นเรื่องราว มุ่งหมายความสวยงามในเรื่อง การรำที่พร้อมเพรียงการแต่งกาย การแปรแถว ประกอบเป็นหลักในการแสดง

กรมศิลปากร (2549 : 40-41) ได้ให้ความหมายของระบำไว้ว่า ระบำ หมายถึง ศิลปะ ของ การรำที่แสดงพร้อมกันเป็นหมู่ เริ่มตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ไม่จำเป็นต้องดำเนินเรื่องเป็นเรื่องราว การแสดง ระบำ จะเน้นที่ความสวยงามของท่ารำ การแปรแถว เครื่องแต่งกาย ความเหมาะสมและ ความพร้อม เพรียงของผู้แสดง เพลงร้อง และทำนองดนตรี การแสดงระบำที่ทำท่าโดยไม่ต้องคำนึงถึง บทร้อง แต่ อาศัยการประดิษฐ์ ท่ารำให้มีความสวยงาม ระบำมีอยู่ 2 รูปแบบ ได้แก่ระบำที่เป็นแบบ แขนงดั้งเดิม และระบำที่ประดิษฐ์ ขึ้นใหม่ คือ

ชาติพันธุ์เขม้ง

เขม้งหรือที่ชาวภาคใต้ทั่วไปเรียกกันว่า เงาะ เป็นชนกลุ่มน้อยเผ่าหนึ่งในภาคใต้ของ ประเทศไทย มีความแตกต่างจากคนไทยส่วนใหญ่ทั้งด้านร่างกาย ด้านสังคมและวัฒนธรรมอาศัยอยู่ ตามป่าเขาโดยอยู่ตามเชิงผาหรือป่าโปร่ง สร้างกระท่อมเล็กๆ เป็นที่พักกระจายอยู่ในเขตจังหวัดต่างๆ ของภาคใต้ คือ ตรัง พัทลุง สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นกลุ่มชนที่ยังใช้ชีวิตอยู่กับ วัฒนธรรมล่าสัตว์ (Hunting Culture) อย่างสมบูรณ์ ไม่ค่อยยอมรับรับการพัฒนาทางวัตถุของสังคม เมือง มีความพอใจและรักที่จะอยู่กับป่าเขาลำเนาไพรมีเนอยู่อย่างเรียบง่าย ต้องการให้ชีวิตอยู่ได้เพียง วันนี้นั้นเดียว ชีวิตวันพรุ่งนี้ค่อยคิดกันในวันพรุ่งนี้ แต่มีความรู้ความชำนาญในการแสวงหาสมุนไพร มาใช้ในการรักษาพยาบาลตนเองอย่างน่าสนใจยิ่ง เช่น มียาคุมกำเนิดและยาให้เกิได้ง่าย ใช้มานานแสน นานมีผู้เรียกชนกลุ่มนี้หลายชื่อ เช่น ชาแก เขม้ง (Semang) ซินอย (Senoi) คะนัง โอริง อัสลี (Orang Asli) ออแก อัสลี นิกริโต (negreto) และเงาะเป็นต้น พวกเขาเรียกตัวเองว่า ก้อย บ้าง มั่นนิ บ้าง

1. เชื้อชาติและประชากร

พระยาอนุমানราชธน ชิน อยู่ดี และเบราเซอร์ อมาโด มีความเห็นทำนองเดียวกันว่าส พวก เขม้งเป็นพวก นิกริโต (Negreto) ซึ่งเป็นกลุ่มย่อยของกลุ่มเชื้อชาติใหญ่ที่เรียกว่า นิกรอยด์ (Negroid) นักมนุษยวิทยาบางท่าน ให้ความเห็นว่า เขม้ง เป็นชนเผ่า แวดดาบนเกาะลังกาอพบยเข้า มาบางท่านเชื่อว่า เป็นชนเชื้อสายมอญ-เขมรก็มี และว่าเป็นเชื้อสายเดียวกับพวกชาวเขาในมณฑลยูน นานของประเทศจีนก็มี

จากคำเรียกชื่อว่าเซม้ง โอรัง อัสลี ซึ่งแปลว่าคนเก่าแก่ คนดั้งเดิม หรือคนพื้นเมือง และลักษณะของการฝังศพตามประเพณีปฏิบัติของชาวเซม้ง คือ ขุดหลุมฝังนอนตะแคง ทำให้สันนิษฐานว่าคนกลุ่มนี้มีประวัติการตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณนี้มาตั้งแต่สมัยหินตอนกลาง และอาจมาตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณนี้ก่อนกลุ่มอื่นๆ ก็เป็นไปได้

ประชากรเซม้งกระจายกระจายอยู่ในประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย ในประเทศไทยมีประมาณ 200 คน แยกเป็นกลุ่มตามภาษาที่ใช้ได้เป็น 4 กลุ่มคือ

1. กลุ่มแต้แน้น ใช้ภาษาแต้แน้น มีถิ่นฐานอยู่แถบจังหวัดพัทลุง และสตูล มีประชากรประมาณ 70 คน
2. กลุ่มกันชีว ใช้ภาษากันชีว มีถิ่นฐานอยู่แถบจังหวัดยะลา ประมาณ 60 คน
3. กลุ่มแต๊ะเต๊ะ ใช้ภาษาแต๊ะเต๊ะ มีถิ่นฐานอยู่แถบอำเภอหรือเสาะ และระแงะ จังหวัดนราธิวาส มีประชากรประมาณ 40 คน
4. กลุ่มยะฮายย ใช้ภาษายะฮายย มีถิ่นฐานอยู่แถบอำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส มีประชากรประมาณ 30 คน

เกี่ยวกับจำนวนเซม้งไม่อาจจะกำหนดให้ชัดเจนลงได้เพราะยากต่อการสำรวจ เมื่อประมาณปี พ.ศ.2526 ชาวอำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุง ผู้หนึ่งให้ข้อมูลว่าเขาพบเซม้งอยู่บนเขาบรรทัดประมาณ 70 คน เมื่อปีพ.ศ.2527 คณะสำรวจของสถาบันทักษิณคดีศึกษาพบพวกเซม้งตำบลลิพัง อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรังมี 20 คน และเมื่อปี พ.ศ.2528 ชาวตำบลคลองเฉลิม อำเภอกงหรา จังหวัดพัทลุงบอกว่าเซม้งลงมาอยู่ใกล้หมู่บ้านประมาณ 30 คน

ส่วนเซม้งในประเทศมาเลเซีย ตามรายงานของ Abdul Kabir B. Abdullar หัวหน้าศูนย์คนพื้นเมือง แห่งกริต รัฐปะเร เมื่อ พ.ศ.2522 ประมาณว่ามีเซม้งในประเทศมาเลเซีย 70,000 คนแบ่งตามภาษาที่ใช้ประจำกลุ่มเป็น 11 กลุ่ม โมต้อยฮ้อง ช้อยฮ้อนป๊ะ ฮ้องไต้ย ปะตักไต้ย ฮ้องยาเลาะสะปะและ ละเนาะ สะไมย์ ละเตฮ้อง กันตะ และโมฮอตอก

เซม้งทุกกลุ่มในภาคใต้ของประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย พวกเขาถือว่าเป็น มัณนิด้วยกันคือ เป็นพวกเดียวกันทั้งสิ้น

2. รูปร่าง นิสัย และ สติปัญญา

ลักษณะรูปร่างพื้นฐานของเซม้ง มีส่วนคล้ายคลึงกับกลุ่มชนซึ่งเป็นกลุ่มเชื้อชาติเดียวกันคือพวกนีกริโตที่อาศัยอยู่ในประเทศแถบแอฟริกา เพียงแต่สูงน้อยกว่าและดำน้อยกว่าเท่านั้นเอง ส่วนสูงของเซม้งโดยเฉลี่ย 140-150 ซม. ผู้หญิงต่ำกว่าผู้ชายเล็กน้อย ผิวดำค่อนข้างไปทางน้ำตาลไหม้ ไม่ได้ดำอมเขียวเหมือนอย่างนิโกร กะโหลกศีรษะกลมมาก ผมหยิกขมวดเป็นก้อนหอยติดหนังศีรษะ (ไม่อาจใช้หวีซี่ถี่ ต้องใช้หวีซี่ห่างๆ ที่ทำจากไม้ไผ่) คิ้วโตนหนาในตาสีดำกลมโต ขนตายาวอ่อน จมูกแบน

กว้าง ริมฝีปากหนา ฟันซี่สั้นๆแต่ใหญ่ ใบหูเล็ก ท้องป่อง สะโพกแปบ นิ้วมือนิ้วเท้าใหญ่แข็งแรงลำสันเดินป่า ขึ้นต้นไม้เก่ง

นิสัยใจคอ ปกติเข้มแข็งมีนิสัยร่าเริง ยิ้มง่าย อุปนิสัยเยือกเย็น ใจดี และพูดน้อยตรงไปตรงมา ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ไม่ค่อยขยันทำงานยอมอดเมื่ออาหารหมดเพียงเพราะเกียจคร้านออกหาอาหาร นับถือผู้ใดแล้ว จะเคารพเชื่อฟังอย่างเคร่งครัดแต่ถ้าไม่ชอบใครแล้วก็ยากที่จะเปลี่ยนให้เป็นชอบได้ อดทน กินจุ กินเก่ง ถ้ามีอาหารกินก็จะกินตลอดทั้งวัน ถ้าไม่มี ก็อดได้เป็นวันสองวัน จิตใจสงบไม่ฟุ้งเฟ้อ ทะเยอ ทะยาน ไม่มีความคิดที่จะกักตุนอาหารไว้มากๆ ไม่สะสมทรัพย์สมบัติ ยินดีอยู่กับป่าเขา ยอมหักฝ้าน้ำและฉีกผ้าห่มเอามาทำพืนก่อไฟเพียงเพราะเกียจคร้านที่จะไปหาพืน ผู้หญิงชอบสีแดง ไม่ว่าจะ เป็นดอกไม้ เสื้อผ้าหรือขนม ผู้ชายชอบสีขาว เป็นคนช่างสังเกตเข้มงวดกับคนที่ได้คลุกคลีกับชาวบ้านจะชอบดื่มสุรา (เช่นกลุ่มที่เขาน้ำเต้า ตำบลลิพัง อำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง) ทุกคนไม่ชอบอาบน้ำและซักเสื้อผ้า เพราะเชื่อว่าทำให้สัตว์ผีดกลืน ถ้าได้ยาก จึงมักมีเสื้อผ้าเพียงชุดเดียว ถ้าจะซักก็ต้องเปลือยกาย จนกว่าผ้าจะแห้ง

สติปัญญา เข้มแข็งทั่วไปฉลาดหลักแหลม สามารถเรียนรู้สิ่งที่มีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตของเขา โดยเร็วและมีความจำดีเช่นสามารถเรียนรู้ภาษาของคนกลุ่มอื่นได้อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะคำที่เกี่ยวกับการยังชีพ เด็กเข้มน้ำที่ได้เข้าเรียนในโรงเรียน เช่นโรงเรียนบ้านเข้มน้ำ อาสาพัฒน์วิทยาลัยครูยะลา 1 อำเภอทานโต จังหวัดยะลา เด็กเข้มน้ำทุกคนเรียนหนังสือ อยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนผู้ใหญ่ที่ไม่ได้รับการศึกษาจะชื่อมาก จนดูเหมือนงูหรือไม่รู้จะอะไรเอาเสียเลย แต่ถ้าได้คุ้นเคยกับสังคมเมืองบ้างจะมีความฉลาดไหวพริบทันคน มองเห็นเหตุการณ์ไกลสังเกตได้จากคนที่เป็นหัวหน้ากลุ่มจะเป็นคนหลักแหลมมีความคิดก้าวหน้า จึงกล่าวได้ว่าเขาไม่ใช่คนโง่มาแต่กำเนิดหากสภาพแวดล้อมคือป่าเขาทำให้เขาไร้เล่ห์เหลี่ยมมายาจนถูกดูคล้ายกับเป็นคนโง่

3. บริเวณพื้นที่อาศัย

เข้มน้ำมีพื้นที่อาศัยกระจัดกระจายอยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทย ตลอดไปถึงรัฐเคดาห์และปาหัง ประเทศมาเลเซีย และเกาะสุมาตรา ประเทศอินโดนีเซีย ดังกล่าวแล้ว สำหรับในตอนใต้ของประเทศไทยสืบย้อนหลังลงไปประมาณ 2๕ ปี ชนกลุ่มนี้อาศัยอยู่ตามป่าในเขตจังหวัดพัทลุง ตรัง สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาสเมื่อปี พ.ศ.2๕2๐ มีผู้พบว่าเข้มน้ำอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ต่อไปนี้ คือจังหวัดสตูล มีในเขตอำเภอทุ่งหว้า จังหวัดยะลา มีในเขตอำเภอธารโต อำเภอบันนังสตา และอำเภอเบตงจังหวัดบริเวณชายแดนมาเลเซีย จังหวัดนราธิวาสในเขตอำเภอระแงะและอำเภอแว้งใกล้ชายแดนมาเลเซีย เช่นกันส่วนจังหวัดอื่นๆ มีน้อยเพราะเป็นช่วงที่ทางราชการปราบปรามผู้ก่อการร้าย พวกเขาจะหลบไปอยู่ในถิ่นอื่น เช่น พวกที่อยู่ในเขตพัทลุง ตรัง จะอพยพไปอยู่ที่อำเภอทุ่งหว้าจังหวัดสตูลบ้าง ยะลาบ้าง พวกที่อยู่ในเขตจังหวัดนราธิวาสบางกลุ่มก็พ้อพยไปอยู่ที่จังหวัดยะลาและบางกลุ่มก็หลบหน้าเข้าไป

อาศัยอยู่ในเขตประเทศมาเลเซีย ตั้งแต่ปีพ.ศ.2๕2๖-2๕2๘ พบเขม้งอยู่ในบริเวณภาคใต้หลายแห่ง ดังกล่าวแล้วตอนต้น ภูมิประเทศที่พวกเขม้งเลือกเป็นที่อยู่อาศัยมักเป็นเนินสูง ซึ่งอาจจะเรียกว่าเนินเขาสลับภูเขาหรือตามเชิงผา มีป่าสูงใหญ่ปกคลุมโดยทั่วไป เป็นบริเวณที่อยู่ใกล้ลำธารหรือน้ำตกมีสัตว์ให้ล่าเป็นอาหารได้ชุกชุม มีเผือกมันอยู่ในป่าอุดมสมบูรณ์ และเป็นบริเวณที่มีไม้ซางหรือมีอยู่ไม่ไกลนัก เพราะไม้ซางเป็นวัสดุที่สำคัญซึ่งเขม้งใช้ทำเป็นอาวุธ คือ กระบองตูด

พวกเขม้งจะรวมกันอยู่เป็นกลุ่มๆ กลุ่มละประมาณ 2๐-๕๐ คน จะมีการอพยพโยกย้ายที่อยู่เสมอ ปกติที่แห่งหนึ่งจะอยู่ 3-4 วันหรืออย่างมากไม่เกิน 1๐-1๕ วัน สาเหตุสำคัญที่ทำให้พวกเขาอพยพ คือ 1) เผือกมันอยู่ใกล้ๆบริเวณที่อยู่หาได้ยากหรือหมดลง 2) มีคนตายในหมู่บ้านของเขาเพราะเขากลัวผีและกลัวเสือที่จะมาซุกกินศพ 3) เมื่อถ่ายอุจจาระจากที่ไกลแล้วค่อยขยับเข้าใกล้ที่อยู่เรื่อยๆ เมื่อมาถึงเมื่อใดก็ย้ายเมื่อนั้น และ 4) เมื่อคนภายนอกไปพบก็เอ่ยขอลูก

เมื่อถึงคราวอพยพก่อนออกเดินทางเขาจะเอาขี้เถ้าออกจากกองไฟทาตัวและหน้าก่อน เชื่อว่าผีจะจำไม่ได้ตามไปทำร้ายไม่ถูก สมัยที่จะต้องใช้ไม้สีไฟทำไฟเขาจะช่วยกันถีดุนไฟติดมือไปด้วยคนละดุ้น เพื่อความสะดวกในการก่อไฟใหม่ ในการอพยพหัวหน้ากลุ่มจะเป็นผู้เดินนำหน้า เป็นผู้แบกสัมภาระมากกว่าคนอื่นๆ เพราะถือว่าหัวหน้าต้องเป็นผู้เสียสละรับภาระมากกว่าคนอื่น

การเลือกบริเวณที่อยู่ใหม่นอกจากจะต้องเป็นบริเวณที่อุดมสมบูรณ์ด้วยอาหารและน้ำแล้ว จะต้องเป็นบริเวณที่มีผีเจ้าที่ไม่แรงด้วย พวกเขาจะสังเกตจากความรู้สึกสังหรณ์ใจ ใจคอสัน ขนพอง คือเมื่อเดินทางผ่านบริเวณใดเกิดปรากฏการณ์นี้เกิดขึ้น เขาเชื่อว่าบริเวณนั้นผีเจ้าที่แรงจะเอาเป็นที่อยู่อาศัยไม่ได้ ถ้าฝ่าฝืนจะถูกลงโทษถึงตายแม้จะยิงสัตว์ก็ห้ามเด็ดขาด

4. ลักษณะบ้านเรือน

ที่อยู่อาศัยของพวกเขม้งเรียกกันโดยทั่วไปว่า หับ จะทำเป็นกระโจมหรือเพิงหมาแหงนแบบง่ายๆ ถ้าเป็นรูปกระโจมก็เอาใบไม้มาสุ่มๆ เข้าให้เป็นรูปกระโจมถ้าเป็นรูปเพิงหมาแหงนก็ทำแบบง่ายๆ คือใช้ไม้อะไรก็ได้ โดยมากจะใช้ไม้ไผ่เพราะหาได้ง่ายและทำเป็นง่ามได้ง่ายนำมาเย็บเป็นเสา 4 เสาเป็นโครงหลังคา ด้านหน้าสูงพอเลยศีรษะ ด้านหลังสูงจากพื้นดินประมาณ 1 ศอก หรือไม่ต้องมีก็ได้ กว้างประมาณ 3 ศอก หลังคามุงด้วยใบไม้อะไรก็ได้ที่ใบใหญ่ๆ โดยมากจะใช้ใบกล้วยป่าหรือใบปุดเอา

ใบไม้เหล่านี้สุ่มๆ ลงไปอย่างหยาบๆ จึงคุ้มแดดคุ้มฝนไม่ค่อยได้ เวลาฝนตกจะเปียกหมดตัวเพิงหมาแหงนจะขึ้นฝาด้านเดียวและกันเพียงหยาบๆ เช่นเดียวกันกับการมุงหลังคาหรือไม่กันก็มี ส่วนอีกด้านหนึ่งจะไม่กัน แต่จะก่อไฟไว้ตลอดเวลาดับไม้ได้ เพื่อให้ความอบอุ่นและให้แสงสว่างเวลากลางคืน และถ้าดับลงกว่าจะก่อได้ใหม่ก็ต้องลำบากอีก ภายในกระโจมหรือเพิงหมาแหงนจะยกแคร่ไม้ไผ่สูงจากพื้นดินประมาณ 1 ศอก ตัวแคร่กว้างประมาณ 1 ศอกครึ่ง กะว่านอนคนเดียว ถ้าเป็น

บ้านของคนมีครอบครัวแล้วจะมีแคร่ 2 แคร่ มีกองไฟอยู่ระหว่างกลางแคร่ทั้งสองผิวเมียจะนอนคนละแคร่ไม่นอนด้วยกัน ถ้าไม่ยกเป็นแคร่ก็เพียงแต่เอาไม้ไผ่หรือต้นปุดมาเรียงลงพื้นดิน การนอนหันศีรษะออกนอกเอาเท้าเข้าไป เขาให้เหตุผลว่าเท้าสำคัญกว่าศีรษะไปไหนมาไหนได้ด้วยเท้า หาอาหารได้ด้วยเท้า และหนีภัยได้ด้วยเท้า ถ้าเท้าเป็นอันตราย จะเป็นเรื่องลำบากมาก การนอนเอาศีรษะออกนอกนี้ ถ้าเสื่อมมากก็จะได้กัดศีรษะให้ตายเสียเลยไม่ต้องเป็นคนพิการลำบากอยู่ต่อไป

จากสภาพบ้านที่ไม่แข็งแรง และไม่มิดชิดเช่นนี้ผิวเมียจึงมีประเพณีปฏิบัติอย่างหนึ่ง คือนอนคนละแคร่และไม่ร่วมประเวณีกันในทับเด็ดขาด พวกเขาจะชวนกันไปร่วมประเวณีกันในป่าใช้ธรรมชาติป่าเขาเป็นที่บังโดยใช้สำนวนว่าไป ขุดมัน บริเวณที่ผิวเมียร่วมประเวณี กันเขาจะทำเครื่องหมาย ปักกำ ไม้ที่ปากทางเข้าเป็นที่หมายรู้กันว่าทางนี้ห้ามผ่าน หลังขุดมันหรือร่วมประเวณีร่วมกันเสร็จแล้วเขาจะลงเล่นน้ำด้วยกันในลำธารอย่างสนุกสนาน แล้วหาดอกไม้สีแดงทัดหูเดินกลับบ้าน

5. ลักษณะการแต่งกายและเครื่องประดับ

สมัยนั้นก่อนพวกเขม็งจะใช้ใบไม้ เปลือกไม้หรือตะไคร่น้ำที่เกาะเป็นแผ่นตามก้อนหินใหญ่ๆ ในป่า (ตะไคร่น้ำชนิดนี้มีเส้นใยสีดำ เอามาผึ่งตากแห้ง)เอามาตากแห้งเป็นเครื่องนุ่งห่ม การแต่งกายของผู้หญิงนุ่งยาวประมาณหัวเข่าหรือครึ่งน่องใช้ผ้าคาดดอกหรือเปลือยกยก ชายผู้นุ่งสั้นแค่เข่าและเปลือยท่อนบนส่วนเด็กจะไม่นุ่งอะไรเลย ต่อมาเมื่อรู้จักใช้ผ้าก็ไม่รู้จักเอามานุ่งให้เป็นผืนอย่างชาวบ้าน แต่จะเอามาฉีกออกเป็นชิ้นๆ ขนาดฝ่ามือผู้ชายนุ่งผ้าคบบหว่างขาแล้วกระหวัดขึ้นมาพันไว้ที่บั้นเอว ผู้หญิงนุ่งแบบเดียวกันแต่มีผ้าหรือใบไม้นุ่งทับรอบเอวยาวแค่เข่าหรือใบไม้นุ่งทับรอบเอวยาวแค่เข่าหรือครึ่งน่องอีกชิ้นหนึ่งแล้วมีผ้าคาดดอกหรือเปลือยกยกเช่นผู้ชาย

ลักษณะกายแต่งกายดังกล่าวนี้พ้องกับที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพบพวกวาไกที่จังหวัดพัทลุงและตรังเมื่อ ร.ศ.124 (พ.ศ.244๘) และทรงพรรณนาถึงการแต่งกายของพวกเงาะหรือเขม็งไว้ในพระราชนิพนธ์เรื่องเงาะป่า ว่า ...ผู้ชายนุ่งผ้าคบบหว่างขา แล้วกระหวัดเอาไว้ทั้งหน้าหลัง เรียกว่า นุ่งเลาะเตี้ย ชายที่ห้อยหน้าเรียกว่า ไก่พอก ชายที่ห้อยข้างเรียก กอเลาะ วิธีนุ่งผ้าเช่นนี้เหมือนอย่างเขมรครั้งพระนครวัดนุ่ง ซึ่งปรากฏอยู่ในลายจำหลักศิลาขั้วแต่ผ้ากว้างแคบกว่ากันตามที่มีมากนักยพวกก็อยู่นั้นเห็นจะไม่ได้เปลี่ยนแปลงเลยตั้งแต่ครั้งกระนั้นมาจนถึงเดี๋ยวนี้ ผู้หญิงนุ่งเดียวชั้นในเรียกว่า จะวัด คือมีสายรัดเอวและผ้าทาบหว่างขา แล้วนุ่งห่มรอบเอวข้างนอกตามแต่จะมีเมื่อไม่มีผ้าก็ใช้ใบไม้เมื่อมีผ้าใช้ผ้าเรียกว่า ฮอลี กว้างและแคบก็ตามมี อย่างแคบก็ปลงมาเหนือเข้าผู้หญิงมีผ้าห่มเรียกว่า รีใบ นี่เห็นจะเดิมขึ้นใหม่เมื่อใกล้เคียงกับชาวบ้านเข้า

การแต่งกายของเขม็งปัจจุบันพบว่ามิลักษณะเป็นแบบชาวบ้านชาวเมืองแล้วคือมีการสวมเสื้อ นุ่งกางเกง นุ่งผ้าถุง นุ่งกระโปรง และสวมรองเท้า เครื่องแต่งกายเหล่านี้ส่วนใหญ่ได้มาด้วยการนำ

ของป่าไปแลกหรือแลกด้วยแรงงานที่ชาวบ้านขอร้องให้ช่วย เช่น ถางป่า หน้ำข้าว แล้วตอบแทนด้วยเสื้อผ้าเก่าๆ กล่าวได้ว่าพวกเขม็งได้รับเอาวัฒนธรรมเครื่องแต่งกายของชาวบ้านชาวเมืองเข้าไปใช้แล้ว แต่พวกเขายังไม่อาจรับเอาวิถีการใช้และการเก็บรักษาเครื่องแต่งกายเหล่านั้น กล่าวคือเขาจะมีเสื้อผ้าเก่าๆ สกปรกมอมแมมด้วยคราบเหงื่อไคลและรา เสื้อผ้าใหม่บ้างเก่าบ้างก็ไม่รู้จักใส่ให้เข้าชุดกัน สวมใส่อะไรก็ได้ไม่พิถีพิถันไม่ค่อยซักกันบ่อนักหรือบางคนก็นุ่งกันจนขาด ไม่เคยซักเลย

สำหรับเครื่องประดับเพื่อความสวยงามนั้น จากถ้อยคำของพวกเขາเองเล่าให้ฟังว่า ในอดีตโดยปกติผู้หญิงมักจะมีเครื่องประดับตกแต่งมากกว่าผู้ชาย เช่น สวามเขม็งที่ยังไม่ได้แต่งงานจะนิยมใช้ดอกจำปูนทำเป็นตุ้มหู สวมสร้อยคอลูกประคำใช้หวีที่ทำจากไม้ไผ่ การใช้หวีเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความเป็นผู้หญิงสาวบริสุทธิ์ ส่วนสร้อยคอแสดงถึงผู้หญิงที่แต่งงานแล้ว แต่ปัจจุบันสิ่งเหล่านี้ได้สูญหายไปสิ้น พวกเขาหันมารับเอาวัฒนธรรมของชาวบ้านชาวเมืองเข้าไปแทน ผู้หญิงจะตกแต่งเรือนผมที่ดกดำและหยิกขมวดติดหนังศีรษะ หรือฟูเป็นกระเชิงของเขาคด้วยดอกไม้ใบไม้ โดยจะเอามาเสียบติดกับผมเล็กๆ บางคนใช้กิปี่แดงหรือสีเขียวแต่ยังไม่รู้จักใช้หวีเหมือนชาวบ้านทั่วไปทั้งนี้อาจเป็นเพราะหวีไม้ไปก็ไม่ได้ เพราะผมของเขาหยิกหยอยมาก เขาจึงทำหวีขึ้นใช้เองโดยทำจากไม้ไผ่เช่นเดียวกันกับในอดีตเอามาแกะเป็นซี่ต่างๆ และตกแต่งเป็นลวดลายสวยงามบนผิวไม้ไผ่ส่วนผู้ชายไม่ใช้เครื่องประดับใดๆ

6. อาหารการกิน

เขม็งเป็นกลุ่มคนที่ยังอยู่ในระดับวัฒนธรรมล่าสัตว์(Hunting Culture) อย่างสมบูรณ์ยังไม่มีรู้จักทำการเพาะปลูกอาศัยอาหารที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ อาหารหลักของพวกเขาคือ เผือก หัวมัน เนื้อสัตว์และผักหญ้าตามแต่จะหาได้ เช่น หอยกกล้วยป่า มะละกอ หรือยอดไม้ใบไม้ที่เก็บหาเอาได้ง่ายๆ จนมีสำนวนพูดกันว่า ลูกชาวบ้านกินเบ็ดกินไก่อ ลูกเขม็งกินแต่ลอกอ (มะละกอ)

ปัจจุบันเขม็งบางกลุ่มรู้จักกินข้าวโดยนำของป่าไปแลกกับข้าวสารจากชาวบ้านหรือไปทำงานให้เขาแล้วขอข้าวสารเขาหรือไม่ก็นำของป่าไปขาย แล้วซื้อข้าวสารและปัจจัยในการบริโภคอื่นๆ มาพวกเขายังไม่รู้จักการประกอบอาหารให้อร่อยชวนรับประทาน แต่รู้จักทำให้สุก ยังไม่รู้จักเสสมอาหาร อาหารที่หาได้เท่าใดก็จะกินอาหารนั้นจนหมดจึงออกไปหาใหม่ บางครั้งจึงอดเพราะหาใหม่ไม่ได้ ถ้ามีมากก็จะกินกันทั้งวันทั้งคืนจนกระทั่งหมดแล้วค่อยหาเอาใหม่ ถ้าหากมีข้าวสารหรือเผือกมันเหลืออยู่แต่กับข้าวหมดแล้ว จะไม่ออกไปหากับข้าวมาเพิ่มจะกินข้าวกับเกลือหรือหอยกกล้วยป่าตากับเกลือหรือใบไม้ห่อกับเกลือมากินกับข้าว ถ้าหากข้าวสาร เผือกมันหมดลง แต่เนื้อสัตว์ยังมีเขาจะกินเนื้อสัตว์ให้หมดก่อน เมื่อหมดทุกสิ่งทุกอย่างแล้วจึงออกไปหาอาหารอีกครั้งถ้าหาได้ก็มีกินถ้าหาไม่ได้ก็ต้องอด พวกเขายังไม่รู้จักทำสวนครัวแม้แต่พริก มะละกอก็ไม่รู้จักปลูก ภาชนะที่ใช้ในครัว

จะมีเพียงไม่กี่ชิ้น ส่วนใหญ่มีหม้อเก่าๆ เพียงใบสองใบเป็นทั้งหม้อข้าวและหม้อแกง บางกลุ่มไม่มีจะใช้กระบอกไม้ไผ่แทนภาชนะหุงต้มและใช้ใบไม้แทนจาน

7. การอนามัยและการรักษาโรค

พวกเข้างไม่รู้จักรักษาหรือส่งเสริมอนามัยของตนเองนักโดยมากจะปล่อยปละละเลยไปตามยถากรรม มันเป็นโรคกันมากโดยเฉพาะโรคที่เกี่ยวกับทางเดินการหายใจและทางเดินอาหารส่วนโรคผิวหนังเป็นกันเกือบทุกคน แต่ถือเป็นเรื่องธรรมดาสำหรับเขา โรคอื่นๆที่น่าจะเป็นกันมากกลับไม่เป็นกันเลยโดยเฉพาะโรคมาลาเรียต่างๆ ที่พวกนี้อยู่ในที่มียุงมาลาเรียชุกชุมมาก

พวกเข้างไม่นิยมใช้ยาแผนปัจจุบันที่เขาเรียกว่า ยาหลวง เพราะไม่เชื่อว่าจะได้ผล เขาสังเกตพบว่าเมื่อพวกเขาป่วยลงถ้ากินยาแผนใหม่มักจะตายทุกรายจึงนิยมใช้ยาสมุนไพรที่เคยใช้กันมาตั้งแต่สมัยโบราณ เขาจึงเป็น เจ้าแห่งสมุนไพร มีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษในเรื่องยาสมุนไพร ซึ่งล้วนแต่มีคุณภาพสูงทั้งสิ้น เช่น

7.1 ยาคุมกำเนิด

เป็นรากไม้แห้งๆ ให้ผู้หญิงกินกับหมากหรือตะกิ้นเฉยๆ ก็ได้คุมกำเนิดได้แน่นอน ต้องการมีลูกเมื่อใดก็หยุดกินเมื่อนั้น พวกเข้างรู้จักคุมกำเนิดมานานแล้วเขาให้เหตุผลคุมกำเนิดว่า ถ้ามีลูกมากเกินไปไม่ไหวอาหารในป่าหายากซึ่งตรงกับสำนวน มีลูกมากจะยากจน ของคนเมืองแต่คนเมืองจะคุมทีหลังพวกเขามาก เท่าที่สังเกตและผู้ที่ศึกษาตั้งข้อสมมติฐานว่าไว้ว่าที่พวก ผู้หญิงเข้างส่วนมากตายก่อนผู้ชาย อาจจะเนื่องมาจากยาคุมกำเนิดนี้ก็ได้อาจเพราะกินมากไม่รู้จักสัดส่วนที่พอดีสังเกตจากผู้หญิงเข้างลูกอ่อนจะกินยาชนิดนี้แล้วไม่ต้องอยู่ไฟด้วย แต่ผิวหนังจะตายด้านเป็นแผ่นๆ

7.2 ยาให้มีลูก

เป็นรากไม้แห้งๆ ให้ผู้หญิง ผู้ชายกินกับหมากหรือตะกิ้นเฉยๆ ก็ได้พอยานี้ไปกระตุ้นต่อมต่างๆ ในร่างกายแล้วจะมีผลให้ได้ลูกสมปรารถนา

7.3 ยาไข้เล็ก

เป็นรากไม้แห้งๆ สีขาวให้ผู้ชายตะกิ้นทำให้กระตุ้นกระชวยแข็งแรงเพิ่มพลังทางเพศ

7.4 ยาแก้ปวดกระดูก

เป็นเถาวัลย์สีขาวค่อนไปทางสีน้ำตาลอ่อนๆ ใช้ต้มเอาน้ำอบหรือใช้น้ำยานวดตามข้อหรือกระดูก

7.5 น้ำมันเสนห์

น้ำมันเสนห์ของเข้างเป็นที่นิยมกันมากเชื่อว่ามีคุณภาพดี เขาทำจากน้ำมันมะพร้าวเสกคาถาแล้วใช้เกรสดอกไม้ป่าชนิดหนึ่งแช่ไว้ในน้ำมันมะพร้าวนั้น วิธีใช้น้ำมันเสนห์ ใช้นิ้วแตะน้ำมันเพียง

นิตเดียวแล้วเอาไปแตะข้างหลังของคนที่นิกรัก ภายใน 3 วัน 7 วัน ถ้าไม่ได้มาอยู่กินกับคนที่แตะ เป็นต้องคลุ้มคลั่งวิ่งมาหาทีเดียวแม้ว่าเขม็งจะมีอำนาจในเครื่องเครื่องยาสมุนไพรเพียงใดก็ตามแต่โรค ที่เขม็งไม่อาจแก้ไขได้และคุกคามชีวิตอย่างมากก็คือโรคทางเดินอาหารกับโรคทางเดินหายใจ เมื่อเป็น โรคนี้ขึ้นมา วิธีการรักษาของเขาก็คือ พ่นหมาก เวลาป่วยปวดหัวก็ใช้หมากพ่นที่หัว เวลาท้องอืด ปวดท้องก็ใช้หมากพ่นที่ท้องในการพ่นหมากหาเครื่องยามารักษาจนเจ็บป่วยจะเป็นหน้าที่ของหมอเขา มีหมอประจำหมู่บ้านคนหนึ่งเป็นผู้ชายไว้สำหรับทำหน้าที่นี้ และมีหมอผู้หญิงอีกคนหนึ่งทำหน้าที่ทำ คลอดและเลี้ยงดูเด็ก เรียกว่า โต๊ะตัน หรือ โต๊ะบัตัน หมอผู้หญิงคนนี้ไม่ต้องออกหาอาหารเธอมี สิทธิ์ได้รับส่วนแบ่งอาหารจากคนที่มาหาได้ และถ้าในหมู่บ้านเขม็งหาอาหารไม่ได้เลยเธอก็ต้องอด เช่นเดียวกัน

8. อารูเซม้ง

บอเลา (กระบอกไม้ซาก) กับนิลา (ลูกดอก) เป็นอารูประจำสังคมของชาวเขม้ง ผู้ชายทุกคน ต้องมีติดตัวตลอดเวลาเพราะเป็นอารูที่ใช้ในการล่าสัตว์และป้องกันตัว บอเลา กับนิลาทำจากไม้ไผ่ ชนิดหนึ่งที่เรียกว่าไม้ซางเป็นไม้ไผ่ที่มีปล้องยาวและตรงเขาจะไม้ซางยาวประมาณ 1 วา มาทะลุปล้อง แล้วตัดให้ตรงเอาไว้ในชั้นอันหนึ่งเป็นตัวบอเลาจริงๆแล้วเอาไม้ซางทะลุปล้องมาสวมภายนอกอีก ชั้นหนึ่งชั้นนอกนี้เขาจะเกะหลดลายสวยงาม บอเลาชั้นในกับชั้นนอกถอดออกจากกันได้ทางปลายที่ใช้ เป่าเขาจะทำไม้กลม เจาะเป็นรูมาสวมไว้อีกชั้นหนึ่ง เวลาเป่าเขาจะอมไม้กลมนี้ไว้ในปากเพื่อเป็นส่วน ช่วยดันกระแสดลม ส่วนนิลาหรือลูกดอกนั้นจากทำจากไม้ไผ่เช่นเดียวกันโดยเอาไม้ไผ่ยาวประมาณ 7-9 นิ้ว มาเหลาให้กลมขนาดก้านมะพร้าวเสียบปลายให้แหลมวัดจากปลายแหลมประมาณ 1 นิ้ว เขา จะเหลาให้คอดกั้วไว้มือยังไป ถูสัตว์ส่วนปลายนี้จะหักฝังติดอยู่ในเนื้อสัตว์ และตรงส่วนแหลมจะอาบ ยาพิษไว้ ยาพิษทำจากไม้ชนิด 1 เรียกเป็นภาษาไทยว่า ดันยางน่อง เรียกเป็นภาษามาลายูสา ดัน อีโป๊ะ มีพิษร้ายมากเมื่อถูกสัตว์หรือถูกคนยางน่องละลายไปกับกระแสดเลือดพอพิษเข้าสู่หัวใจก็จะถึง แก้วความตายทันที ส่วนท้ายของบอเลาเขาใช้ไม้ระกำมาทำเป็นจุกเพื่อให้เป็นส่วนที่กระทบกระแสดลม ทำให้บิลาวิ่งไปข้างหน้าได้ไกลๆ ปัจจุบันเขม้ง บางกลุ่มได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมการใช้อารูไปจาก ชาวไทยเขารู้จักใช้มิดและปิ่นซึ่งในสมัยก่อนไม่มีใช้จึงเป็นเหตุที่ทำให้ความคิดและวิถีชีวิตบางส่วนของเขาเปลี่ยนแปลงไป

9. สิ่งประดิษฐ์ที่เป็นเครื่องบันเทิง

สิ่งประดิษฐ์ที่เขม้งทำขึ้นเพื่อความบันเทิงนั้น พวกเขาจะใช้วัสดุที่หาได้ง่ายใกล้ๆ บริเวณที่ พักอาศัย เช่น ไม้ไผ่และกะล่านำมาเป็นเครื่องเคาะจังหวะ

เครื่องบันเทิงหรือสิ่งประดิษฐ์ที่ทำให้เกิดเสียงดนตรีของเซม้ง เผ่าที่มีผู้ศึกษาพบมีอยู่ 3 ชนิด แต่ละชนิดไม่มีชื่อเรียกมีลักษณะดังนี้

ชนิดที่ 1 ตัดไม้ไผ่ให้ติดข้อทั้ง 2 ข้าง เอาไม้กริด จัดผิวเนื้อไม้ไผ่ออกมาเป็นเส้นเล็กๆ แล้วเอาไม้สอดทำเป็นหมอนทั้ง 2 ข้าง ถ้าต้องการเสียงทุ้มก็กริดให้ถึงข้อทั้ง 2 ข้าง ถ้าต้องการเสียงแหลมก็กริดให้สั้นเข้ามาโดยใช้หลักการทำแบบเดียวกับระนาดของไทยใช้ติดเช่นเดียวกับกีตาร์

ชนิดที่ 2 ตัดไม้ไผ่ให้ติดข้อข้างหนึ่งผ่าปลายด้านไม่มีข้อให้เป็นรอยแตก แล้วใช้หวายมัดด้านที่มีข้อตึงสายหวายมามัดทางด้านไม่มีข้อใช้ไม้สอดทำเป็นหมอนไว้ ทางด้านมีข้อ ถ้าต้องการใช้เสียงทุ้มก็ใช้หมอนข้าง ถ้าใช้เสียงแหลมใช้หมอนหน้าใช้ติดเช่นเดียวกับกีตาร์

ชนิดที่ 3 ตัดไม้ไผ่ให้ติดข้อข้างหนึ่ง ด้านที่ไม่มีข้อใช้มีดผ่าที่ผิวเนื้อไม้ไผ่แล้วสอดกาบหมากที่ตัดไว้พอดีกับหน้าตัดของไม้ไผ่ ใช้มีดตีบนกาบหมากคล้ายการตีทับหรือรำมะนา

10. วัฒนธรรมด้านความเชื่อ

ชาวเซม้งมีความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติและเกรงกลัวต่อสิ่งที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ตามธรรมชาติเชื่อในไสยศาสตร์เวทมนต์และข้อห้ามทางสังคมที่พวกเขาได้กำหนดขึ้นแยกประเภทได้ดังนี้

10.1 ความเชื่อเรื่องวิญญาณและภูตผี

10.1.1 เชื่อว่าคนตายไปแล้วยังมีวิญญาณเหลืออยู่ และอาจจะเที่ยวหลอกหลอนญาติพี่น้องทำอันตรายแก่คนที่วิญญาณไม่ชอบ ดังนั้นเมื่อมีคนตายลงพวกเขาจะย้ายทับหรือที่อยู่ทันทีเมื่อฝังศพเสร็จ

10.1.2 เชื่อว่าตามต้นไม้ใหญ่ๆ มีผีสิงอยู่ความเชื่อที่สืบเนื่องมาจากประเพณีปฏิบัติในพิธีฝังศพของพวกเขาคือเมื่อฝังศพเสร็จหมอผีจะนำเอาวิญญาณให้ไปอยู่ที่ต้นไม้ใหญ่เชื่อว่าต้นไม้ นั้นจะเป็นที่อยู่ของดวงวิญญาณนั้นต่อไป

10.1.3 เชื่อว่า สัตว์ล่าง หรือสัตว์เดินดินทุกชนิดมีรังความแรงดั่งนั้นเมื่อยังสัตว์เดินดินตายลงจะต้องทำพิธีถอนรังความคล้ายกับว่าทำพิธีขอมาต่อวิญญาณของสัตว์นั้นหรือส่งวิญญาณของสัตว์ให้ไปเกิดถ้าไม่ทำเชื่อว่าวิญญาณของสัตว์นั้นจะเข้าสิงในร่างของผู้ยิงแล้วผู้นั้นจะมีกริยาอาการเหมือนสัตว์นั้นจะวิ่งเข้าป่าไปและจะถูกสัตว์ชนิดเดียวกันนั้นทำร้ายถึงแก่ชีวิต

10.1.4 เชื่อว่าสัตว์ทุกชนิดเป็นบริวารของผีตนหนึ่งชื่อว่าโตะปาวังดังนั้นก่อนจะยิงสัตว์ทุกครั้งจะต้องเอ่ยคำขอจากโตะปาวังเสียก่อน

10.1.5 เชื่อว่ามี 4 จำพวก คือ

10.1.5.1 ญา เป็นวิญญาณที่ออกจากคนตายล่องลอยไปจนมีที่เกิดใหม่ ถ้าไม่มีที่เกิดเข้าครรรค์ผู้หญิงคนใดไม่ได้ก็จะเที่ยวหลอกหลอน และทำอันตรายได้

10.1.5.2 โรบ เป็นวิญญาณของคนที่ยังไม่ตายแต่จะออกจากร่างไปเที่ยวในเวลาอนหลับ

10.1.5.3 เขม้งจัด เป็นผีชนิดหนึ่งจำพวกผีพรายซึ่งผู้มีวิชาอาคมสามารถเรียกมาใช้ได้ เช่น เรียกให้มาสิงอยู่ในน้ำมันเสน่ห์ หรือให้ไปเข้าคนอื่นให้คลั่งหรือให้เป็นบ้า

10.1.5.4 บาติ เป็นวิญญาณของสัตว์ที่ตายไปแล้ว ถ้าวิญญาณแรงเมื่อเข้าสิงในใครแล้วเชื่อว่าจะทำเสียง กริกยาทำทางและวิ่งเข้าป่าเหมือนสัตว์นั้น

10.1.5.6 เชื่อว่าผีกลัวหัวไหล ดังนั้นเมื่อเวลาฝังศพก่อนฝังเชื่อว่าวิญญาณจะไม่สามารถหลอนและเมื่อแม่คลอดบุตรจะเอาหัวไหลมาผูกไว้ที่หูของแม่เชื่อว่าผีจะไม่มารบกวนและทำให้แม่แข็งแรงดี

10.1.5.7 เชื่อว่าผีอยู่ในที่มืดๆ ทุกแห่งดังนั้นเขาจึงกลัวความมืดจึงกลัวความมืดจึงได้ก่อไฟไว้ในหับตลอดเวลาไม่ได้

10.2 ความเชื่อเรื่องโชคกลาง

10.2.1 เมื่อเดินป่า ถ้าเดินป่าผ่านบริเวณใดแล้วเกิดชนลูกขนพองใจคอสั่นแสดงว่าเจ้าที่แรงห้ามทำร้ายสัตว์หรือตั้งหับในบริเวณนั้นที่ทำร้ายสัตว์ชนิดใด เชื่อว่าจะตายด้วยสัตว์ชนิดนั้นหรือผีเจ้าที่ลงโทษถึงตาย

10.2.2 เมื่อจะเข้าป่าล่าสัตว์ ถ้าเมื่อเริ่มออกเดินบังเอิญสะดุดหลุมล้มลง ห้ามเดินทางไปทางนั้นต่อไปอีกให้เปลี่ยนทิศทางเดินถ้าเดินไปทางเดิมอีกเชื่อว่าจะได้รับอันตราย

10.2.3 เมื่อจะเข้าป่าล่าสัตว์ห้ามพูดว่าจะเดินไปทางใด ถ้าเผลอพูดออกไปให้เดินไปทางทิศอื่นถ้าเดินไปทางทิศที่พูดไว้เชื่อว่าจะได้รับอันตรายสัตว์หรือภูตผีจะคอยดักทำร้าย

10.2.4 เมื่อเข้าป่าล่าสัตว์ให้พูดถึงสัตว์ที่ต้องการเชื่อว่าจะได้ตามที่พูดไว้

10.2.5 เมื่อเข้าป่าห้ามพูดถึงสัตว์ร้ายถ้าพูดเชื่อว่าจะพบกับสัตว์ชนิดนั้น

10.2.6 ถ้ามีคนเอ่ยปากขอลูกเชื่อว่าเป็นนางตายกับลูกคนนั้น

10.3 ความเชื่อเรื่องความฝัน

ชาวเขม้งเชื่อว่าความฝันเป็นลางบอกเหตุหรือบอกโชคกลางในวันข้างหน้าว่าจะเกิดเหตุร้ายขึ้นได้ ดังปรากฏเป็นคำทำนายฝันบางอย่าง เช่น ถ้าผู้หญิงฝันว่ามีคนเอาเล็บเสือเขี้ยวเสือกมาให้เชื่อว่าจะมีสามี ชายฝันว่าล่าหมูได้จะได้ภรรยาถ้าฝันว่ายิงสัตว์ได้มากเชื่อว่าเป็นลางดี ถ้าว่าถูกสัตว์ทำร้ายเชื่อว่าเป็นลางร้าย

10.4 ความเชื่อในเรื่องสุขภาพ

หญิงแม่ลูกอ่อนห้ามกินหัวเผือก ขนุน กล้วยหิน กล้วยน้ำว่า อาหารที่กินได้คือกล้วยไข่ ปลาเค็ม เกลือ

10.5 ความเชื่อเรื่องเวทมนตร์คาถา

10.5.1 เวทมนตร์คาถาที่ใช้รักษาโรคภัย หมอผู้รักษาโรคจะเสกหมากพลู แล้วเคี้ยวพ่นลงตรงอวัยวะส่วนที่เจ็บปวดเรียกว่า ซาโฮซ

10.5.2 เวทมนตร์กันผีในพิธีศพ เมื่อยกศพลงหลุมก่อนจะกลบหลุมหมอจะเสกหัวโพลให้เจ้าของศพเคี้ยวพ่นลงบนศพเชื่อว่าผีจะไม่มาหลอกหลอน คาถาเสกหัวโพลว่าดังนี้

ตก ตกโล้ย ชะลีโตย สะลีเวาะ มะนาเยาะ จะปะซูล จะเปรช

10.5.3 เวทมนตร์คาถาที่ทำให้คลอดง่ายเมื่อแม่คลอดยากหมอผู้ทำคลอดจะเสกคาถาบนหน้าท้องของแม่ เชื่อว่าจะคลอดง่ายและไม่เจ็บปวด คาถาว่าดังนี้ ตั่งตงฮู ลีโตลีบีโฮ ตามาเซมั่งนิฮียุด มาตีชีชู

10.5.4 เวทมนตร์สำหรับเรียก เซมั่งจัดให้มาสิงอยู่ในน้ำมันเสนห์

10.5.5 เวทมนตร์กันผีหรือสัตว์ร้ายในป่า เมื่อจำเป็นต้องออกจากทับไปค้างคืนในป่าก่อนนอนเขาจะเสกก่อนหินโยนไปรอบที่นอนทั้ง 4 ทิศ เชื่อว่าภูตผีสัตว์ร้ายจะไม่รังควาน

10.6 ความเชื่อในรูปสัญลักษณ์

สัญลักษณ์ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นเรื่องระหว่างเพศหรือความรักระหว่างชาย-หญิง คือเมื่อหนุ่มเกี้ยวสาว หนุ่มก็ใช้สัญลักษณ์ต่างๆ แสดงให้สาวรู้รูปสัญลักษณ์ส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่เขาพบเห็นจากธรรมชาติ เช่น

ดอกจำปา	หมายถึง	ผู้ชาย (ผู้ชายชอบดอกไม้สีขาว)
ดอกฮาบอง	หมายถึง	ผู้หญิง (ผู้หญิงชอบดอกไม้สีแดง)
เล็บมือ	หมายถึง	ความดุร้าย กล้าหาญ-ต่อสู้
ใบไก่อเลื้อย	หมายถึง	การพาหนี

ปักกำ หมายถึง บริเวณห้ามเข้าเพราะบริเวณนั้น จะเป็นพื้นที่คู่สามี-ภรรยา กำลังแสดงบทรักกันอยู่

หวีประดับผม หมายถึง หญิงสาวบริสุทธิ์คือหญิงสาวที่ยังไม่แต่งงานจะมีหวีประดับผมส่วนหญิงแต่งงานแล้วจะไม่ใช้หวีประดับผม

10.7 ความเชื่อในการรักษาความบริสุทธิ์ของหญิงสาว

ในสมัยสังคมชาวเขมรมีความเชื่อถือในเรื่องการรักษาพรหมจรรย์ของหญิงอย่างเคร่งครัด หญิงสาวจะต้องรักษาความบริสุทธิ์ของตนไว้ให้เพียงชายคนเดียวเท่านั้น และจะไม่ล่วงเกินกัน ถ้าหากเพียงแต่ชายหนุ่มได้ถูกเนื้อต้องตัวสาวเข้า ฝ่ายหญิงจะถือว่าหนุ่มผู้นั้นคือสามีของนางแล้ว

10.8 ข้อห้ามบางประการ

10.8.1 ห้ามสามี-ภรรยาร่วมประเวณีกันในทับ เชื่อว่าผีเจ้าที่จะลงโทษ

10.8.2 ข้อห้ามสำหรับลูกสะใภ้กับพ่อสามี

- ห้ามลูกสะใภ้หุงข้าว เฝามันให้พ่อสามีกิน แม้แต่จะพยายาลในเวลาเจ็บไข้ก็ไม่ได้
- ห้ามสนิทสนมมองเห็น ห้ามพูดจา
- ห้ามนั่งสนทนาร่วมวงเดียวกัน ถ้าจำเป็นต้องนั่งวงเดียวกันจะนั่งติดกันไม่ได้ ต้องให้คนอื่นนั่งคั่นระหว่างกลาง และลูกสะใภ้ต้องหันหลังให้ตลอดเวลา

10.9 ประเพณีเกี่ยวกับการเกิด

ในสังคมเขมรมีผู้มืบทบทาในการประคับประคองช่วยเหลือผู้เป็นมารดาและทารกคือ หมอตำแยหรือที่พวกเขาเรียกกันว่าโตะตันหรือโตะบัตัน แนวปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนี้สรุปได้ดังนี้

10.9.1 การรักษาพยาบาลแม่ ในสังคมเขมมถือว่าแม่ผู้ที่จะให้กำเนิดทารกนั้นมีความสำคัญมากเพื่อช่วยชีวิตแม่ไม่ได้รับความเจ็บปวดมากในขณะคลอด พวกเขาได้พยายามคิดค้นเครื่องยาและใช้เวทมนตร์คาถาเพื่อชีวิตของผู้เป็นแม่อย่างสุดความสามารถในระยะที่แม่เจ็บท้องใกล้จะคลอดนั้นโตะตันผู้ทำหน้าที่เป็นหมอตำแยจะนำยาชนิดหนึ่งมาทาบริเวณหน้าท้อง มีการนวดท้องเพื่อช่วยให้คลอดง่าย เขามีความเชื่อในยาของเขามากกว่าใช้ได้ผลซึ่งก็ใช้เวลาไม่นานนัก ขณะที่รอให้เด็กคลอดออกมา โตะตันจะว่าคาถาเสกลงไปบริเวณหน้าท้องของผู้เป็นแม่ ด้วยเชื่อในเรื่องยาและเวทมนตร์คาถาของเขาเอง ทำให้ผู้เป็นแม่มีความรู้สึกที่ไม่เจ็บปวดมากในระหว่างที่คลอด บทบาทคาถาที่ใช้สำหรับคลอดบุตรที่ว่าโดยโตะตันว่าดังนี้ ดั่งตุงฮู ลีโตลบีโอ ตามาเขม็งนิฮิฮุด มาติชิฮู

10.9.2 การพยาบาลทารก เมื่อผู้แม่คลอดทารกแล้วโตะตันจะเตรียมน้ำอุ่นสำหรับอาบทารกในน้ำอุ่นจะผสมยากับใบเตยลงไปเพื่อให้มีกลิ่นหอม จากนั้นก็อุ้มเด็กลงอาบน้ำให้สะอาดเสร็จแล้วอุ้มเด็กจากอ่างน้ำห่อเด็กด้วยผ้าและวางลงบนแคร่ถ้าเด็กซุกโตะตันจะใช้หัวโพลไปปิดที่หูของแม่เชื่อว่าอาการของจะหายไปเด็ก

10.9.3 การตัดสายสะดือ เครื่องมือที่ใช้ในการตัดสายสะดือทำด้วยไม้ไผ่บางๆ ตัดให้สายสะดือเหลือยาวเลยขาของเด็กเล็กน้อยวิธีการนี้เหมือนกับวิธีการของชาวบ้านไทยมุสลิมทั่วไป

10.9.4 การเลี้ยงทารก ในกรณีที่แม่อยู่เลี้ยงก็จะเลี้ยงด้วยนมแม่ แต่ถ้าหากแม่ไปทำงานโตะตันก็จะเลี้ยงเด็กด้วยผลไม้ เช่น กล้วยหรือเผือกมันและโดยเหตุที่โตะตันมีหน้าที่เลี้ยงเด็กทำให้โตะตันเป็นที่รักของเด็กๆ ทุกคน การเกิดของเด็กในสังคมเขมรนั้นถือปฏิบัติเหมือนกันทุกคนคือให้โตะตันทำหน้าที่ในการคลอดเพราะเขาเชื่อว่าโตะตันเป็นผู้ชำนาญในการคลอด การใช้ยาและมีความสามารถในการใช้เวทมนตร์ ซึ่งเป็นที่อบอุ่นใจว่าชีวิตของแม่และเด็กจะต้องปลอดภัย

10.10 ประเพณีการแต่งงาน

จากการแต่งงานของเขมรที่อำเภอธารโศ จังหวัดยะลาพบว่าทำกันง่ายๆ คือเมื่อชายหนุ่มหญิงสาวพอออกพอใจกันฝ่ายหนุ่มก็ให้พ่อแม่หรือผู้ใหญ่ฝ่ายตนซึ่งอาจจะอยู่ติดกันกับฝ่ายหญิงไปพูดสู่ขอ ถ้าผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงตกลงก็ให้มีการกินเลี้ยงกันเป็นการเสร็จพิธี แต่ในการกินเลี้ยงนั้นเป็นหน้าที่ของฝ่ายหนุ่มที่จะต้องแสดงความสามารถในการออกค่าสัตว์มาเลี้ยงเพื่อนฝูงและหน้าที่ของฝ่ายหนุ่มอีกอย่างหนึ่งก็คือเป็นผู้สร้างทับที่อยู่อาศัย เมื่อสร้างทับเสร็จกินเลี้ยงเสร็จแล้วเจ้าบ่าวก็พาเจ้าสาวไปยังทับของตนและอยู่กินฉันสามีภรรยากันเท่านั้นเอง

ในสังคมเขมรในปัจจุบันไม่มีการเรียกสินสอดทองหมั้นแต่ประการใด เว้นเสียแต่ให้แสดงความสามารถเท่านั้นเอง เช่น ให้ชายหนุ่มสร้างทับไว้เป็นเรือนหอหรือให้ค่าสัตว์มาเป็นอาหารสำหรับเลี้ยงในพิธีแต่งงาน

10.11 ประเพณีการตาย

ในสังคมชาวเขมรเมื่อมีการตายเกิดขึ้น เขาก็มีความรู้สึกว่าเป็นการสูญเสียญาติของเขาไปคนหนึ่งเพราะเขาอยู่กันน้อยคนและใกล้ชิดกันมาก ลักษณะประเพณีการตายของเขมรสรุปได้ ดังนี้

10.11.1 ลักษณะของหลุมฝังศพ กว้างประมาณ 2 คอก ลึกประมาณ 3 คอก ยาวประมาณ 3 คอก คนขุดหลุมจะต้องเป็นญาติพี่น้องของผู้ตายจะเป็นหญิงหรือชายก็ได้

10.11.2 ที่ตั้งของหลุม อยู่บนเนินใกล้ลำธารห่างจากที่พักประมาณ 100 เมตร

10.11.3 การตกแต่งหลุมหลังจากขุด หลังจากขุดหลุมเรียบร้อยแล้วเขาจะตัดไม้ไผ่รองพื้นด้านล่าง การวางลำดับไม้จะวางให้สวยงามการวางหัวไม้ชั้นแรกจะวางไม้ไปทางทิศตะวันตกและวางเป็นแนวเรียงขนานกันไปในชั้นที่ 2 จะเอาไม้มาเรียงตามขวาง กับแนวแรก เมื่อตกแต่งเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้เป็นหมอก็จะนำเอาหัวไพลขนาดเท่านิ้วก้อยมาปลูกเสก ส่งให้ญาติของศพเคี้ยวจนละเอียดแล้วพ่นลงในหลุม เชื่อว่าผีผู้ตายจะไม่ขึ้นไปเที่ยวหลอกลอน

10.11.4 การยกศพลงหลุม ผู้เป็นญาติของผู้ตายจะยกศพลงหลุมหลังจากที่เสกหัวไพลเรียบร้อยแล้ว การวางศพให้หันหัวไปทางทิศตะวันตก หันหน้าไปทางทิศใต้ ศพจะนอนใน

ลักษณะงอศู เมื่อวางศพเสร็จแล้วเขาจะเอาไม้ไผ่ผ่าซีกมาวางบนศพอีกครั้งหนึ่งโดยให้ปลายปักลงดิน ด้านหนึ่งและพาดปากหลุมด้านหนึ่ง ไม้ที่ใช้จะตัดจากบริเวณใกล้ๆ กับหลุมฝังศพ

10.11.5 การห่อศพ จะใช้ผ้าของผู้ตายทั้งหมดที่มีอยู่ห่อหุ้มให้มิดชิดโดยพับเข้าให้คู่ เข้ามาแล้ววางไว้บนแคร่ของผู้ตาย ยกแคร่ไปที่หลุมฝังศพด้วย และเมื่อเอาศพลงหลุมแล้ว แคร่นั้นก็จะตัดออกให้พอดีกับหลุมวางพาดบนปากหลุมให้เรียบร้อยและปูใบไม้ในแนวขวางกับแคร่ .การปิดปากหลุม เมื่อปูใบไม้ตลอดหลุมแล้วก็ใช้ดินกลบ จากนั้นพวงญาติของผู้ตายจะขึ้นไปย่ำดินบนปากหลุมให้แน่นและรอบๆ ปากหลุมเขาจะสร้างเพิงหมาแหงนเอาไว้ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ว่าได้สร้างบ้านให้ศพ ศพจะได้ไม่เดือดร้อนเพราะมีบ้านอยู่แล้ว พอตกกลางคืนพ่อแม่ต้องไปก่อไฟไว้บนหลุมฝังศพ ซึ่งถือว่าเป็นการให้ความอบอุ่นแก่ศพ

10.11.6 พิธีการสวดศพ หลังจากกลบหลุมศพเรียบร้อยแล้วญาติของผู้ตายพร้อมด้วยเพื่อนบ้านจะยกขบวนกลับทับ และทำพิธีสวดที่ทับของผู้ตาย เครื่องใช้ในพิธีสวดประกอบด้วย เหล้า รูปเทียน ข้าวเจ้า ข้างเหนียว ผู้กระทำพิธีสวดต้องเป็นหมอผี เท่านั้น เมื่อสวดเสร็จก็มีการกินเลี้ยงที่ทับของผู้ตาย

11. ลักษณะครอบครัว

เซม้งครอบครัวหนึ่งๆ จะมีพ่อ แม่ ลูก เท่าที่เห็นไม่มี ปู่ ย่า ตา ยาย อยู่เลย เพราะพวกนี้อายุสั้น มักจะตายเสียก่อนยังไม่ทันแก่เฒ่า เมื่อลูกโตแต่งงานแล้วก็แยกครอบครัวไปตั้งครอบครัวใหม่และจะเป็นเช่นนี้ไปชั่วลูกชั่วหลาน ลักษณะครอบครัวจึงเป็นครอบครัวแบบจุดเริ่มต้น ไม่ใช่ครอบครัวแบบขยาย ด้วยเหตุนี้ครอบครัวเซม้งจึงไม่มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับ ปู่ ย่า ตา ยาย สังเกตได้จากไม่มีคำเรียกเครือญาติที่สูงไปกว่าพ่อแม่

เป็นที่น่าสังเกตอย่างหนึ่งว่าลักษณะผิวเมียงเซม้งเป็นแบบผิวเดียวเมียงเดียว ไม่มีผู้ชายคนใดที่มีเมียหลายคนถ้าจะมีเมียใหม่อีกก็ต่อเมื่อเมียเดิมของเขาตายไป และพวกนี้จะไม่มีการผิดลูกผิดเมียของคนอื่น เพราะเขาเชื่อว่าวิญญาณของสัตว์ร้ายจะเข้าสิงใจคนที่ผิดลูกผิดเมียคนอื่น ซึ่งทำให้เป็นบ้า ทำกิริยาทำทางเหมือนกับสัตว์ แล้วจะวิ่งเข้าป่าไปในที่สุด

11.1 ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยา

11.1.1 สามีภรรยาในสังคมเซม้งมีลักษณะความเป็นอยู่และการประพฤติดูเหมือนเดียวกับชาวไทยสมัยก่อน คือสามีเป็นผู้นำและภรรยาเป็นฝ่ายตาม แต่ว่าเป็นไปในทางให้เกียรติและถนอมน้ำใจกัน ความสัมพันธ์ระหว่างสามีภรรยาในสังคมเซม้งจึงราบรื่นทำให้เป็นสุข เพราะสามีไม่นอกใจภรรยาและภรรยาไม่คิดนอกใจสามีและด้วยความจิตใจต่อกันนี้จึงทำให้คู่สามีภรรยาเป็นแบบผัวเดียวเมียเดียวดังกล่าว

11.1.2 การทำงาน สามีภรรยามีความเชื่อมั่นซึ่งกันและกันมีความเชื่อมั่นในผลงานว่า ไม่ว่าสามีหรือภรรยาจะทำงานสิ่งใดก็ตามย่อมสำเร็จตามความมุ่งหมาย เช่น ภรรยาไว้น้ำใจเชื่อใจในการหาและทำที่อยู่อาศัยของสามี การกระทำที่อยู่อาศัยจึงเป็นหน้าที่ของสามีส่วนการดูแลบ้านและเลี้ยงลูกเป็นหน้าที่ของภรรยา

11.1.3 ความสัมพันธ์ทางเพศ เป็นลักษณะที่เด่นและแปลกคือบทรักหรือการร่วมประเวณีกันของคู่สามีภรรยาเขาจะไม่ทำกันในห้อง แต่จะชวนกันไปซุกมุ้งในป่าและไม่จำกัดเวลาว่าจะเป็นเวลากลางคืนหรือกลางวัน เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาตามความพอใจของพวกเขา

12. ลักษณะทางเศรษฐกิจ

ชาวเขม้งไม่รู้จักการเก็บสะสม ไม่รู้จักจำนวนมากนักน้อยเขาขอแต่เพียงว่าให้พอมีนกินก็เท่านั้น เพราะฉะนั้นสภาพเศรษฐกิจในหมู่บ้านและครอบครัวของเขาอยู่ในลักษณะผืดเคืองอยู่ตลอดเวลา พวกเขม้งจะถูกเอารัดเอาเปรียบจากสังคมชาวเมืองมากเมื่อเวลาว่างไปทำสวนจะจ่ายค่าแรงแต่เพียงเล็กน้อย เป็นเงินสัก 5-10 บาท หรือปลาเค็มซีก 4-5 ตัว หรือไม่ก็เป็นเหล้าซีกขวดเขาก็พอใจแล้ว

ปัจจุบันเขม้งชอบเงินและรู้จักใช้เงินแล้ว แต่ไม่ค่อยจะรู้ว่าค่าของเงินนั้นจำนวนเท่าใดพวกเขม้งไม่รู้จักการเพราะปลูก ถ้าเขารู้จักการเพราะปลูกคงช่วยให้เศรษฐกิจของเขาดีขึ้นและสามารถทำเป็นล่ำเป็นสันได้ เพราะมีที่ดินว่างเปล่าอยู่มากและรัฐบาลช่วยเหลือส่งเสริมอยู่

13. ลักษณะการปกครอง

เนื่องจากสังคมเขม้งเป็นสังคมเล็กๆ เขาจึงมีผู้ใหญ่บ้านปกครองเพียงคนเดียว ผู้ที่เป็นผู้ใหญ่บ้านต้องมีอายุมากที่สุด สภาพการปกครองของเขม้งนี้เมื่อพิจารณาแล้วก็เหมือนกับการปกครองระบบประชาธิปไตยนั่นเอง เพราะมีการเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านถ้าลูกบ้านคนใดทำผิดผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่เรียกมาตักเตือน เมื่อมีงานในกลุ่มพวกเขาทุกคนจะช่วยกันทำกันโดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นประธานฉะนั้นหัวหน้าผู้ปกครองของเขม้งจะต้องเป็นผู้ที่เขม้งทั้งหลายนับถือ หน้าที่ของผู้ปกครองที่มีต่อลูกบ้านมีดังนี้

13.1 เป็นประธานในการแต่งงาน

13.2 เป็นผู้ไต่สวนคดี

13.3 เป็นหัวหน้าในการย้ายที่อยู่ ในการย้ายที่อยู่ซึ่งสังเกตเห็นว่าผู้เป็นหัวหน้าจะรับหน้าที่ในการแบกหามหนักกว่าคนอื่นๆ

14. การศึกษา

ในปัจจุบันเด็กเซม้งกลุ่มอำเภอรือโตได้รับการศึกษาที่โรงเรียนอาสาพัฒนาวิทยาลัยครูยะลา 1 ซึ่งนักศึกษา วิทยาลัยครูยะลาได้ไปสร้างให้เมื่อปีพ.ศ. 2517 โรงเรียนเป็นการสอนโดยครูตำรวจตระเวนชายแดนตั้งอยู่ ณ หมู่บ้านเซม้งห่างจากถนน 4 กิโลเมตร

ส่วนการศึกษาเรื่องราวชีวิตความเป็นอยู่ของพวกเขานั้นจะมีการศึกษาอยู่ 2 คือ แบบ मुखปาฐะ ได้แก่ บทที่บอกเล่าต่อกันมา แล้วอีกแบบหนึ่งได้แก่แบบที่บอกเล่าประสมประสานกับการปฏิบัติเช่นวิธีการทำไม้ซาง ทำลูกดอก เป็นต้นซึ่งสรุปแล้วก็เป็นการศึกษาโดยไม่ตั้งใจเสียมากกว่า แต่เป็นการศึกษาที่จำเป็นเอาความอยู่รอดเท่านั้น

15. ภาษาเซม้ง

พระยาอนุমানราชธน สุธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ และจอห์น เอช แบรนต์ ได้มีความเห็นตรงกันว่าภาษาเซม้งมีต้นตระกูลจากภาษามอญ-เขมร

15.1 ลักษณะของคำที่ใช้

คำที่เซม้งใช้อยู่พบว่าบางคำเป็นคำที่ยืมไปจากภาษามลายูโดยไปดัดแปลงเสียงรูปคำและความหมายเสียงบ้าง คงไว้บ้างเห็นได้ชัดดังต่อไปนี้

(คำ)	(เซม้ง)	(มลายู)
ลิง	กรา	กราหรือกือราหรือกือฮอ
ต้นไทร	เซรายา	เซรายอ
เสือ	กาโต๊ะ	ตาโต๊ะ
ลูกดอก	บิลา	บิละห์
พระจันทร์	ปะยง	ปะยง
ยางน่อง	อือปะ	อือปะหรืออือโปร

ส่วนสาเหตุที่ทำให้ภาษาอื่น เข้าไปมีอิทธิพล ต่อภาษาเซม้งนั้นเป็นเพราะ

15.1.1 จำนวนคำในภาษาเซม้งมีน้อยคำ ที่เกิดขึ้น

15.1.2 ชาวเซม้งได้อยู่คู่ใกล้ชิด กับกลุ่มชนที่พูดภาษามลายู

15.2 ลักษณะของภาษาเซม้งโดยทั่วไป

ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ชาวเซม้งหลายคนสังเกตคำในภาษาเซม้ง ดังนี้

15.2.1 คำที่พูดโดยมากจะออกเสียงเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น

(คำ)	(การออกเสียงภาษาเซม้ง)
กิน	จี (เป็นเสียงร้องของนกเล็กๆ)

(คำ)	(การออกเสียงภาษาเขมร)
แมว	เมี้ยว
หมา	เอง
นก	กาเหว่า

คำที่ออกเสียงเลียนเสียงธรรมชาติเหล่านี้ สันนิษฐานว่าคงเรียนมาจากเสียงร้องของสัตว์ ลักษณะของเสียงที่ปรากฏในภาษาพูดมักจะเป็นเสียงระเบิดออกจากลำคอ เช่น

(คำ)	(การออกเสียงในภาษาเขมร)
งู	อึ๊กอ๊อบ
ฟี่	อู๊
พ้อ	เอ้ย
สวาย	เบ็ตเอ็ต
ไม่สวาย	บิคลอด

15.2.2 คำที่พูดจะมีพยางค์เดียวและหลายพยางค์ เช่น

(คำ)	(การออกเสียงภาษาเขมร)
มาก	บะ
กลับ	ยิ
ไป	ยะ
หน้าอก	ยก
ท้อง	เจิง
เจ็บ	ปาเยส
หัวเข่า	กัลตง
เอว	ปิงัง
เที่ยว	มาจี้
บุหรี	ซือมีอริ
คู่รัก	ตะอึอันน์
แสงแดด	เมตกือเตาะ

15.2.3 ลักษณะพิเศษท้ายพยางค์จะมีเสียง n , Nn , Y และ H อยู่ท้ายพยางค์

เช่น

เสียง ก ท้ายพยางค์

(คำ)	(การออกเสียงภาษาเซม้าง)
บ้าน	ติตัง
มือ	บาลึง
ท้อง	เจิง
นอน	แองง์
มีด	อุเง็ง

เสียง Nn ท้ายพยางค์

(คำ)	(การออกเสียงภาษาเซม้าง)
หญิงสาว	เต้าอันน์
คูรัก	ตะอิอันน์
แต่งงาน	ยิอันน์

เสียง Y ท้ายพยางค์

(คำ)	(การออกเสียงภาษาเซม้าง)
พ่อ	เอย์
หวาย	หะเวย์
ค่าง	ไอย์
ตลาด	กไดย์

เสียง H ท้ายพยางค์

(คำ)	(การออกเสียงภาษาเซม้าง)
เดิน	ญะฮ์
ต้นไม้	เอฮ์
มา	เดาฮ์

เสียง S ท้ายพยางค์

(คำ)	(การออกเสียงภาษาเซม้าง)
ข้าวสาร	เปอรัส
เล็บ	กัลป์เกาะจัส

เสียง Ch. ท้ายพยางค์

(คำ)

(การออกเสียงภาษาเขมร)

อรร้อย

ฮังวิท

15.2.4 ลักษณะของคำที่มีเสียงขึ้นนาสิก เช่น

(คำ)

(การออกเสียงภาษาเขมร)

สายนุ่รอบเอวหญิง

ฮอสิ

นกขนาดเล็กสีขาวหางยาว

ตอเตียล

ชาย

ญูล

เรือนผีทำด้วยไม้ไผ่

นะอาเน

คอ

อังกุต

มือ

บาลิง

หก (การนับ)

นัม

15.2.5 ลักษณะคำที่ไม่มีเสียงควบกล้ำ เช่น

(คำ)

(การออกเสียงภาษาเขมร)

ผู้หญิง

กอดา

ต้นสะตอ

กอดัน

นกขนาดใหญ่

กาก

ปลวก

จาเวา

ผีพราย

เซม้งงัด

15.2.6 มีการใช้คำวิเศษณ์ ซึ่งแสดงว่า ภาษาเขมรมีการเปรียบเทียบขั้นระหว่างขั้น

สูงสุด เช่น

(คำ)

(การออกเสียงภาษาเขมร)

ใหญ่

ตะเบอะ

ใหญ่กว่า

ตะเบอะบะ

ใหญ่ที่สุด

ตะเบอะฮะล

สวย

เบ็ดเอ็ด

หล่อ

เมอเอริ

คนอ้วน

เบอจะ

เซม้งหรือเงาะในภาคใต้ของประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประชากรส่วนหนึ่งของประเทศแต่พวกเขาส่วนใหญ่ยังไม่มีทะเบียนสำมะโนครัว พวกเขาอยู่อย่างสงบเงียบปักหลักขึ้นชมแต่ธรรมชาติไม่มีพิษภัยใดๆ อยู่อย่างไม่มีผลได้ในทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศชาติทางราชการจึงเอาใจใส่น้อยปล่อยให้มีชีวิตอยู่ตามยะถากรรม

16. ดนตรีและนาฏศิลป์ของชนกลุ่มน้อยชาวเซม้ง

เซม้ง เป็นมนุษยชาติโบราณเผ่าหนึ่งที่มีถิ่นฐานอยู่ตามป่าเขาทางภาคใต้ของประเทศไทย นับตั้งแต่จังหวัดสตูลลงไปจนถึงจังหวัดนราธิวาส

ชนเผ่านี้คนไทยโดยทั่วไปเรียกว่า เงาะ ตามหนังสือพระราชนิพนธ์เรื่องเงาะป่าของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าอยู่หัว ซึ่งพระองค์ได้ทรงเอานิทานพื้นบ้านของพวกเขามาทรงรจนาขึ้นเป็นบทละคร และทรงเรียกชื่อพวกนี้ตามภาษาของชาวพัทลุงว่า เงาะ นอกจากนี้แล้วยังมีชื่อเรียกขานกันอีกหลายชื่อ เช่น แถวจังหวัดสตูล เรียกว่า ชาวป่า เพราะพวกนี้ชอบอาศัยอยู่ตามป่าเขา ไม่ชอบอยู่ในที่โล่งเตียน ทางจังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาส ชาวมุสลิมเรียกว่า ซาแก ซึ่งแปลว่าแข็งแรงหรือป่าเถื่อน แต่ชาวไทยพุทธเรียกเพี้ยนไปว่า ซาไก บ้างก็เรียกพวกเขาว่า ซินอย (Senoi) เซม้ง (Semong) และนิกริโต (Nigrito) แต่ชาวเซม้งเรียกตัวเองว่า มันนิ และพอใจให้คนอื่น ๆ เรียกเขาตามภาษามลายูพื้นเมืองว่า ออแก อัสลี หรือ โอริง อัสลี ตามภาษามลายูมาตรฐานซึ่งแปลว่า คนดั้งเดิมมากกว่าชื่อใดทั้งหมด

นักมานุษยวิทยามีความเห็นไม่ลงรอยเดียวกันได้ว่า ชาวเซม้งเป็นมนุษย์เชื้อชาติใดแน่ บ้างก็ว่าเป็นเชื้อชาตินิกรอยด์ ออสทราลอยด์ ออสทราลอยด์ และบ้างก็ว่า ชนเผ่าเซม้ง (Sakai) เป็นชนเผ่าเวดดาบนเกาะลังกาอพยพเข้ามา ที่ว่าเป็นเชื้อสายมอญ-เขมรก็มี และยังได้กล่าวว่า เป็นเชื้อสายเดียวกันกับพวกชาวเขาในมณฑลยูนนานของประเทศจีน

ชนเผ่าเซม้งยังดำรงชีวิตอยู่ด้วยการเก็บหาอาหารจากธรรมชาติ ไม่รู้จักการเพาะปลูกอาหารจำพวกเนื้อสัตว์ก็ได้อาหารล่า ยังไม่รู้จักเพาะเลี้ยง เครื่องมือเครื่องใช้ก็ล้วนแต่เป็นธรรมชาติ เช่น เอาไม้ไผ่มาทำหวีและอาวุธ เอากาบหมาก กะลา หรือใบตอง มาทำภาชนะใส่อาหาร ศิลปกรรมต่างๆ ไม่มี นอกจากการแกะสลักเป็นลายเส้นรูปทรงเรขาคณิตลงผิวไม้ไผ่ที่เอามาทำหวีหรืออาวุธ เขารู้จักใช้ไฟในการเผา ต้มอาหารให้สุก ความเจริญทางด้านภาษาที่ใช้สื่อความหมายกันก็เพียงแค่ใช้คำพูดไม่มีตัวอักษรใช้ เมื่อพิจารณาจากศิลปะของการยังชีพดังกล่าวมานี้เราสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะสังคมของชาวเซม้งยังเป็นสังคมยุคล่าสัตว์และเก็บหาอาหาร

ลักษณะการปกครองของชาวเซม้งเป็นแบบประชาธิปไตย มีการเลือกตั้งหัวหน้าเผ่าจากผู้อาวุโสที่ฉลาดหลักแหลม และจะมีการเลือกตั้งหัวหน้าเผ่าคนใหม่เมื่อหัวหน้าเผ่าคนเดิมตายไป ไม่มีการเป็นหัวหน้าโดยการสืบทายาท

ลักษณะครอบครัวยุคนี้เป็นครอบครัวแบบผัวเดียวเมียเดียวอย่างเคร่งครัด ไม่นิยมการได้เสียกันก่อนแต่งงาน หญิงจะถือความบริสุทธิ์และหวงแหนในความเป็นหญิงสาวพรหมจารี หญิงหรือชายจะมีภรรยา-สามีมากกว่า 1 คนในขณะเดียวกันไม่ได้แต่จะมีภรรยา-สามีใหม่ได้เมื่อหย่าร้างหรือคนเดิมตายไป

16.1 ประวัติความเป็นมา

ดนตรีและนาฏศิลป์ของเขมร เป็นลักษณะของดนตรีและนาฏศิลป์ระดับพื้นฐานอย่างง่าย ๆ เครื่องดนตรีมีเพียงไม่กี่ชิ้น ล้วนแต่ประดิษฐ์ขึ้นด้วยไม้ไผ่ตามแบบที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษตั้งแต่โบราณกาล และเป็นเครื่องดนตรีประเภทให้จังหวะด้วยการตีหรือดีทั้งสิ้น ส่วนเครื่องเป่าหรือเครื่องดนตรีที่ให้ทำนองไม่มีใช้เลย เพลงที่ใช้ร้องกันก็มีไม่กี่เพลง และเพลงสั้น ๆ ง่าย ๆ ด้านนาฏศิลป์ก็ไม่มีลีลาจังหวะที่เป็นแบบแผนแน่นอน โดยมากเป็นการเต้นให้เข้ากับจังหวะดนตรีอย่างตามใจชอบ การร่ายรำระบำอย่างอื่นไม่มีเลย

16.2 โอกาสที่แสดง

ชาวเขมรจะมีการแสดงดนตรี และร้องรำทำเพลงในโอกาสที่มีงานรื่นเริง เช่น ในงานแต่งงาน หรือดีใจความสำเร็จจากการล่าสัตว์ใหญ่มาได้ อย่างเช่น เก้ง หมูป่า หรือดีใจที่ทุกคนกลับมาด้วยความปลอดภัยจากการที่เข้าป่าล่าสัตว์ เป็นต้น ส่วนในพิธีกรรมอย่างอื่น เช่น งานศพ จะไม่มีการเล่นดนตรี เพราะถือว่าเป็นการสูญเสียญาติพี่น้อง จึงไม่ควรแก่การสนุกสนานรื่นเริง

เวลาที่เขาจะเล่นดนตรี ร้องรำทำเพลง สนุกสนานกันนั้น มักเป็นเวลาแดดร่มลมตกของวันที่อากาศดี ไม่มีด้ามัวฝน เขาจะเล่นกันไปจนถึง ถ้ามีอาหาร สุราเลี้ยงดูกันอย่างเพียงพอ การเล่นดนตรีก็ยิ่งเพิ่มความสนุกสนานมากขึ้น และจะเล่นกันจนดึกกว่าปกติ กว่าที่จะแยกย้ายกันไปนอนก็ล่วงเวลาไต่ปากระชั้นขึ้น

16.3 เครื่องดนตรี

เครื่องดนตรีของชาวเขมรได้ประดิษฐ์ขึ้นจากไม้ไผ่อย่างง่าย ๆ ทั้งหมดมีอยู่ 8 ชนิด และเรียกรวมกันว่าบาตซ์ทั้งหมด ปัจจุบันได้รับเอาภาษาขมหลายพื้นเมืองไปใช้เรียกบ้าง เช่น เรียกกลองว่า กือแน เป็นต้น เครื่องดนตรีทั้ง 8 ชนิด มีดังนี้

ชนิดที่ 1

มีลักษณะเป็นกระบอกกลม ทำจากไม้ไผ่ขนาดใหญ่นาวประมาณ 1 เมตร ทะลุข้อหมดทุกข้อ เว้นแต่ข้อสุดท้ายไม่ต้องทะลุ แต่จะเจาะรูไว้ขนาดเท่าปลายก้อย เครื่องดนตรีชนิดนี้ใช้ใบไม้ใหญ่ตีทางปากกระบอกด้านที่ทะลุข้อออกหมด จะมีเสียงทุ้มดัง บึง บึง

ชนิดที่ 2

มีลักษณะเป็นกระบอกกลมทำจากใบไม้ไผ่ขนาดเล็กกว่าชนิดที่ 1 เล็กน้อยยาวประมาณ 2 ฟุต ปลายข้างหนึ่งตัดตรงๆ อีกข้างหนึ่งตัดในลักษณะเฉียงอย่างผ่านบวบ ทะลุข้อหมดทุกข้อ เครื่องดนตรีชนิดที่ใช้ฝ่ามือหรือใบไม้ใบใหญ่ๆ ตีทางปากกระบอกด้านที่ตัดตรงจะให้เสียงดังบึง บึง แลมนกว่าชนิดที่ 1 เล็กน้อย

ชนิดที่ 3

ชนิดนี้ชาวบ้านเรียกกันว่ากลองจำปี ทำจากไม้ไผ่ขนาดกลาง 1 ปล้อง ตัดไม้ไผ่ให้มีข้อติดอยู่ทั้ง 2 ด้านวัดเข้าประมาณ 1 นิ้วแล้วใช้มีดคมเฉือนผิวไม้ไผ่ออกทั้งตลอดแนวกว้างประมาณ 1 นิ้ว ที่ตรงกลางท่อนไม้ไผ่ระหว่างรอยผิวที่ถูกเฉือนทิ้งไปนี้ จะเจาะรูให้มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 ส่วน 2 เซนติเมตร แล้วใช้ปลายมีดกรีดแฉะผิวไม้ไผ่ให้เป็นเส้นยาวตลอดแนวของรอยผิวไม้ไผ่ที่ถูกเฉือนทิ้งทั้ง 2 ข้าง ก็จะได้เส้นไม้ไผ่ 2 เส้นขนานกัน ที่ปลายของปล้องไม้ไผ่ทั้ง 2 ข้างใช้หวายมัดให้แน่นเพื่อป้องกันไม่ให้เส้นไม้ไผ่ 2 เส้นนี้ฉีกขาดออกจากปล้องแล้วใช้หมอนรองเส้นไม้ไผ่ทางด้านปลายทั้ง 2 ข้าง ต่อจากนั้นก็เอาไม้ไผ่บางๆ กว้างประมาณ 1 นิ้ว ยาวประมาณ 1.5 นิ้ว แฉะปลายทั้ง 2 ข้างตามแนวนอนแล้วเอาไปเหน็บไว้ระหว่างเส้นไม้ไผ่ให้อยู่บนรูที่เจาะไว้พอดี บนผิวไม้ไผ่ด้านตรงกันข้ามก็ทำแบบเดียวกันนี้ เครื่องดนตรีชนิดนี้ใช้ตีตรงแผ่นไม้ไผ่ บางๆ ที่เอามาเหน็บไว้นี้จะให้เสียงสูงหรือต่ำก็แล้วแต่ความตึง หย่อนและขนาดเล็กใหญ่ของเส้นไม้ไผ่ที่ใช้หมอนรอง

ชนิดที่ 4

เครื่องดนตรีชนิดนี้ทำจากไม้ไผ่ 1 ปล้องขนาดเดียวกันกับกลองจำปี ปลายด้านหนึ่งตัดให้ติดข้อ อีกด้านหนึ่งตัดข้อทั้ง ด้านนี้แฉะที่ผิวไม้ไผ่สอดกาบหมากที่ตัดไว้เป็นวงกลมขนาดพอดีกับวงกลมของปล้องไม้ไผ่ เวลาเล่นใช้มือตีบนกาบหมากนั้น

ชนิดที่ 5

ชนิดนี้ทำจากไม้ไผ่ขนาดเท่าข้อมียาวประมาณ 1 ฟุต ตัดไม้ไผ่ให้มีข้อติดอยู่ห่างจากปลายด้านหนึ่งเล็กน้อยพอจับถือได้ แฉะข้อไปประมาณ 1 นิ้วจะเจาะรู 2 รู ให้อยู่ตรงกันข้ามกัน ห่างจากรูนี้เล็กน้อยก็จะปาดไม้ไผ่ให้เป็นรูปช่อม 2 ขาใช้ด้านที่เป็นรูปช่อมนี้เคาะกับฝ่ามือ จะให้เสียงดังหวึง หวึง

ชนิดที่ 6

ชนิดนี้คือไม้กรับนั่นเอง ทำจากไม้ไผ่ 2 อัน ขนาดใหญ่พอจับถือได้ถนัด ยาวประมาณ 1 ฟุต ใช้ตีให้มีเสียงดัง กรับ กรับ

ชนิดที่ 7

ชนิดนี้เป็นเครื่องเคาะให้จังหวะเช่นเดียวกับไม้กรับ แต่ทำจากกะลาหรือเศษวัสดุอื่นๆ ตามแต่จะสะดวก โดยมากนิยมใช้กะลาเพราะมีเสียงดังก้องดีกว่าวัสดุอย่างอื่นๆ

ชนิดที่ 8

เครื่องดนตรีชนิดนี้ชาวบ้านเรียกว่า ก๊อแน หรือกลองแขก 2 หน้านั่นเอง เวลาเล่นใช้มือตีบนหน้ากลองทั้ง 2 ข้างก๊อแนเป็นเครื่องดนตรีที่ได้รับอิทธิพลมาจากกลองซึละของชาวไทยมุสลิม

16.4 วิธีบรรเลงและขนบนิยมในการแสดง

เมื่อจะเล่นดนตรี นักดนตรีก็จะขนเครื่องดนตรีมานั่งล้อมวงกันที่บริเวณลานกว้างกลางหมู่บ้าน คนอื่นๆ ก็มานั่งล้อมวงเช่นเดียวกัน กลางวงเขาจะก่อไฟไว้กองหนึ่งเพื่อให้แสงสว่างและใช้สำหรับเผาอาหารจำพวกเนื้อหรือเผือกมันเลี้ยงกันในขณะเล่นดนตรี

เมื่อมีดนตรีก็ต้องมีนักร้อง นักร้องเพลงเขมมิงนอกจากจะร้องเพลงแล้วยังมีหน้าที่อีกอย่างคือ สร้างกระโจมใบไม้ขึ้นกระโจมหนึ่งบริเวณข้างๆ ที่นักดนตรีและคนอื่นๆ มานั่งล้อมวงอยู่นั้น เวล่านักร้องจะร้องเพลงเขาไม่นิยมนั่งร่วมวงร้องกับคนอื่นๆ เขาจะคลานออกจากวงเข้าไปอยู่ในกระโจมใบไม้ที่สร้างขึ้นแล้วโผล่หน้าออกมาส่งเสียงร้องเพลง เนื้อเพลงที่ร้องกันก็เป็นเพลงสั้นๆ ง่ายๆ เช่น เพลง นา ตุม จิ เบ มีเนื้อเพลงว่า นา นา นา นา นา ตุม จิ เบ ร้องไปเช่นนี้ประมาณ 10 รอบ ก็จบเพลง พอเพลงจบลง นักร้องก็จะคลานออกจากกระโจม ใบไม้มานั่งร่วมวงกับคนอื่นต่อไปอีก

เครื่องดนตรีของเขาเป็นประเภทให้จังหวะทั้งสี่อย่างที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้น เวลาบรรเลงก็จะตีหรือดีดพร้อมๆ กัน จะให้จังหวะเร็วหรือช้าก็แล้วแต่หัวหน้าวงเป็นผู้สั่งหรือตามคำขอของผู้ฟังที่มานั่งร่วมวง

เมื่อดนตรีบรรเลงผู้ฟังก็ปรบมือโยกตัวไปตามจังหวะดนตรี และถ้าดนตรีบรรเลงจังหวะคึกคักนองเป็นที่สบอารมณ์ในขณะที่ดื่มสุรามาพอสมควรแล้ว ก็จะลุกขึ้นกระโดดโลดเต้น เล่นลิ้ไฟไปตามจังหวะดนตรีเป็นที่สนุกสนาน

16.5 ความเชื่อและวัฒนธรรมดนตรีและนาฏศิลป์

ในการประดิษฐ์เครื่องดนตรีและการเล่นดนตรีนั้น ชาวเขมมิงไม่มีความเชื่อใดๆ เข้ามาเกี่ยวข้องเลยเขาจะใช้ใบไม้จากที่ไหน อย่างไรก็ได้จะเล่นดนตรีเมื่อใดก็ได้ ไม่มีการยกครู ไหว้ครูแต่อย่างใด มีข้อยกเว้นอยู่อย่างเดียว คือไม่เล่นกันเมื่อมีคนตายลงในหมู่บ้านของเขาเท่านั้น

เนื่องจากชาวเขมมิงเป็นชนกลุ่มน้อยที่แวดล้อมด้วยสังคมของคนกลุ่มใหญ่ 2 กลุ่ม คือชาวไทยพุทธกับชาวไทยมุสลิม และการสื่อสารรอบตัวเขาก็เป็นภาษามลายูกับภาษาไทย ดังนั้น วัฒนธรรมด้านดนตรีและนาฏศิลป์ของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมก็ย่อมเข้าไปมีอิทธิพลต่อการดนตรีและนาฏศิลป์ของเขา กล่าวคือ เขาได้รับเอาเนื้อเพลงลูกทุ่งกับการร่ายอย่างไม่มีแบบแผนไปจากชาวไทยพุทธตามงานวัดและรับเอากลองแขก 2 หน้า ตลอดทั้งลีลาเพลงแบบดิเกิร์ฮูจากไทยมุสลิมไปใช้ร้องรำกัน

การดนตรีและนาฏศิลป์ของชาวเขม้งส่วนใหญ่ยังอยู่ในรูปแบบเดิม คือ เครื่องดนตรี การร้องเพลงทำนองเพลงส่วนมากยังเป็นแบบเดิมของเขา ลักษณะการเปลี่ยนแปลงมีบ้างแต่ไม่มาก เช่น การรับเอากลองแขก 2 หน้า การร่ำวง การรับเอาลีลาเพลงดิเกร์ฮูลู และเนื้อเพลงลูกทุ่งไทยไปใช้ ดังที่กล่าวมา

แต่จากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ทำให้สามารถคาดการณ์ได้ว่า การดนตรีและนาฏศิลป์ของชาวเขม้งจะสูญไปในที่สุด ทั้งนี้ก็เพราะสาเหตุใหญ่ๆ 2 ประการ คือ

1. ชาวเขม้งชนกลุ่มน้อย เด็กๆพยายามใช้ภาษาและการร้องรำทำเพลงตามแบบของชนกลุ่มใหญ่ที่อยู่รอบตัว คือ ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิม และเมื่อชาวเขม้งรุ่นผู้ใหญ่หมดไปก็จะพาให้การดนตรีและนาฏศิลป์ของเขาสูญหายไปด้วย

2. การกำหนดให้ชาวเขม้งอยู่เป็นหลักแหล่งแน่นอน ปกติชาวเขม้งจะอพยพหนีความเจริญเข้าป่าไปเรื่อยๆ แต่ปัจจุบันทางราชการได้พยายามจะให้ชาวเขม้งอยู่เป็นหลักแหล่งในนิคมสร้างตนเอง ธารโต กิ่งอำเภอธารโต จังหวัดยะลา จึงทำให้อิทธิพลทางภาษาและการดนตรีนาฏศิลป์ของชนกลุ่มใหญ่มีโอกาสเข้าไปแทรกซึมได้มาก ประกอบกับการทำลายป่าทำให้เขาหาไม้ไผ่ลำโตๆมาทำเครื่องดนตรีได้ยากจึงทำให้พวกเขาเล่นดนตรีของพวกเขาเองน้อยลง และจะสูญหายไปในที่สุด

สรุป

ดนตรีและนาฏศิลป์ของชาวเขม้งเป็นดนตรีและนาฏศิลป์ระดับพื้นฐานของสังคมมนุษย์ที่ยังเป็นชาวป่าล่าสัตว์ เครื่องดนตรีประดิษฐ์จากไม้ไผ่ต่างๆ เพียงไม่กี่ชิ้นและเป็นประเภทให้จังหวะทั้งสิ้น เครื่องดนตรีประเภทให้ทำนองยังไม่มีเนื้อเพลงที่ใช้ร้องกันนอกจากจะเป็นเพลงภาษาเขม้งง่ายๆ สั้นๆ แล้วเขายังได้รับเอาเนื้อเพลงลูกทุ่งไปจากไทยพุทธ รับเอาจังหวะเพลงดิเกร์ฮูลูไปจากไทยมุสลิม ส่วนการเต้นรำของชาวเขม้งเองก็เป็นการเต้นไม่มีแบบแผน เพียงแต่เดินให้เข้ากับจังหวะดนตรีตามใจชอบเท่านั้น และยังได้รับเอาการร่ำวงอย่างไม่มีแบบแผนไปจากไทยพุทธอีกด้วย

จากสถานการณ์ที่ทางราชการพยายามให้ชาวเขม้งอยู่เป็นหลักแหล่ง จะอพยพเร่ร่อนไปหาที่อยู่อาศัยตามใจชอบไม่ได้แล้วนั้น ทำให้การดนตรีและนาฏศิลป์ของชาวไทยพุทธและชาวไทยมุสลิมซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่รอบๆตัวเขาเข้าไปมีอิทธิพลต่อการดนตรีและนาฏศิลป์ของเขามาก ตลอดทั้งจากที่เด็กๆชาวเขม้งความนิยมในการดนตรีและนาฏศิลป์ของตนเองน้อยลง เหล่านี้จะเป็นเหตุทำให้การดนตรีและนาฏศิลป์ของชาวเขม้งสูญหายไปในที่สุด

บทที่ 3

องค์ประกอบของระบำตะเลาะ เหม้ง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ศึกษาจากการลงภาคสนาม สัมภาษณ์ และสังเกตขั้นตอนจากวิถีชีวิตของชาวเหม้งตั้งแต่อกกับกิริยาของชาวเหม้ง และพฤติกรรมของชาวเหม้ง นำเอาวิถีชีวิตของชาวเหม้งมาประดิษฐ์ทำรำโดยสอดแทรกท่าทางอันเป็นธรรมชาติ มาสร้างสรรค์เป็นการแสดงชุดใหม่ นำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบการแสดงแนวสร้างสรรค์ ชุดระบำตะเลาะ เหม้ง โดยนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

องค์ประกอบในการแสดง

องค์ประกอบในการแสดง คณะผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ระบำตะเลาะเหม้ง โดยนำเสนอองค์ประกอบในการแสดง ตามลำดับดังนี้

1. ความหมาย

ระบำ หมายถึง ศิลปะการแสดงที่รำพร้อมกันเป็นหมู่ ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดย ไม่จำเป็นต้องเล่นเป็นเรื่องราว เน้นความสวยงามของท่ารำ การแปรแถว เครื่องแต่งกาย ความพร้อมเพรียงของผู้แสดง เพลงและทำนองดนตรี ที่มีหรือไม่มีบทร้องประกอบก็ได้ มีทั้งระบำมาตรฐาน และระบำที่ประดิษฐ์ขึ้นใหม่

ตะเลาะ หมายถึง ผลไม้ป่าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ออกผลเป็นพวง เปลือกแข็ง เมื่อสุกจะมีสีน้ำตาลแดงด้านนอก มีเส้นสีแดงเข้มเป็นลวดลายคล้ายรากไม้ เมื่อผลสุกแห้งสนิทข้างในจะกลวง เวลาเขย่าจะทำให้เกิดเสียงดัง หญิงสาวชาวเหม้งนิยมเอามาเขย่า เพื่อเรียกร้องความสนใจจากชายหนุ่มชาวเหม้ง

เหม้ง หมายถึง ชนกลุ่มน้อยโบราณเผ่าหนึ่งที่มีถิ่นฐานอยู่ตามป่าเขาทางภาคใต้ของประเทศไทย นับตั้งแต่จังหวัดตรัง พัทลุง สตูล ลงไปถึงจังหวัดนราธิวาส ชาวไทยเรียกว่า “เงาะป่า” มีผิวกายดำปนแดง ผมหยิกเป็นลอน ริมฝีปากหนา ฟันซี่สั้นโต จมูกแบนกว้าง ตัวค่อนข้างเตี้ย

2. ประวัติความเป็นมา

ระบำตะเลาะ เหม้ง หมายถึง การแสดงแนวสร้างสรรค์ชุดหนึ่งที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ ภาควิชาดุริยางค์ไทย และนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 4 ปีการศึกษา 2555 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ได้ประดิษฐ์ทำรำขึ้น จากวิถีชีวิตของชนเผ่าเหม้งที่อาศัยอยู่บริเวณเทือกเขาบรรทัดภาคใต้ของประเทศไทยได้แก่ จังหวัดพัทลุง จังหวัดสตูล และจังหวัดตรัง โดยได้รับการสนับสนุนด้านวิจัยและงานสร้างสรรค์ประจำปี 2555

3. รูปแบบและลักษณะการแสดง

ระบำตะเลาะ เขม็งเป็นการรำหมู่ ประกอบด้วยผู้แสดงชาย-หญิง รูปแบบและลักษณะของการแสดง โดยการวางโครงสร้างและรูปแบบการแสดงอย่างมีสัดส่วนมีการกำหนดเป็นพล็อตเรื่อง ผสมผสานส่วนที่เป็นระบำเน้นเรื่องให้เกิดความสนุกสนานและเน้นพฤติกรรมต่าง ๆ ของชาวเขม็ง ให้มีความเป็นธรรมชาติมากที่สุดตามหลักการทางนาฏศิลป์ ลักษณะโครงสร้างการแสดงกำหนดแนวทางรูปแบบของการแสดงซึ่งจะแบ่งออกเป็น 4 ชั้น คือ

ชั้นที่ 1 คนตรีเกริ่นเสียงร้องของบรรดาสิงสาราสัตว์ ชายชาวเขม็งถือบอเลาออกไปรำตามกระบวนท่า จบด้วยการตั้งข่มทำนอง

ชั้นที่ 2 ผู้หญิงชาวเขม็ง โชว์ลีลาตามกระบวนท่า

ชั้นที่ 3 ผู้ชายและผู้หญิงเกี่ยวพาราสีตามกระบวนท่า

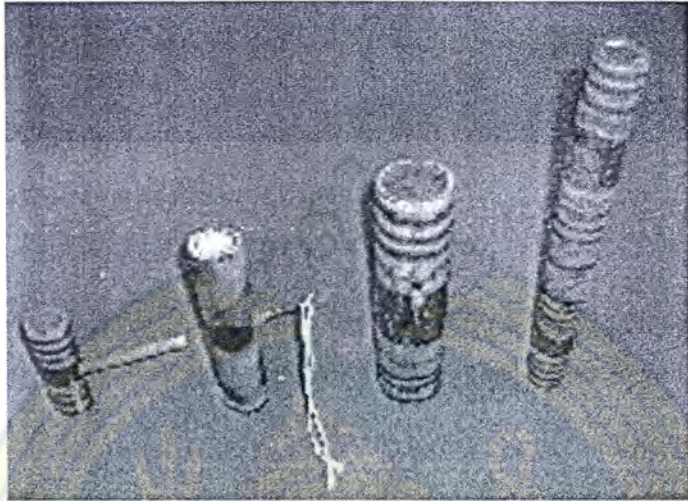
ชั้นที่ 4 จบด้วยการตั้งข่มทำนอง รำเข้าเวทีตามทำนองเพลง

4. เครื่องดนตรีและเพลงที่ใช้ประกอบการแสดง

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดนี้ได้เอาแนวความคิดมาจากดนตรีพื้นฐานที่มีการเล่นอยู่ในกลุ่มของเงาะป่าเขม็ง แถบเทือกเขาบรรทัดในท้องที่จังหวัดตรัง พัทลุง และจังหวัดสตูล ซึ่งยังคงเป็นลักษณะของดนตรีระดับพื้นฐานอย่างง่าย ๆ ประดิษฐ์ขึ้นมาจากวัสดุจากธรรมชาติตามแบบที่ได้รับการสืบทอดกันมาแต่โบราณกาล ในการประดิษฐ์เครื่องดนตรีของเขม็ง ไม่มีความเชื่อใดๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง วัสดุที่นำมาใช้ในการทำเครื่องดนตรีได้แก่ ไม้ไผ่ ซึ่งเรียกว่า “บาแดช” ลูกสะบ้า ใบไม้ เป็นต้น ลักษณะการจัดรูปแบบการบรรเลง หรือการจัดวงดนตรี นักดนตรีจะนั่งล้อมกันเป็นวงเพื่อบรรเลงเครื่องดนตรีของแต่ละคน

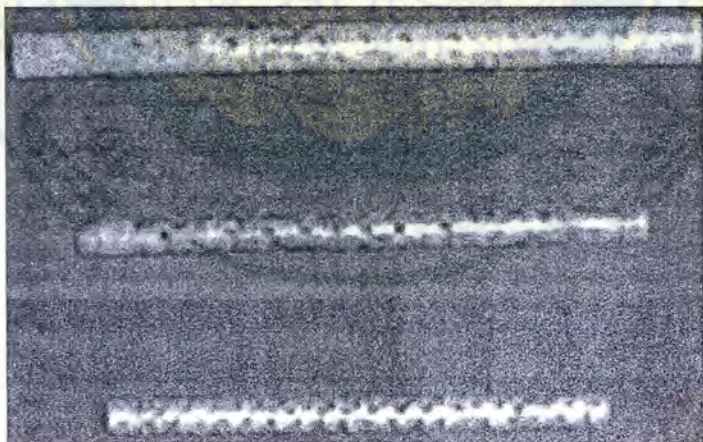
ในส่วนของดนตรีที่บรรเลงประกอบการแสดงนี้ อาจารย์กิตติชัย รัตนพันธ์ พร้อมด้วยคณะอาจารย์ภาควิชาดุริยางคศิลป์ ได้คิดประดิษฐ์ทำนองเพลงและจังหวะ ซึ่งใช้เครื่องดนตรีที่มีความหลากหลายสามารถแยกออกได้เป็น 3 กลุ่ม กล่าวคือกลุ่มแรก เป็นกลุ่มเครื่องทำจังหวะจะนำเอาเครื่องดนตรีพื้นฐานที่มีเล่นในกลุ่มเงาะเขม็ง ที่อาศัยอยู่ในแถบเทือกเขาบรรทัด มาเป็นแนวทางและเพิ่มเครื่องเกราะเคาะไม้และเครื่องประกอบจังหวะเพื่อความสมบูรณ์และหนักแน่นของจังหวะ ส่วนในกลุ่มที่สอง เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดำเนินทำนอง ซึ่งได้นำเอาเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าในวงดนตรีไทยคือ ขลุ่ยหลีบและขลุ่ยเพียงออ เข้าทำหน้าที่ในการดำเนินทำนองเพลง ส่วนกลุ่มที่สามเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงเป็นซาวด์เสียงธรรมชาติ (เสียงนก เสียงไก่ป่า) ได้แก่ ซุดขลุ่ยดับนก จุดเด่นของเพลงประกอบการแสดงอยู่ที่จังหวะเคาะไม้ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของดนตรีเขม็ง

ขลุ่ยนก เป็นขลุ่ยที่ทำจากไม้ไผ่ มีหลายขนาด มีเส้นผ่าศูนย์กลาง ประมาณ 2-3 ซม. ความยาวประมาณ 10 -30 ซม. เจาะรูสำหรับใส่ลิ้นปี่ และปากนกแก้ว ขลุ่ยนกนั้นมียุทธวิธีการเป่าที่หลากหลายเช่นเดียวกับเสียงนกซึ่งมีหลายชนิด

ภาพที่ 1 ขลุ่ยนก

ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ ทำจากไม้ไผ่

ภาพที่ 2 ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ

ขลุ่ยเซม้ง ทำจากไม้เนื้อแข็ง เจาะรูตลอดตัวขลุ่ย และเจาะรูสำหรับปิดเปิดนิ้ว 6 รู แกะสลักให้มีลวดลายสวยงาม การเป่าใช้ลิ้นปี เสียงของขลุ่ยเซม้งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ภาพที่ 3 ขลุ่ยเซม้ง

กลองเซม้ง ตัวกลองทำจากไม้เนื้อแข็ง หุ้มหน้ากลองด้วยหนังวัวหรือหนังควาย มีลักษณะ คล้ายกับทับของวงดนตรีพื้นบ้านโนรา-หนังตะลุงของภาคใต้

ภาพที่ 4 กลองเซม้ง

เหลาะ ทำจากไม้เนื้อแข็ง คว้านเนื้อไม้ด้านในออกเป็นร่อง ใช้ไม้เคาะประกอบจิ้งหะ เช่นเดียวกับ โกร่ง และเกราะ ในวงดนตรีไทย

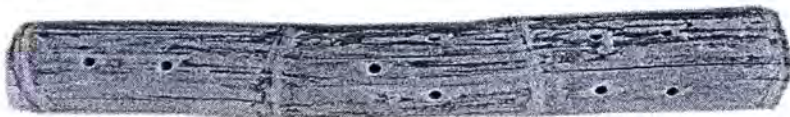
ภาพที่ 5 เหลาะ

บาตซ์ 1 เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี ทำจากไม้ไผ่ ผ่าเป็นช่อง 3 ช่อง และเจาะรู ด้านใดด้านหนึ่ง ใช้ไม้เคาะประกอบจิ้งหะเช่นเดียวกับเหลาะ

ภาพที่ 6 บาตซ์ 1

บาตซ์ 2 ลักษณะคล้ายกับบาตซ์ 1 แต่มีขนาดและเสียงที่ใหญ่กว่า

ภาพที่ 7 บาตซ์ 2

เครื่องประกอบจิ้งหะ มีลักษณะคล้ายกระดิ่ง แต่ทำจากไม้เนื้อแข็งนำมาเจาะเป็นรูกว้าง ประกอบเข้ากับไม้ 2 ชั้น ซึ่งนำมาร้อยเป็นพวงสำหรับเซย่า

ภาพที่ 8 เครื่องทำจิ้งหะ

เครื่องประกอบจิ้งหะ ทำจากลูกสะบ้านำมาจากกูและร้อยติดกับแผ่นไม้ไผ่ มีไม้สำหรับเคาะ

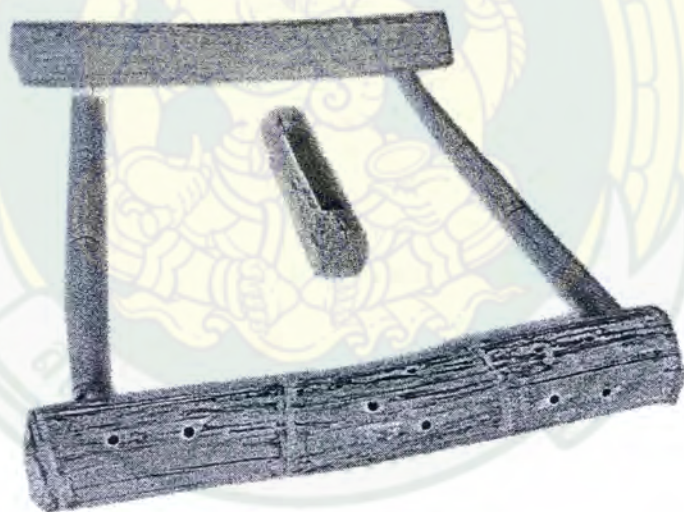

ภาพที่ 9 เครื่องทำจิ้งหะ

เครื่องประกอบจิ้งหะ ทำจากลูกสะบ้า 2 ลูก ซึ่งคว้านเอาเนื้อด้านในออก เจาะรูสำหรับ
เสียบไม้ย่าง

ภาพที่ 10 เครื่องประกอบจิ้งหะ

ภาพที่ 11 ชุดบาแตช

เพลงดาเลาะเซม้ง 1

- - - -	- - - ร	- - - ร	- - - ร	- - - -	- ท - ล	- - ซ ล	- ท - ร
- - - -	- - - ม	- - ซ ม	ร ท - ร	- - - -	ร ท - ล	- ซ - ล	ซ ม ซ ร
- - - -	- - - ร	- - - ร	- - - ร	- - - -	- ท - ล	- - ซ ล	- ท - ร
- - - -	- - - ม	- - ซ ม	ร ท - ร	- - - -	ร ท - ล	- ซ - ล	ซ ม ซ ร
- - - -	- - - ล	- - - ล	- - - ล	- - ซ ม	- ซ - ล	- ท - -	- ท ซ ล
- - - ท	- - - -	- ม ม ม	ซ ท ซ ล	- - ซ ม	- ซ - ล	- - ซ ม	- ซ - ร
- - - -	- - - ล	- - - ล	- - - ล	- - ซ ม	- ซ - ล	- ท - -	- ท ซ ล
- - - ท	- - - -	- ม ม ม	ซ ท ซ ล	- - ซ ม	- ซ - ล	- - ซ ม	- ซ - ร

เพลงดาเลาะเซม้ง 2

- - - -	- ม ร ม	- ม ร ม	- ร ท ร	- - - -	- ม ร ม	- ม ร ม	- ร ท ร
- ม ร ม	- ร ท ร	- ม ร ม	- ร ท ร	- - - ร	- - - -	- ร - ร	- - - ร
- - - -	- ม ร ม	- ม ร ม	- ร ท ร	- - - -	- ม ร ม	- ม ร ม	- ร ท ร
- ม ร ม	- ร ท ร	- ม ร ม	- ร ท ร	- - - ร	- - - -	- ร - ร	- - - ร
- - - -	- ร ท ล	- ซ - ม	- ซ - ร	- - - -	- ร ท ล	- ซ - ม	- ซ - ม
- - - ล	- - - -	ท ล ซ ม	- ซ - ล	- - - ท	- - - -	- ท - ซ	- ล ท ล
- - - -	- ท - ล	- - ซ ม	- ซ - ร	- - - -	- ท - ล	- - ซ ม	- ซ - ร
- - - ล	- ท - ล	- - ซ ม	- ซ - ล	- - - -	- ท - ล	- ซ - ม	- ซ - ร

5. เครื่องแต่งกาย

เนื่องจากกระบี่และดาบ เหม็ง เป็นชุดการแสดงที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากการแสดงนาฏศิลป์พื้นบ้านภาคใต้ชุดอื่น ๆ คือ ผู้แสดงเป็นชาวป่า เน้นบุคลิกไปตามบทบาทของแต่ละคน จึงมีการกำหนดแนวคิดในการประดิษฐ์เครื่องแต่งกายเพื่อเป็นเสริมการแสดงระบำให้ดูสมจริง เป็นธรรมชาติ มีความสวยงาม และคล่องตัว ดังมีรายละเอียดของการออกแบบเครื่องแต่งกายผู้แสดงดังต่อไปนี้

5.1 ผู้แสดงชาย

คณะผู้วิจัยคำนึงถึงความสวยงาม รายละเอียดของเครื่องแต่งกาย ที่มีส่วนใกล้เคียงกับธรรมชาติของชาวเหม็งมากที่สุด ประกอบด้วย

- 5.1.1 ผ้าถุง
- 5.1.2 รัดสะเอว
- 5.1.3 เข็มขัดลูกพุดรา
- 5.1.4 กำไลมือ
- 5.1.5 สร้อยคอ
- 5.1.6 ดอกไม้ทัด
- 5.1.7 ผมปลอม

5.2 ผู้แสดงหญิง

คณะผู้วิจัยคำนึงถึงความสวยงาม รายละเอียดของเครื่องแต่งกาย ที่มีส่วนใกล้เคียงกับธรรมชาติของชาวเหม็งมากที่สุด ประกอบด้วย

- 5.2.1 ผ้าถุง
- 5.2.2 รัดสะเอว
- 5.2.3 เข็มขัดลูกพุดรา
- 5.2.4 เกาะอก
- 5.2.5 กำไลมือ
- 5.2.6 สร้อยคอ
- 5.2.7 ดอกไม้ทัด
- 5.2.8 ผมปลอม

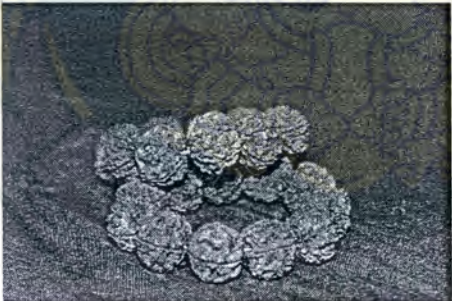
เครื่องแต่งกายผู้แสดงระบำตะเลาะ เขม็ง

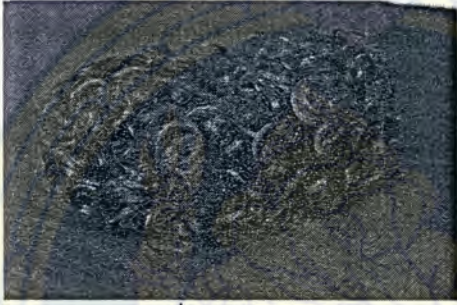
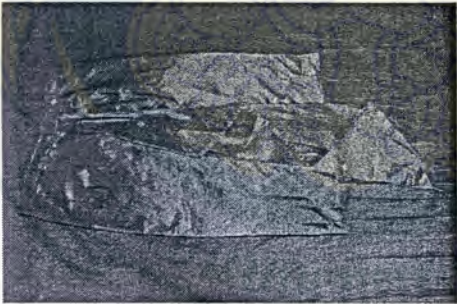
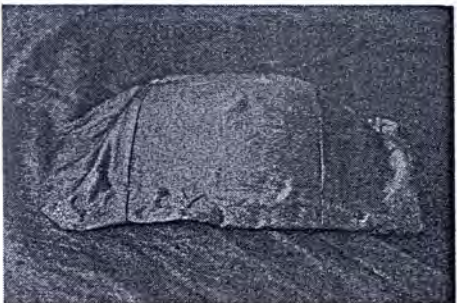

ภาพที่ 12 การแต่งกายของผู้แสดงระบำตะเลาะ เขม็ง

ตารางที่ 1 อธิบายลักษณะเครื่องแต่งกายผู้แสดงระบำตะเลาะ เขม็ง ชาย - หญิง

ลำดับที่	เครื่องแต่งกาย	คำอธิบาย
1	 ภาพที่ 13 ผ้านุ่ง	นุ่งแบบทิ้งชายหน้าหลัง ชายผ้าด้านหน้าเรียกว่า ไก่พ็อก ชายผ้าด้านหลังเรียกว่า กอเลาะ ตัดเย็บด้วยผ้าทอสีแดงระกำ

ลำดับที่	เครื่องแต่งกาย	คำอธิบาย
2	 ภาพที่ 14 ผ้าคาดเอว	ตัดเย็บด้วยผ้าชีฟอง เลียนแบบ ผ้าทอเปลือกไม้
3	 ภาพที่ 15 สร้อยสะเอว	ประดิษฐ์จากเม็ดพุทราแห้ง
4	 ภาพที่ 16 กำไลมือ	ประดิษฐ์จากเม็ดพุทราแห้ง
5	 ภาพที่ 17 สร้อยคอ	ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ เช่น เม็ดมะกล่ำ เม็ดกระถิน กะลามะพร้าว ลูกปัด เป็นต้น

ลำดับที่	เครื่องแต่งกาย	คำอธิบาย
6	 ภาพที่ 18 สร้อยคอ	สร้อยคอกระดุกเสื่อ ประดิษฐ์เลียนแบบพาสติก
7	 ภาพที่ 19 ผมปลอม	ผมปลอมหยิกเลียนแบบผมชาวเซม้ง
8	 ภาพที่ 20 ผ้านุ่งหญิง	ผ้านุ่งจีบหางไหลครึ่งน่อง
9	 ภาพที่ 21 เกาะอก	ตัดสำเร็จรูปเป็นผ้าเกาะอก

ลำดับที่	เครื่องแต่งกาย	คำอธิบาย
10		เป็นดอกไม้ประดิษฐ์ ทำจากผ้าใยสังเคราะห์ ลวด ลูกปัด นำมาเย็บและตัดให้เป็นรูปทรงดอกไม้

ภาพที่ 22 ดอกไม้ทัด

6. ผู้แสดง

ผู้แสดงระบำตะเลาะ เขม็ง ประกอบด้วยผู้แสดงผู้ชาย 10 คน ผู้แสดงหญิง 10 คน
คัดเลือกผู้แสดง ดังนี้

6.1 ผู้แสดงชาย คัดเลือกผู้ชายที่มีรูปร่างสูงใหญ่ แข็งแรงกำยำ ผู้ที่มีรูปร่างสันทนต์ ผิวดำแดง หน้าตาคมเข้มหล่อเหลา ตามลักษณะชายไทยภาคใต้

6.2 ผู้แสดงหญิง คัดเลือกผู้หญิงที่มีใบหน้ายาวหรือกลม คิวดกพอประมาณ จมูกโด่ง นัยน์ตากกลมโต ผิวดำแดง ตามลักษณะหญิงไทยภาคใต้

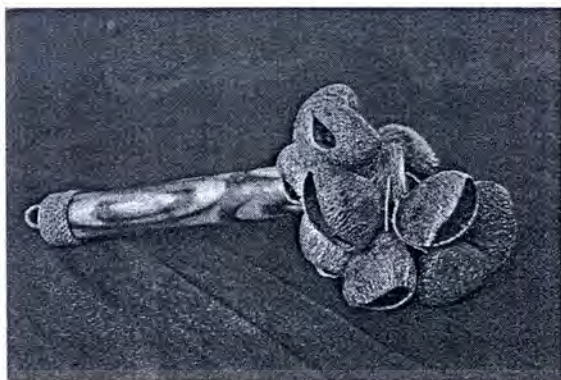
7. อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดง

อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดงระบำตะเลาะ เขม็ง มีดังนี้

ภาพที่ 23 บอเลา

7.1 บอเลา เป็นอาวุธประจำตัวของชาวเขม็ง สำหรับใช้ป้องกันตัวหรือล่าสัตว์

ภาพที่ 24 พวงตะเลาะ

3. ตะเลาะ เป็นผลไม้ป่าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ออกผลเป็นพวง เปลือกแข็ง เมื่อสุกจะมีสีน้ำตาลแดงด้านนอก มีเส้นสีแดงแซมเป็นลวดลายคล้ายรากไม้ เมื่อผลสุกแห้งสนิทข้างในจะกลวง เวลาเขย่าจะทำให้เกิดเสียงดัง หญิงสาวชาวเขมั้ญนิยมเอามาเขย่า เพื่อเรียกร้องความสนใจจากชายหนุ่มชาวเขมั้ญ

8. โอกาสที่ใช้แสดง

ระบำตะเลาะ เขมั้ญ นำเอาวิถีชีวิตของชาวเขมั้ญมาประดิษฐ์ทำรำโดยสอดแทรกท่าทางอันเป็นธรรมชาติของชาวเขมั้ญ ในภาคใต้ มาสร้างสรรค์เป็นการแสดงชุดใหม่ นำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบการแสดงแนวอนุรักษ์สร้างสรรค์

บทที่ 4

อธิบายท่ารำและการแปรแถวระบำทะเลาะ เซม้ง

ภาพที่ 25 ท่าที่ 1

ผู้แสดงชาย

เท้า : เดินย่อเท้า 13 ครั้ง

มือ : มือขวาคือบอเลา มือซ้ายกำมีระดับชายพก

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : ผู้แสดงเดินออกจากมุมขวาของเวที ในลักษณะเดินออกมามองแสดงธรรมชาติ

ลักษณะแถว : หน้าตรง

หมายเหตุ : ○ = ชาย

□ = หญิง

ภาพที่ 26 ท่าที่ 2

ผู้แสดงชาย

เท้า : เท้าซ้ายยืนเดิมเท้า เท้าขวาใช้นิ้วเท้าหนีบบอเลาไว้ ยกสูงขึ้นระดับครึ่งน่อง

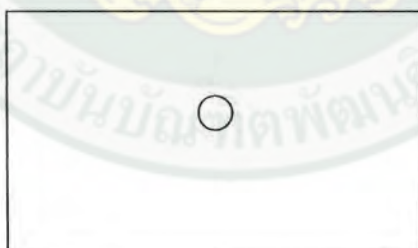
มือ : ขวาก็จับบอเลามือซ้ายป้องหน้า

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : ผู้แสดงปฏิบัติท่ารำ โดยเป็นลักษณะของธรรมชาติของเงาะ

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 27 ท่าที่ 3

ผู้แสดงชาย

เท้า: วิ่งซอยเท้า

มือ: มือขวาถือบอเลาระดับ ชายพก มือซ้ายทำมือระดับชายพก

ศีรษะ:ตรง

ทิศ: หมุนไปตามวงทางซ้าย

อธิบายท่ารำ: ผู้แสดงวิ่งเป็นวงกลม

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 28 ท่าที่ 4

ผู้แสดงชาย

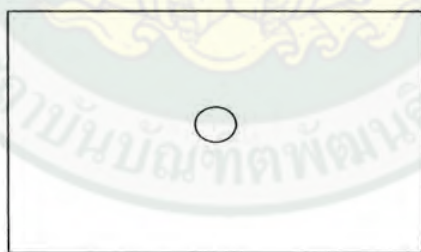
เท้า: เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวายืนแตะจมูกเท้า

มือ: มือทั้งสองจับบอเลาขัดหลัง โดยมือขวาสูงระดับศีรษะมือซ้ายไขว้หลัง

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ: หน้าตรง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 29 ท่าที่ 5

ผู้แสดงชาย

เท้า: วิ่งชอยเท้า

มือ: มือซ้ายทำวสะเอว มือขวาถือบอเลาแทงปลายบอเลาลงล่าง

ศีรษะ: ตรง

ทิศ: หน้าตรง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 30 ท่าที่ 6

ผู้แสดงชาย

เท้า: เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวาแตะจมูกเท้า

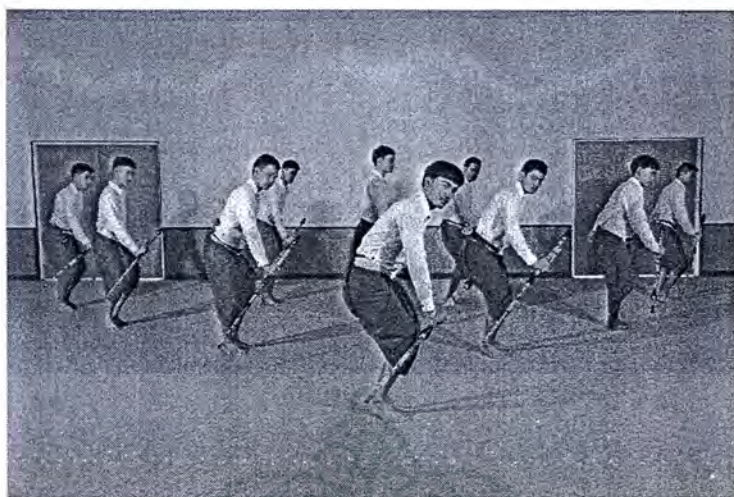
มือ: มือซ้ายป้องหน้า มือขวาถือบอเลาระดับชายพก

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ: หน้าตรง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 31 ท่าที่ 7

ผู้แสดงชาย

เท้า: วิ่งซอยเท้า

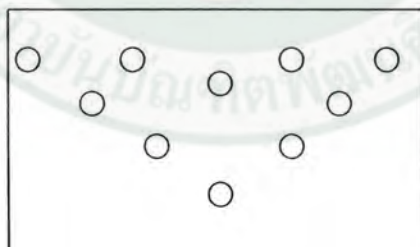
มือ: มือขวาถือบอเลาระดับชายพก มือซ้ายกำมือระดับชายพก

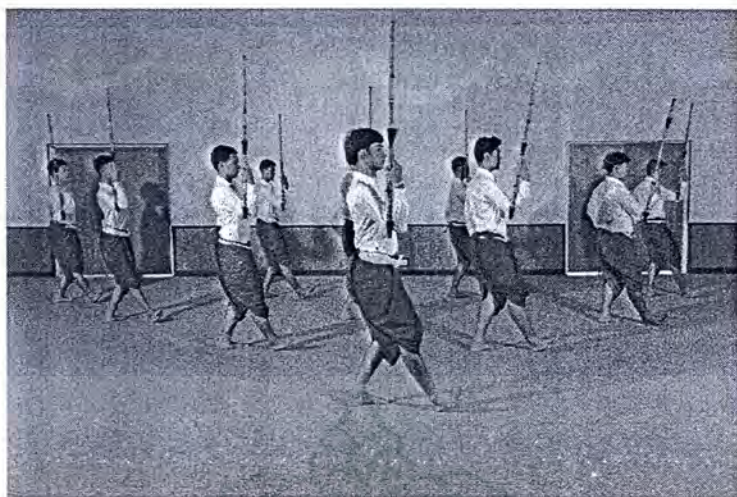
ศีรษะ: ตรง

ทิศ: หมุนตัวรอบตัวเอง ตามวงด้านขวา

อธิบายท่าทำ: ผู้แสดงชายทั้งหมดออกปฏิบัติท่าทำ โดยวิ่งออกจากสองข้างของเวที

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 32 ท่าที่ 8

ผู้แสดงชาย

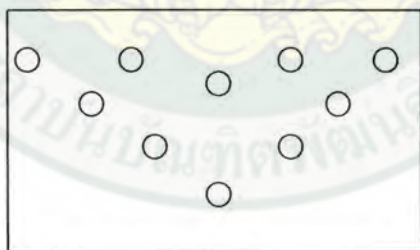
เท้า: ย่ำเท้าซ้าย วางเท้าขวาไปข้างหน้า

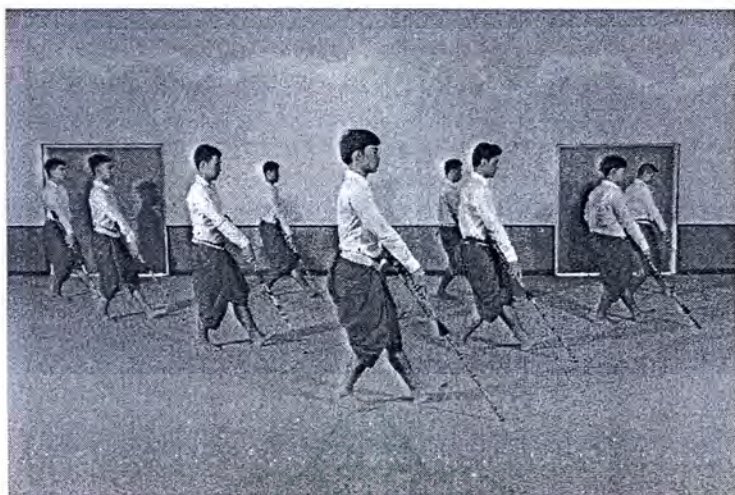
มือ: มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาควงบอเลาไปข้างหน้า

ศีรษะ: ตรง

ทิศ: ซ้าย

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 33 ท่าที่ 9

ผู้แสดงชาย

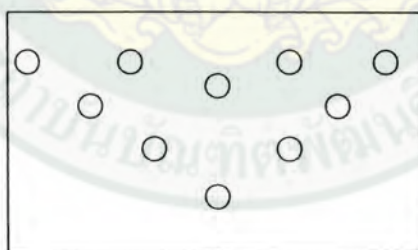
เท้า : ย่ำเท้าขวาวางส้นเท้าซ้ายไปข้างหน้า

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอวมือขวาควงบอเลากลับหลังแตะพื้นข้างหน้า

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : ซ้าย

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 34 ท่าที่ 10

ผู้แสดงชาย

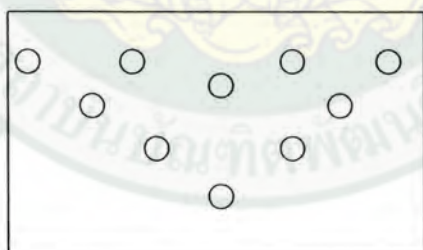
เท้า : ก้าวเท้าขวา ยืนเต็มเท้าทั้งสองเท้า

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาถือบอเลาแทงปลายไปด้านขวา ขนานกับพื้น

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 35 ท่าที่ 11

ผู้แสดงชาย

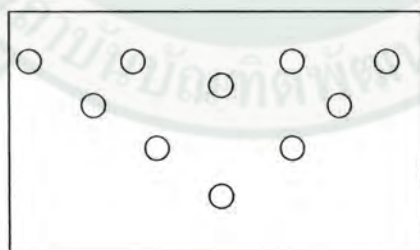
เท้า : เท้าทั้งสองยืนเต็มเท้า

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถือบอเลา หมุนบอเลาไปทางซ้ายในลักษณะวงกลมโดยใช้เวลาชานานกับพื้น

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 36 ท่าที่ 12

ผู้แสดงชาย

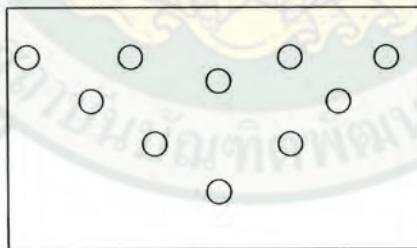
เท้า : ก้าวเท้าขวายกเท้าซ้ายโดยจิกปลายเท้าลงระดับเข่าขวา พร้อมกับหมุนตัวไปทางขวา

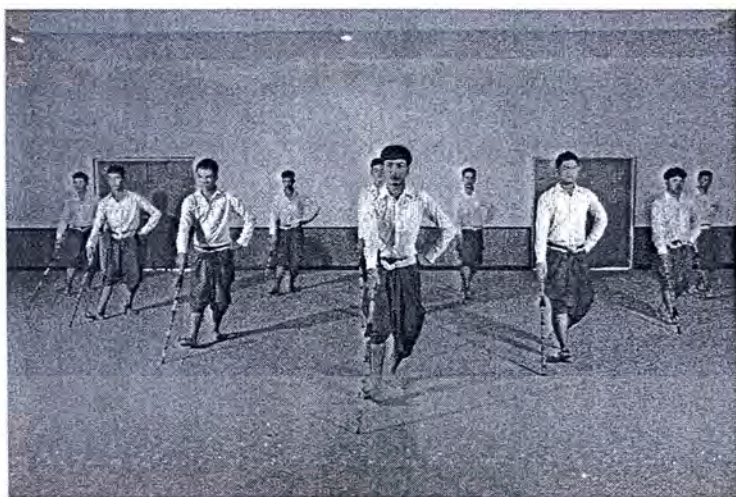
มือ : มือซ้ายทำวสะเอวมือขวาถือบอเลาระดับชายพก แหงปลายบอเลาไปทางขวา

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หมุนไปตามวงทางขวา

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 37 ท่าที่ 13

ผู้แสดงชาย

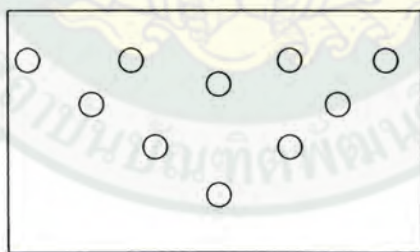
เท้า : ก้าวเท้าซ้ายวางส้นเท้าไปข้างหน้า

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาลือบอเลาควงบอเลาไปข้างหน้าแตะปลายบอเลาลงพื้น

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 38 ท่าที่ 14

ผู้แสดงชาย

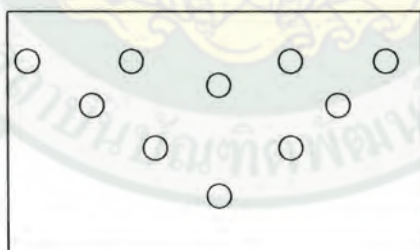
เท้า : ย่ำเท้าขวาวางส้นเท้าซ้ายไปข้างหน้า

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอวมือขวาถือบอเลา ควงปลายบอเลาขึ้น

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 39 ท่าที่ 15

ผู้แสดงชาย

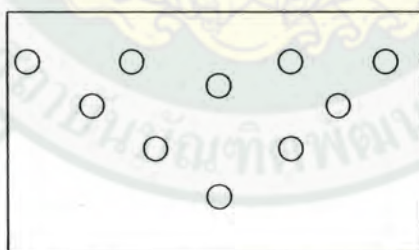
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย วางเท้าขวาไปข้างหน้า

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถือบอเลาควงบอเลาไปข้างหน้าแตะปลายบอเลาลงพื้น

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 40 ท่าที่ 16

ผู้แสดงชาย

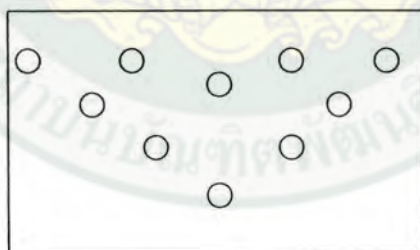
เท้า : เท้าทั้งสองยืนเต็มเท้าแยกห่างกัน

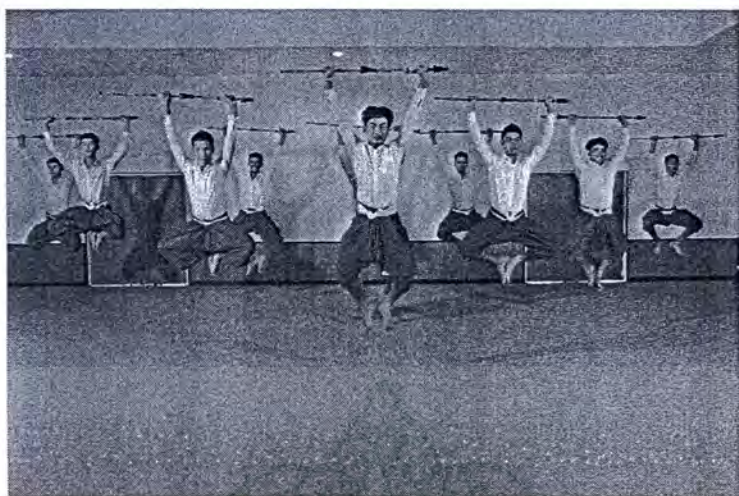
มือ : มือทั้งสองจับบอเลา โย้ไปทางขวาแล้วหมุนไปทางซ้ายเป็นวงกลม

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 41 ท่าที่ 17

ผู้แสดงชาย

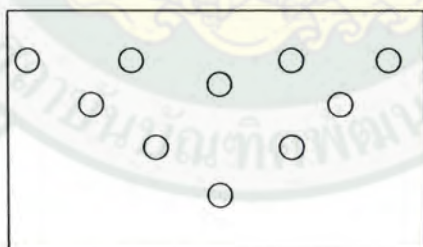
เท้า : กระโดดลอยตัว ก้นเข้าออกปลายเท้าชิดกัน

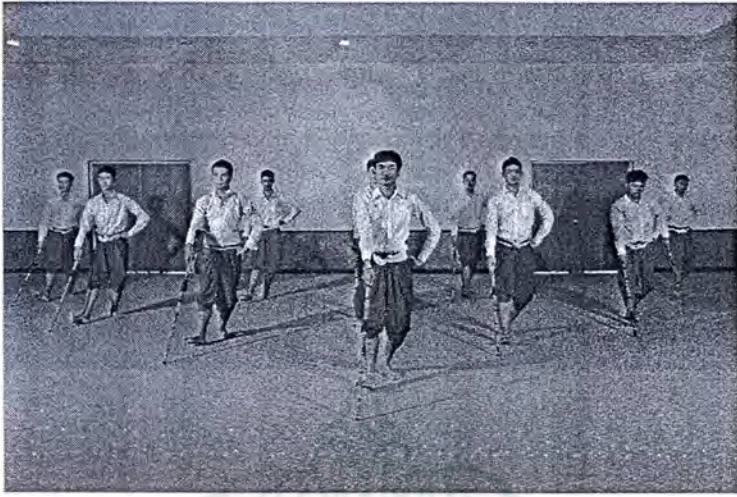
มือ : มือทั้งสองจับบอเลา ชูขึ้นเหนือศีรษะ

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 42 ท่าที่ 18

ผู้แสดงชาย

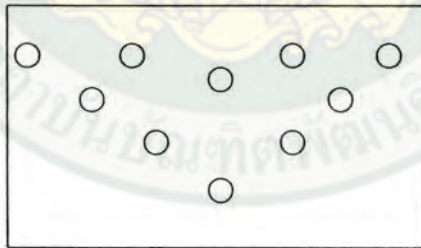
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย วางเท้าขวาไปข้างหน้า

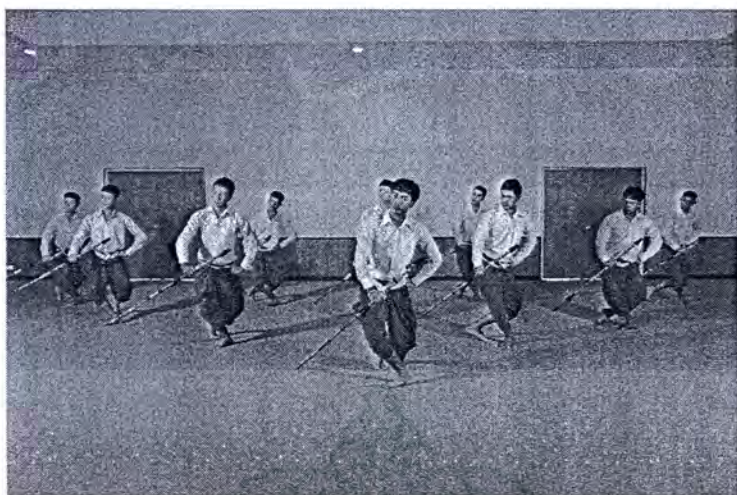
มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาทือบอเลาควงไปข้างหน้าแตะปลายบอเลาลงพื้น

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 43 ท่าที่ 19

ผู้แสดงชาย

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย วางเท้าขวาไปข้างหน้า

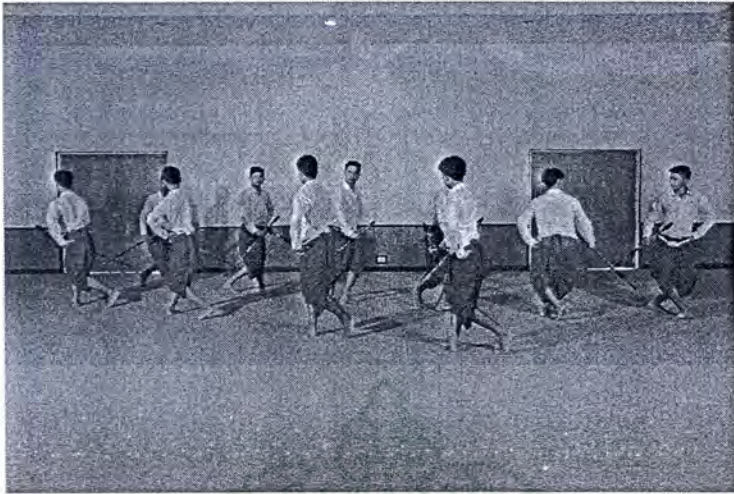
มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถือบอเลาโดยเปลี่ยนมือจับให้ปลายบอเลาชี้ลงล่างไปด้านหลัง

45 องศา

ศिरษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 44 ท่าที่ 20

ผู้แสดงชาย

เท้า: วิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวไปทางขวาแล้วหันหน้าเข้าคู่ (ดังภาพประกอบ)

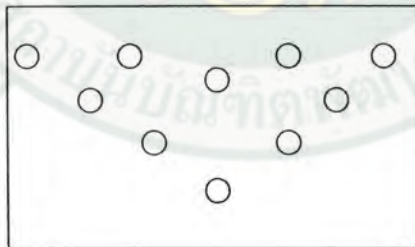
มือ: ปฏิบัติเช่นเดิม มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถือบอลแล้วเปลี่ยนมือจับให้ปลายบอลเลี้ยวลงล่างไป

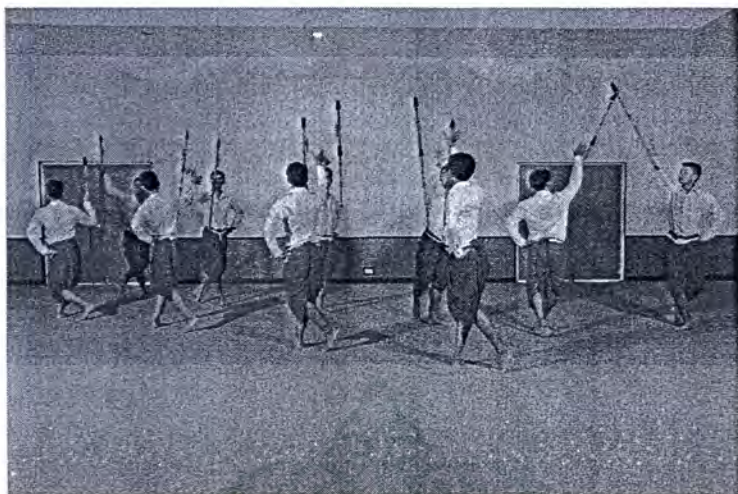
ด้านหลัง 45 องศา

ศีรษะ: ตรง

ทิศ: หมุนตัวไปทางขวา

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 45 ท่าที่ 21

ผู้แสดงชาย

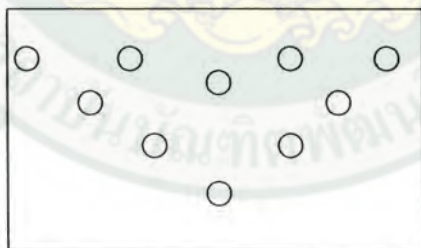
เท้า : ก้าวหน้าขวาเท้าซ้ายวางหลัง

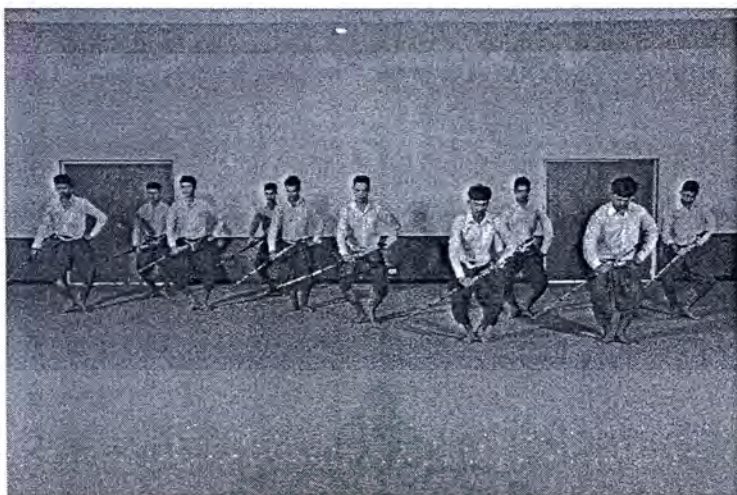
มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาโยนบอเลาของตัวเองแลกรับ บอเลาที่คู่โยนให้

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทศ : หันไหล่ขวาเข้าหาคู่ของตัวเอง (ดังภาพประกอบ)

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 46 ท่าที่ 23

ผู้แสดงชาย

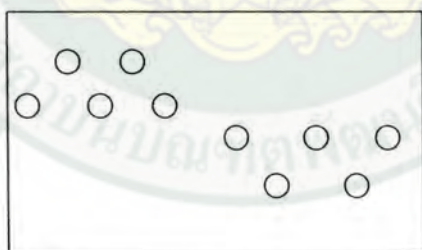
เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนตัวไปด้านขวารอบตัวเอง 1 รอบ พร้อมกับแปรงแถว

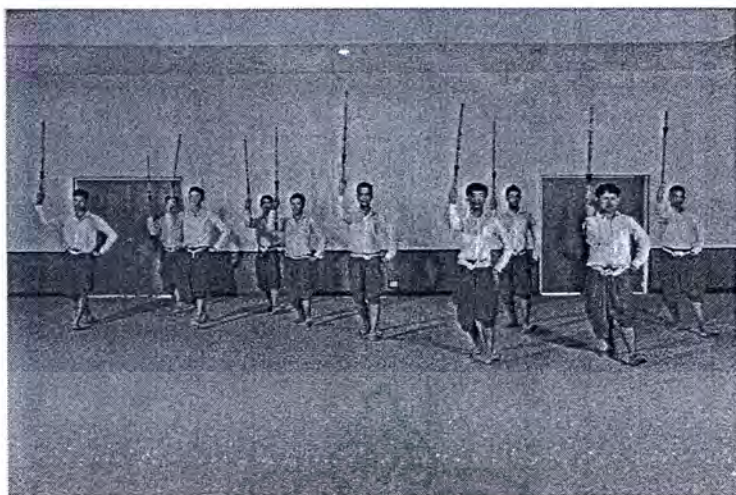
มือ : มือซ้ายท้าวสะเอวมือถือบอเลาแทงปลายลงพื้นเฉียงไปด้านหลัง 45 องศา

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิส : หมุนตัวไปด้านขวารอบตัวเอง พร้อมกับแปรงแถวแล้วมาหมดในหน้าอัฐ

ลักษณะแถว : หน้าที่ตรง

ภาพที่ 47 ท่าที่ 23

ผู้แสดงชาย

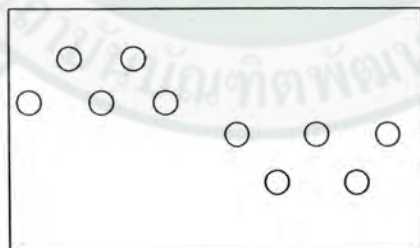
เท้า : ย่ำเท้าขวา ถอนเท้าซ้ายวางหลัง พร้อมกับหมุนตัวไปทางซ้าย 1 รอบ

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือถือบอเลา ควงบอเลาไปข้างหน้า 4 ครั้งแล้วนำมาขัดหลังโดยมือซ้ายกำ
ขัดบอเลาเอาไว้มือขวาจับบอเลาสู่ระดับศีรษะ

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 48 ท่าที่ 24

ผู้แสดงชาย

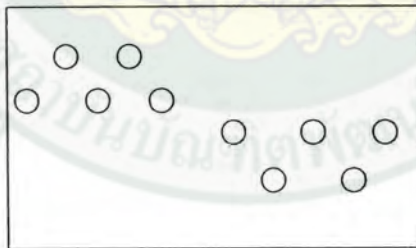
เท้า: ย่ำเท้าขวาวางหลังเท้าซ้าย

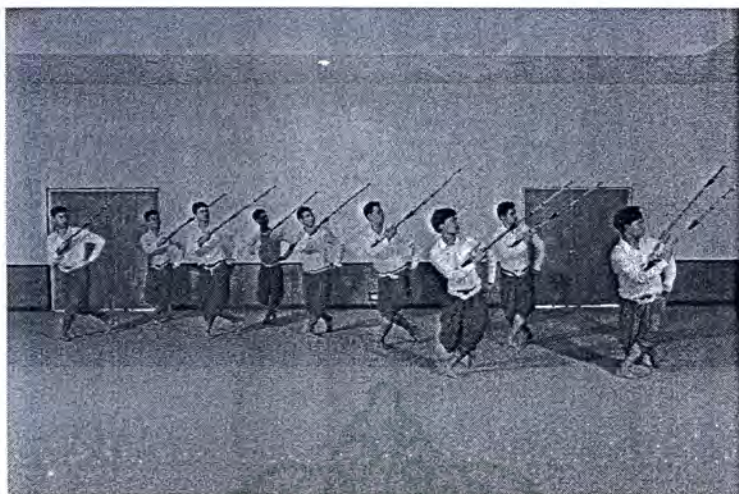
มือ: ชัดบอเลาเฉียงขวา

ศีรษะ: เอียงซ้าย

ทิศ: หน้าตรง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 49 ท่าที่ 25

ผู้แสดงชาย

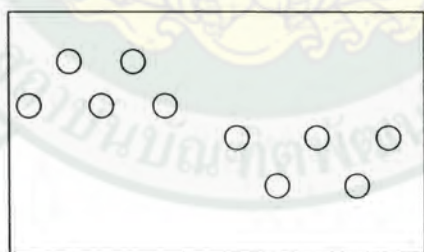
เท้า: ย่ำเท้าซ้ายวางหลังเท้าขวา

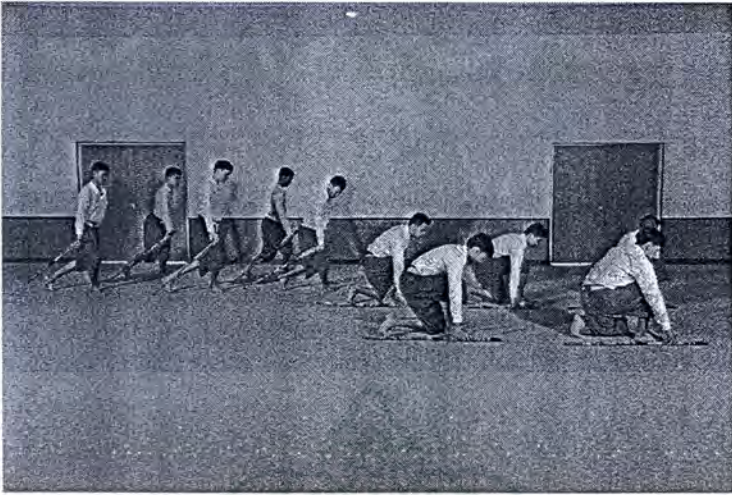
มือ: มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถือบอเลา เหยียดวงศีระชะ 1 รอบ แล้วไปด้านซ้ายระดับไหล่

ศีระชะ: เอียงขวา

ทิศ: หน้าตรง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 50 ท่าที่ 26

ผู้แสดงชาย

เท้า : ย่ำเท้าขวาวางหลังเท้าซ้าย ย่อตัวลงนั่งพร้อมกับหมุนตัวไปทางซ้าย

มือ : มือท้าวสะเอว มือขวาถือบอเลาแทงปลายบอเลาลงพื้นพร้อมกับตั้งบอเลาวางลงพื้น

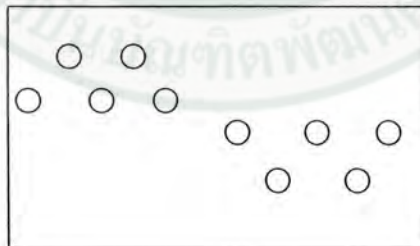
ศีรษะ : ตรง

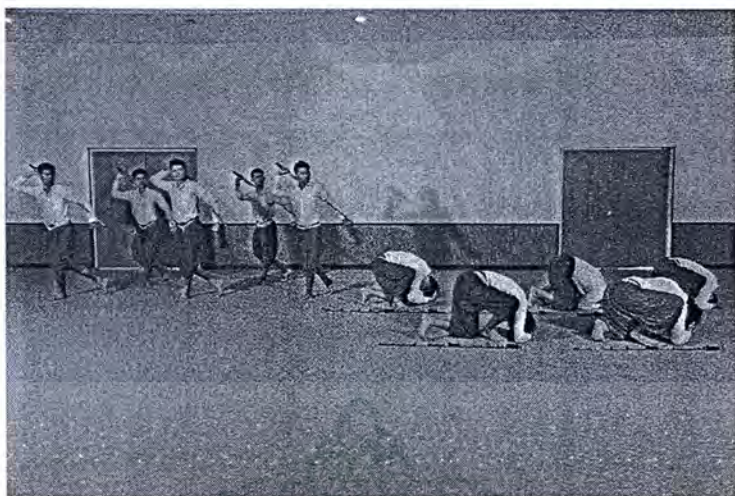
ทิศ : ทางซ้าย

อธิบายท่าทำ : ผู้แสดงปฏิบัติท่าทำโดยเมื่อผู้แสดงวางบอเลาลงพื้นให้ผู้แสดงหมุนตัวไปทางซ้าย 1 รอบ

แล้วกลับมายังทิศหน้าอู่

ลักษณะแถว : หน้าตรง

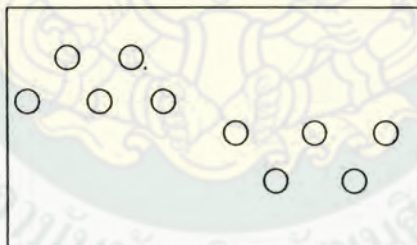
ภาพที่ 51 ทำที่ 27

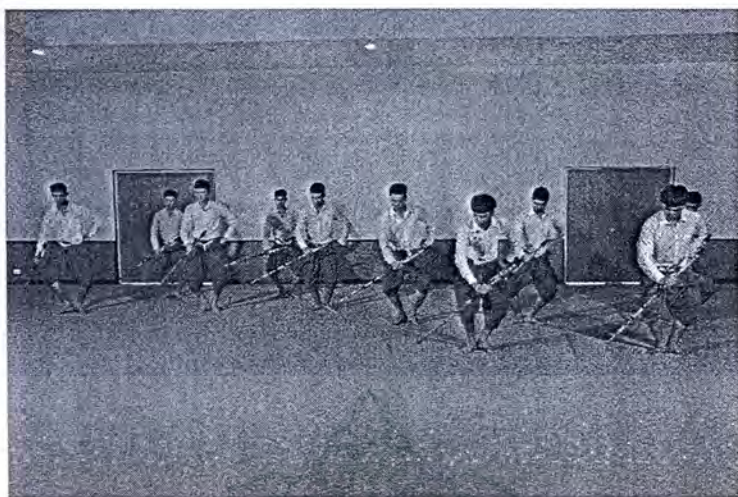
ผู้แสดงชาย

อธิบายท่ารำ: ผู้แสดงทั้งหมด ม้วนหน้าไปทางทิศซ้ายแล้วม้วนหลังกลับ

ทิศ: ซ้าย

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 52 ท่าที่ 28

ผู้แสดงชาย

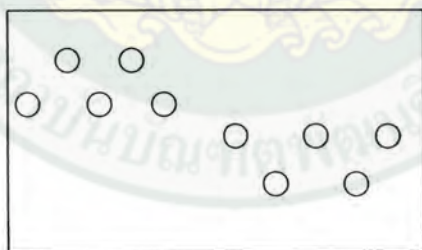
เท้า: วิ่งซอยเท้าแปรแถวตั้งซุ่ม

มือ: มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาแทงปลายบอเลาองพื้นเฉียงไปหลัง 45 องศา

ศีรษะ: ตรง

ทิศ: หมุนตัวไปทางขวา

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 53 ท่าที่ 29

ผู้แสดงชาย

ตั้งซุ่มตั้งภาพประกอบ

ผู้แสดงหญิง

เท้า: วังซอยเท้าออกนั่งพับเพียบไปด้านขวา

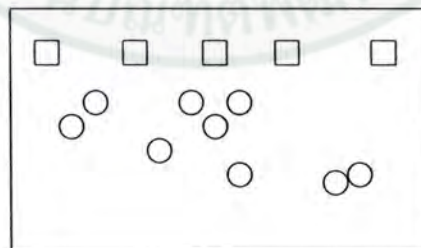
มือ: มือทั้งสองทำวสะเอว

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ: หน้าตรง

อธิบายท่าว่า: ขณะผู้แสดงชายตั้งซุ่มต่อตัวผู้แสดงหญิงวังซอยเท้าลงนั่ง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 54 ท่าที่ 30

ผู้แสดงชาย

เท้า: วิ่งซอยเท้าเวทีทางด้านซ้ายของเวที

มือ: มือขวาทำวสะเอวมือซ้ายถือบอเลาแทงปลายบอเลาลงพื้นเฉียงไปด้านหลัง 45 องศา

ศีรษะ: ตรง

ผู้แสดงหญิง

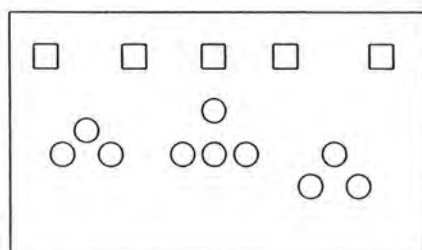
เท้า: ปฏิบัติท่าเดิมในท่าที่ 29

มือ:

ศีรษะ:

ทิศ: หน้าตรง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 55 ท่าที่ 31

ผู้แสดงหญิง

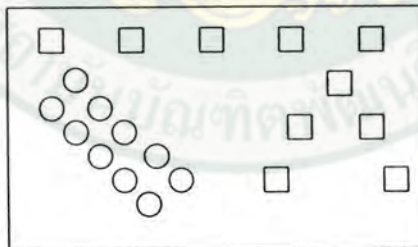
เท้า : วิ่งซอยเท้าปรับแถว

มือ : มือทั้งสองจับผ้าถุงบริเวณหน้าขาตัวเอง

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 56 ท่าที่ 32

ผู้แสดงหญิง

เท้า: กระดกเสี้ยวเท้าขวาพร้อมกับ กระโดดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ: มือทั้งสองจับผ้าถุงบริเวณหน้าขาตัวเอง

ศีรษะ: ลักคอซ้าย

ทิศ: หน้าตรง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 57 ท่าที่ 33

ผู้แสดงหญิง

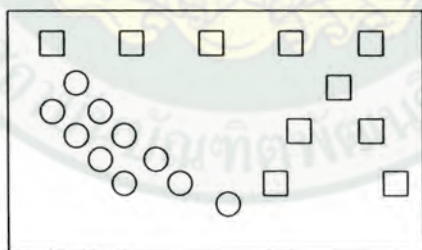
เท้า: กระดกเสี้ยวเท้าซ้ายพร้อมกับกระโดดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ: มือทั้งสองจับผ้าถุงบริเวณหน้าขาตัวเอง

ศีรษะ: ลักคอขวา

ทิศ: หน้าตรง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 58 ท่าที่ 34

ผู้แสดงหญิง

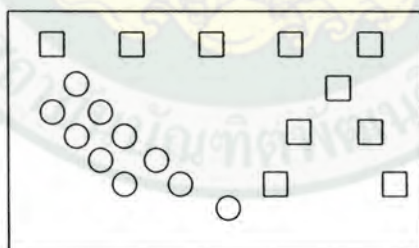
เท้า: ก้าวเท้าซ้าย เท้าขวาวางหลัง

มือ: มือซ้ายวงสูง มือขวาแตะนิ้วกลางบริเวณฐานไหล่

ศีรษะ: เอียงซ้าย

ทิศ: หน้าตรง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 59 ท่าที่ 35

แสดงหญิง

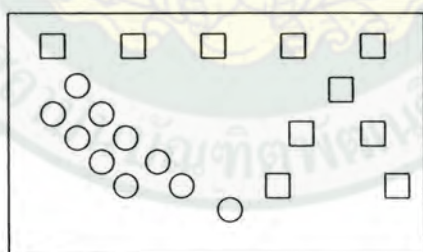
เท้า : ก้าวเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลัง

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาอยู่ในลักษณะเด็ดไปไม้ แขนตั้งระดับศีรษะ

ศีรษะ : ลักคอซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 60 ท่าที่ 36

ผู้แสดงหญิง

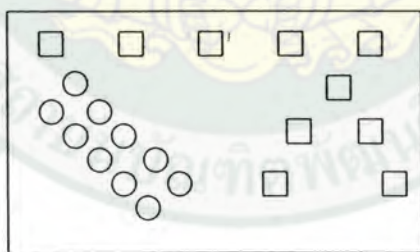
เท้า : หมุนตัวไปทางซ้าย 1 รอบ ในลักษณะเท้าเช่นเดิม

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาแตะ นิ้วกลางบริเวณบานไหล่

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หมุนตัวไปทางซ้ายพร้อมกับหมุนรอบตัวเอง 1 รอบ

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 61 ท่าที่ 37

ผู้แสดงหญิง

เท้า : เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวาจิกปลายเท้าไปข้างหน้า

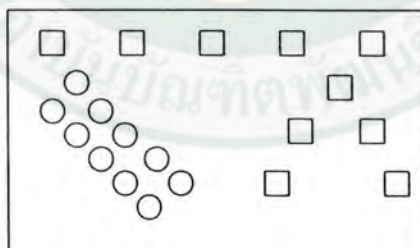
มือ : มือปฏิบัติเช่นเดิมในท่าที่ 36

ศีรษะ : ลักคอซ้าย

ทิศ : ซ้าย

อธิบายท่ารำ : ผู้แสดงปฏิบัติท่ารำ ยกกันขึ้นแล้วกล่อมไหล่ 1 จังหวะ

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 62 ท่าที่ 38

ผู้แสดงหญิง

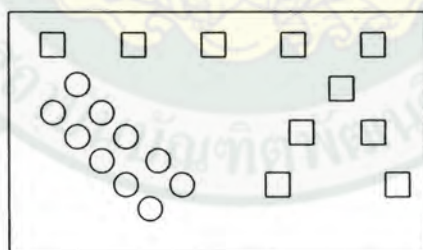
เท้า : เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวาเตะเท้าไปข้างลำตัวในลักษณะกระดกเสี้ยว

มือ : มือซ้าย กำมือหมายข้อมือใช้ แขนงอข้างลำตัว มือขวากำมืองัดข้อมือขึ้น แขนงอข้างลำตัว

ศีรษะ : ลักคอซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 63 ท่าที่ 39

ผู้แสดงหญิง

เท้า : เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวาวางหลังแล้วยกหน้าจิกปลายเท้า

มือ : มือซ้ายกำมือตั้งข้อมือขึ้น แขนงอข้างลำตัวมือขวาทำมือตั้งหงายข้อมือ แขนงอข้างลำตัว

ศีรษะ : ลักคอขวา

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 64 ท่าที่ 40

ผู้แสดงหญิง

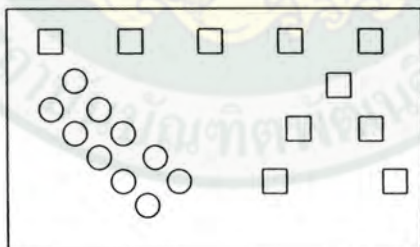
เท้า : เท้าขวายืนเต็มเท้า เท้าซ้ายแตะเท้าไปข้างลำตัวในลักษณะกระดกเสี้ยว

มือ : มือซ้ายกำมือตั้งข้อมือขึ้น แขนงอข้างลำตัว มือขวาทำมือตั้งข้อมือขึ้น แขนงอข้างลำตัว

ศีรษะ : ลักคอขวา

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 65 ท่าที่ 41

ผู้แสดงหญิง

เท้า : เท้าขวายืนเต็มเท้า เท้าซ้ายวางหลังแล้วยกหน้าจิกปลายเท้าลง

มือ : มือซ้ายกำมือหงายข้อมือขึ้น แขนงอข้างลำตัวมือขวากำมืองตั้งข้อมือขึ้นแขนงอข้างลำตัว

ศีรษะ : ลักคอซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 66 ท่าที่ 42

ผู้แสดงหญิง

เท้า : ย่ำเท้าขวา 2 จังหวะ

มือ : มือทั้งสองทำวสะเฮอร์โดยให้หลังมือแนบชิดลำตัว

ศีรษะ : ลักคอขวา

ทิศ : ซ้าย

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 67 ท่าที่ 43

ผู้แสดงหญิง

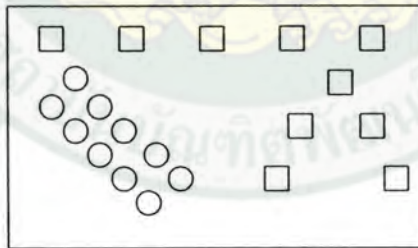
เท้า: ย่ำเท้าซ้าย 2 จังหวะ

มือ: มือทั้งสองท้าวสะเอวโดยให้หลังมือแนบชิดลำตัว

ศีรษะ: ลักคอกซ้าย

ทิศ: ขวา

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 68 ท่าที่ 44

ผู้แสดงหญิง

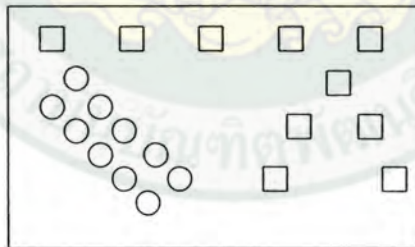
เท้า : เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า วางส้นเท้าขวา

มือ : มือซ้ายวางสูง มือขวาแตะปลายนิ้วกลางบริเวณฐานไหล่

ศีรษะ : ลักคอกขวา

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 69 ท่าที่ 45

ผู้แสดงหญิง

เท้า : เท้าขวายืนเต็มเท้าเท้าซ้ายวางส้นไปข้างหน้า

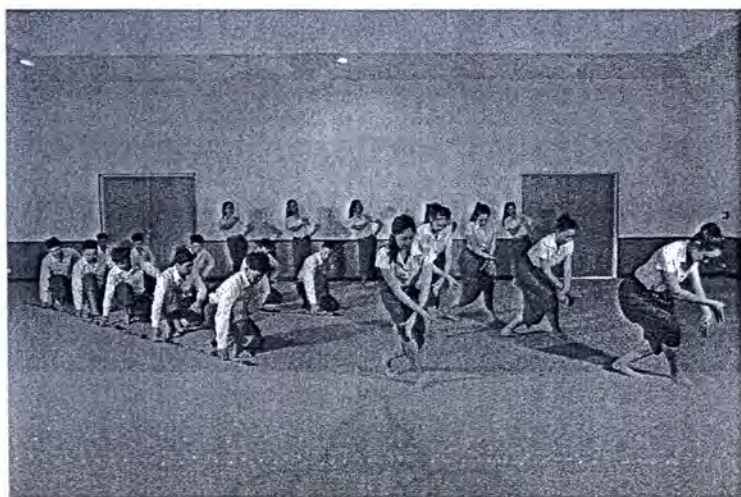
มือ : มือขวาวางสูง มือซ้ายแตะปลายนิ้วกลางบริเวณฐานไหล่

ศีรษะ : ลักคอซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 70 ท่าที่ 46

ผู้แสดงหญิง

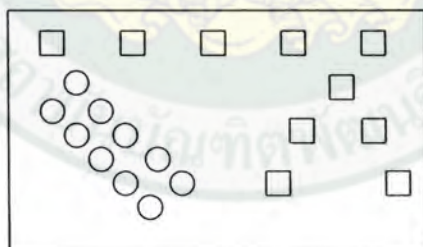
เท้า : กระโดดลอยตัวก้าวหน้าเท้าขวา พร้อมกับหมุนตัวไปทางซ้าย

มือ : มือซ้ายแตะปลายนิ้วกลางบริเวณฐานไหล่ มือขวาทำวงเสอ

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หมุนตัวไปทางซ้าย 1 รอบ

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 71 ท่าที่ 47

ผู้แสดงหญิง

เท้า: เท้าขวายืนเต็มเท้า จิกปลายเท้าซ้ายไปข้างหน้า

มือ: ปฏิบัติเช่นเดิมในท่าที่ 46

ศีรษะ: ลักคอซ้าย

ทิศ: ขวา

ผู้แสดงชาย

เท้า: เท้าขวายืนเต็มเท้า เท้าซ้ายยกข้าง กระโดดลอยตัว 2 ครั้ง

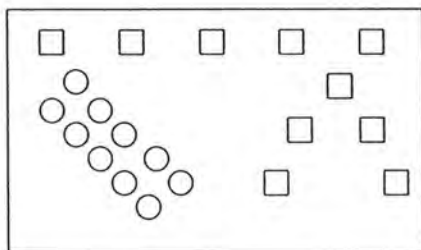
มือ: มือทั้งสองถือบอเลาให้บอเลาพาดบ่า โดยให้ตั้งข้อมือบริเวณบอเลา

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ: หน้าตรง

อธิบายท่ารำ: ผู้แสดงหญิงปฏิบัติท่ารำ ผู้ชายแสดงชายปฏิบัติท่ารำออกจากมุมที่ด้านขวา

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 72 ท่าที่ 48

ผู้แสดงหญิง

เท้า: เท้าปฏิบัติเช่นเดิมในท่าที่ 47

มือ: มือซ้ายทำวสะเอวมือขวาปิดไหล่ซ้าย

ศีรษะ: เอียงซ้าย

ทิศ: ขวา

ผู้แสดงชาย

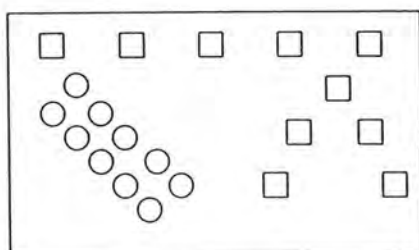
เท้า: เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวาวางข้างกระโดดลอยตัว 2 ครั้ง

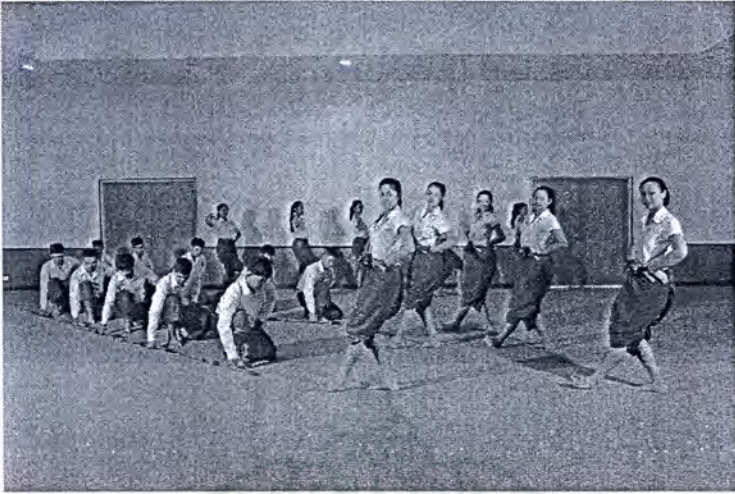
มือ: มือทั้งสองถือบอเลาให้บอเลาพาดบ่า โดยให้ตั้งข้อมือ

ศีรษะ: เอียงซ้าย

ทิศ: หน้าตรง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 73 ท่าที่ 49

ผู้แสดงหญิง

เท้า: วิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวเองไปทางซ้าย

มือ: มือทั้งสองจับผ้าถุงบริเวณหน้าขา

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ: หมุนรอบตัวเองไปข้างซ้าย

ผู้แสดงชาย

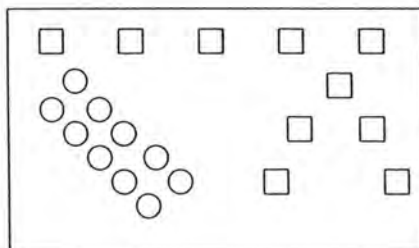
เท้า: เท้าขวายืนเต็มเท้า เท้าซ้ายยกข้าง กระโดดลอยตัว 2 ครั้ง

มือ: มือทั้งสองถือบอเลาให้บอเลาพาดบ่า โดยให้ตั้งข้อมือบริเวณบอเลา

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ: หน้าตรง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 74 ท่าที่ 50

ผู้แสดงหญิง เชิดหน้า

เท้า : เท้าขวายืนเต็ม เท้าซ้ายจับปลายเท้าไปข้างหน้า ยกกันขึ้นๆ จังหวะ

มือ : มือทั้งสองจับผ้าถุง บริเวณ หน้าอก

ศีรษะ : ลักคอซ้าย

ทิศ : ขวา

ผู้แสดงชาย เชิดหลัง

เท้า : เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวาลากปลายเท้าไปข้างหน้ายกกันขึ้น 1 จังหวะ

ศีรษะ : ลักคอขวา

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดงชาย

เท้า : เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวายกข้างกระโดดลอยตัว 2 ครั้ง

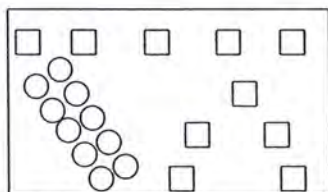
มือ : มือทั้งสองถือบอเลา ให้บอเลาพาดบ่าโดยให้ตั้งข้อมือ บริเวณบอเลา

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : ผู้แสดงชายปฏิบัติท่ารำในท่ายกข้างกระโดดลอยตัว 2 ครั้ง ทั้งหมด 8 จังหวะ

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 75 ท่าที่ 51

ผู้แสดงหญิง เชิดหน้า

เท้า: วิ่งซอยเท้า เข้าเวที่ฝั่งขวา

มือ: มือทั้งสองจับผ้าถุง บริเวณ หน้าขา

ศีรษะ: ลักคอกซ้าย

ทิศ: ขวา

ผู้แสดงชาย เชิดหลัง

เท้า: วิ่งซอยเท้าแปรแถว

มือ: มือทั้งสองจับผ้าถุงบริเวณหน้าขา

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ: ซ้าย

ผู้แสดงชาย

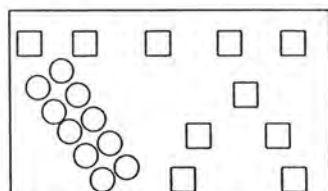
เท้า: เท้าหน้าซ้ายหมุนไปทางขวาตัวเอง 1 รอบ

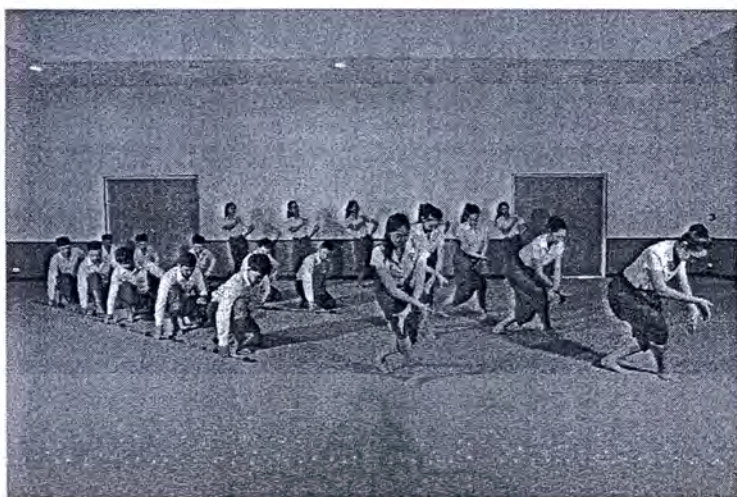
มือ: ปฏิบัติเช่นเดิมในท่า 50

ศีรษะ: เอียงซ้าย

ทิศ: หมุนตัวไปทางขวา

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 76 ท่าที่ 52

ผู้แสดงหญิง

เท้า: ก้าวเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลัง

มือ: มือทั้งท้าวสะเอว มือขวาจับชายพกแล้วม้วนเป็นวงกลาง

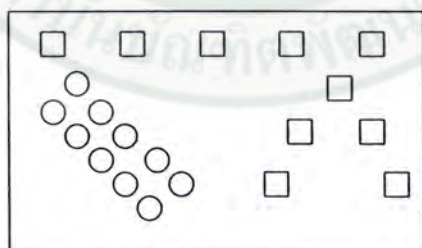
ศีรษะ: เอียงขวา

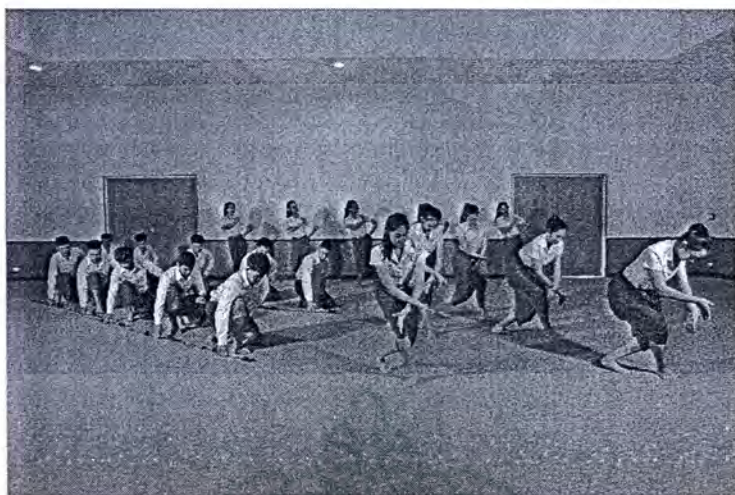
ทิศ: หน้าตรง

ผู้แสดงชาย

อธิบายท่ารำ: วางบอเลลงพื้นพร้อมกับม้วนหน้า 1 ครั้ง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 77 ท่าที่ 53

ผู้แสดงหญิง

เท้า : เท้าปฏิบัติเช่นเดิมในท่าที่ 52 พร้อมกับหมุนตัวไปทางซ้าย 1 รอบ

มือ : มือทั้งสองตั้งวงลดลงมาแตะปลายนิ้วกลางบริเวณไหล่ของทั้งสองข้าง

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หมุนตัวไปทางซ้าย

ผู้แสดงชาย

เท้า : วิ่งซอยเท้าแปรแถว

มือ : มือทั้งสองจับผ้าถุงบริเวณหน้าขา

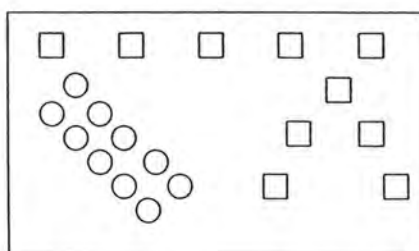
ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดงชาย

อธิบายท่ารำ : ม้วนหลังพร้อมกับมาจับไม้ของตัวเอง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 78 ท่าที่ 54

ผู้แสดงหญิง

เท้า : ก้าวหน้าเท้าซ้ายพร้อมกับวิ่งซอยเท้าแปรแถว

มือ : มือทั้งสองจับผ้าถุง บริเวณ หน้าขา

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ขวา

ผู้แสดงชาย

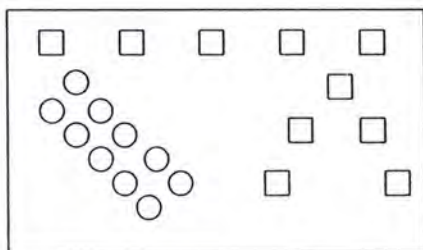
เท้า : วิ่งซอยเท้าแปรแถว

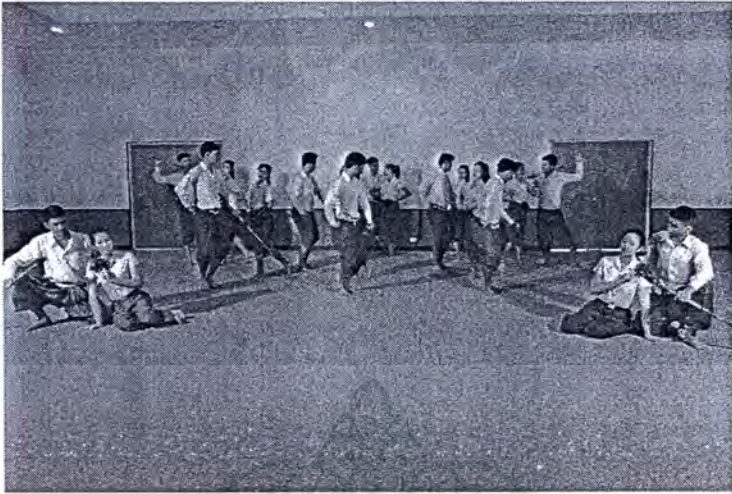
มือ : มือทั้งสองจับบอเลาแทงปลายบอลงพื้นเฉียงไปหลัง 45 องศา

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 79 ท่าที่ 55

ผู้แสดงหญิง

เท้า: วิ่งซอยเท้า หมุนรอบตัวเองไปทางซ้าย 1 รอบ

มือ: มือทั้งสองจับผ้าถุง บริเวณ หน้าขา

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ: หมุนรอบตัวจริงไปทางซ้าย

ผู้แสดงชาย เชิดหลัง

เท้า: วิ่งซอยเท้า หมุนรอบผู้หญิง (คู่รองตัวเอง) 1 รอบ แล้วมาหมุดซ้อนหน้าผู้หญิง

มือ: มือปฏิบัติเช่นเดิมในท่าที่ 53

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ: หมุนรอบตัวเองไปทางซ้าย

ผู้แสดงชาย เชิดหลัง

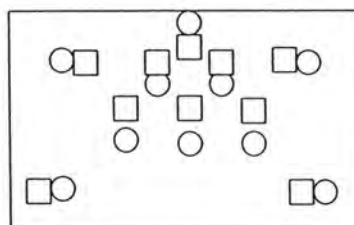
เท้า: วิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวเองไปทางซ้าย พร้อมกับแปรแถว

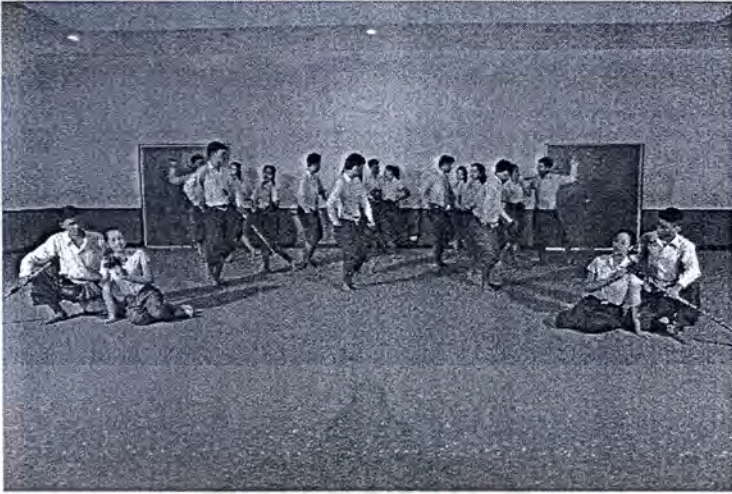
มือ: มือปฏิบัติเช่นเดิมในท่าที่ 53

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ: หมุนรอบตัวไปทางซ้าย

ลักษณะแถว: หน้าที่ตรง

ภาพที่ 80 ท่าที่ 56

ผู้แสดงหญิง

เท้า: วิ่งซอยเท้า หมุนตัวไปทางซ้ายของตัวเอง

มือ: มือทั้งสองจับผ้าถุง บริเวณ หน้าขา

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ: หมุนรอบตัวเองไปทางซ้าย

ผู้แสดงชาย เชิดหลัง

เท้า: กระโดดลอยตัวลงนั่งตั่งเข้าซ้าย

มือ: มือซ้ายท้าวสะเอวมือขวาถือบอเลาลงพื้น

ศีรษะ: ตรง

ทิศ: ซ้าย

ผู้แสดงชาย เชิดหลัง (ค้างทำนั่ง)

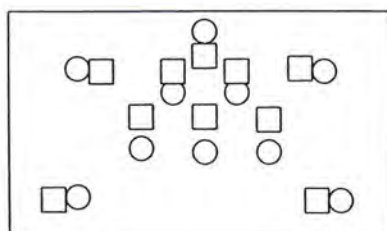
เท้า: เท้าหน้าว้ายหมุนไปทางขวาตัวเอง 1 รอบ

มือ: มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะให้บอเลาขัดหลัง มือซ้ายใช้ข้อมือขัดบอเลาไว้

ศีรษะ: เอียงซ้าย

ทิศ: หน้าตรง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 81 ท่าที่ 57

ผู้แสดงหญิง

เท้า: ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลัง

มือ: มือทั้งสองจับเอวผู้ชาย

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ: หน้าตรง

ผู้แสดงชาย เชิดหน้า

เท้า: ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลัง

มือ: มือทั้งสองข้างทำวสะเอว

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ: หน้าตรง

ผู้แสดงชาย เชิดหลัง

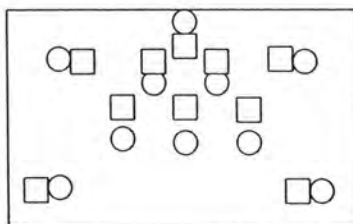
เท้า: ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลัง

มือ: มือทั้งสองทำวสะเอว

ศีรษะ: เอียงซ้าย

ทิศ: หน้าตรง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 82 ท่าที่ 58

ผู้แสดงหญิง

เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนตัวไปทางขวา 1 รอบ

มือ : มือทั้งสอง กำมือบริเวณหน้าขา

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หมุนตัวไปทางขวา

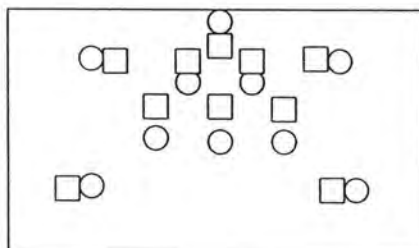
ผู้แสดงชาย เชิดหน้า

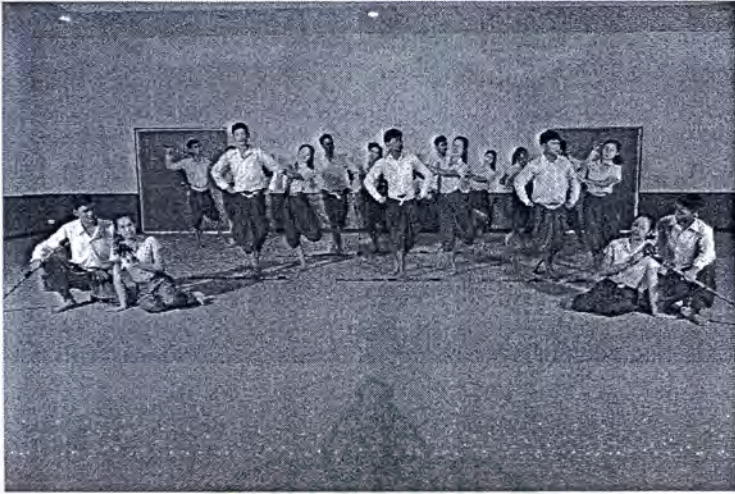
ปฏิบัติเช่นเดิมในท่าที่ 56

ผู้แสดงชาย เชิดหลัง

ค้างทำนึ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 83 ท่าที่ 59

ผู้แสดงหญิง

เท้า: ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายกระดกหลัง

มือ: มือทั้งสองจับไหล่ซ้ายของผู้ชายในลักษณะท่าหลัก

ศีรษะ: เอียงซ้าย

ทิศ: ขวา

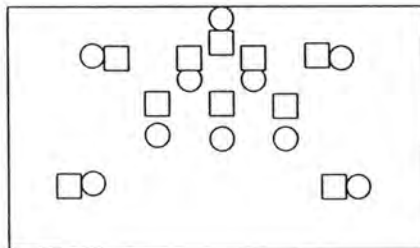
ผู้แสดงชาย เชิดหน้า

ปฏิบัติเช่นเดิมในท่า 56

ผู้แสดงชาย เชิดหลัง

ค้างทำนี้

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 84 ทำที่ 60

ผู้แสดงหญิง

เท้า: วิ่งซอยเท้าหมุนตัวไปทางขวารอบตัวเอง 1 รอบ

มือ: มือทั้งสองกำมือบริเวณหน้าขา

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ: หมุนตัวไปทางขวา

ผู้แสดงชาย เชิดหน้า

เท้า: วิ่งซอยเท้าหมุนตัวไปทางขวารอบตัวเอง 1 รอบ

มือ: มือทั้งสองข้างทำวสะเอว

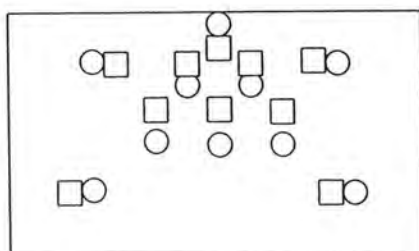
ศีรษะ: เอียงขวา

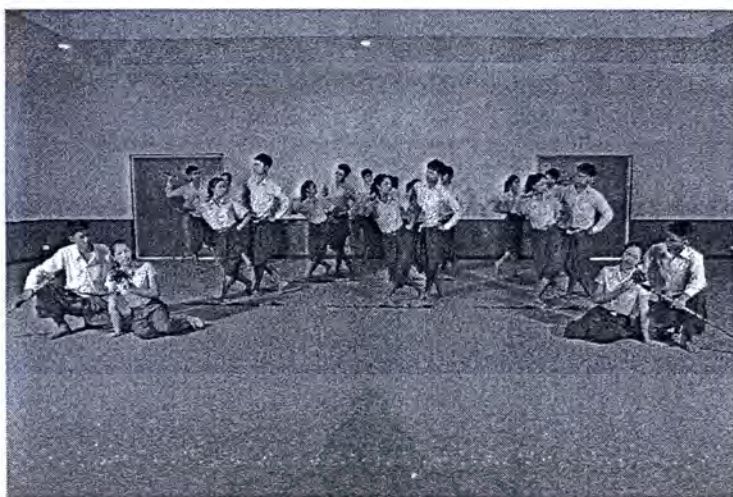
ทิศ: หมุนตัวไปทางขวา

ผู้แสดงชาย เชิดหลัง

คางทำนึ่ง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 85 ท่าที่ 61

ผู้แสดงหญิง

เท้า : ก้าวหน้าเท้าซ้ายเท้าขวาวางหลัง

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาแตะปลายนิ้วกลางบริเวณฐานไหล่ขวา

ศีรษะ : ลักคอขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย เชิดหน้า

เท้า : ก้าวเท้าซ้าย เท้าขวาวางหลังพร้อมกับเขย่ง 1 จังหวะ

มือ : มือทั้งสองข้างเท้าสะเอว

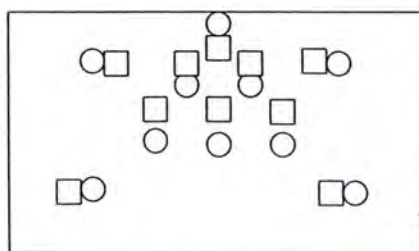
ศีรษะ : เอียงซ้าย

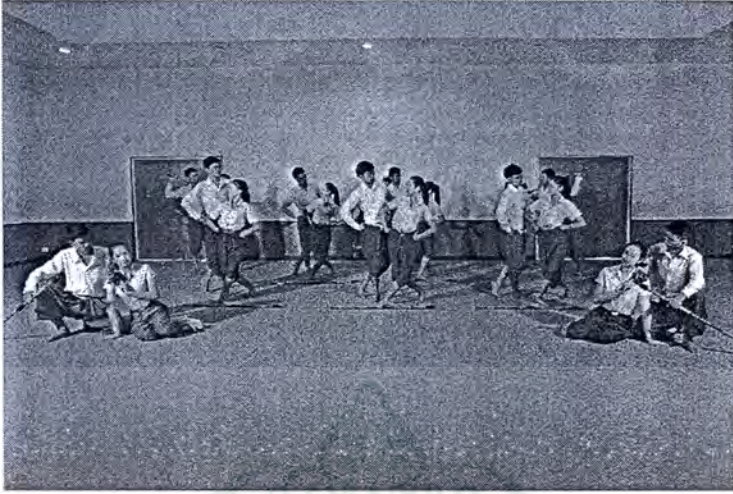
ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย เชิดหลัง

ค้างทำนิ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 86 ท่าที่ 62

ผู้แสดงหญิง

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดิมในท่าที่ 60

มือ : มือทั้งสองท้าวสะเอว

ศีรษะ : ลักคองซ้าย

ทิศ : หมุนตัวไปทางขวา

ผู้แสดงชาย เชิดหน้า

เท้า : ก้าวเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลังพร้อมกับเขย่ง 1 จังหวะ

มือ : มือทั้งสองข้างท้าวสะเอว

ศีรษะ : เอียงขวา

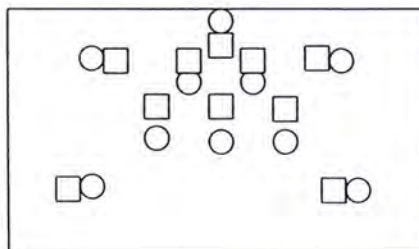
ทิศ : หน้าตรง

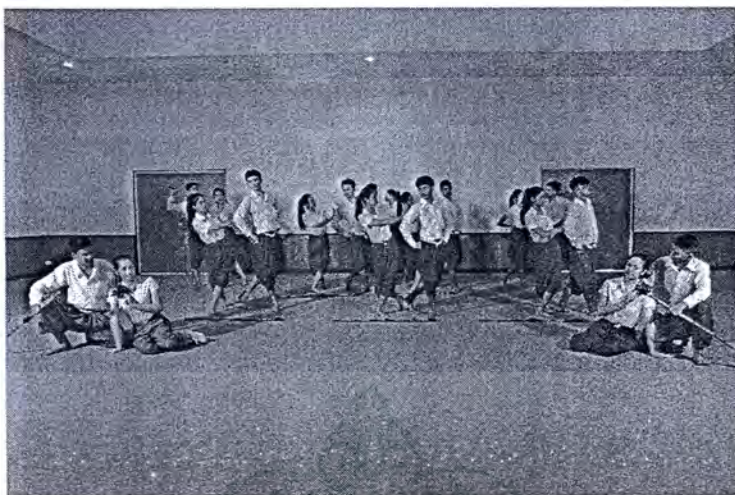
ผู้แสดงชาย เชิดหลัง

ค้ำทำนึ่ง

อธิบายท่ารำ : ผู้แสดงปฏิบัติท่ารำในท่าที่ 60 และ 61 สลับกันรวมทั้งหมด 6 ครั้ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 87 ท่าที่ 63

ผู้แสดงหญิง

เท้า : ก้าวหน้าซ้าย เท้าขวาวางหลัง

มือ : มือทั้งสองจับไหล่ขวาของผู้ชาย ในลักษณะท่าผลัก

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย เชิดหน้า

เท้า : ก้าวเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลังพร้อมวิ่งซอยเท้าแปดแถว

มือ : มือทั้งสองข้างทำวสะเอว

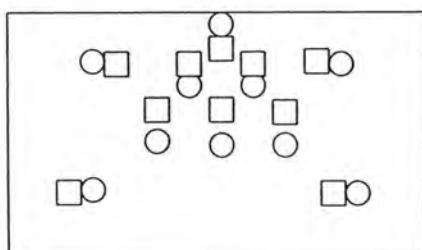
ศีรษะ : เอียงขวา

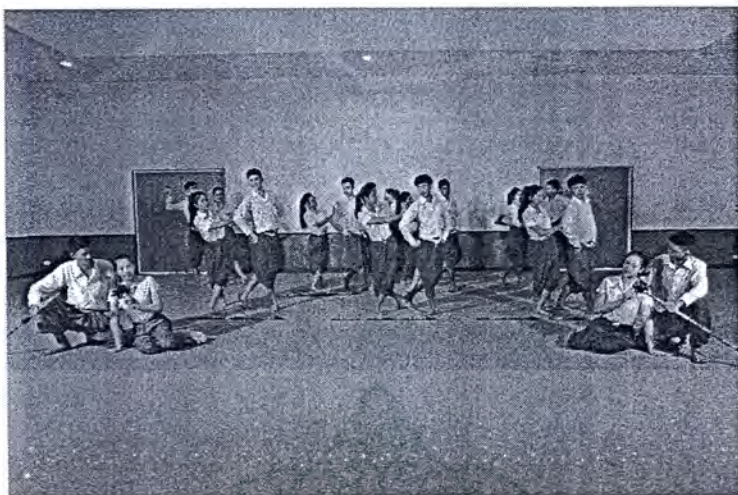
ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย เชิดหลัง

ค้างทำนิ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 88 ท่าที่ 64

ผู้แสดงหญิง

เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนตัวไปทางขวา 1 รอบ

มือ : มือทั้งสองกำมือบริเวณหน้าขา

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หมุนตัวไปทางขวา

ผู้แสดงชาย เชิดหน้า (ค้ำทำนึ่ง)

เท้า : ก้าวข้างเท้าขวา เท้าซ้ายเหยียดตั้ง

มือ : มือซ้ายทำวสะเอวมือขวาป้องหน้า

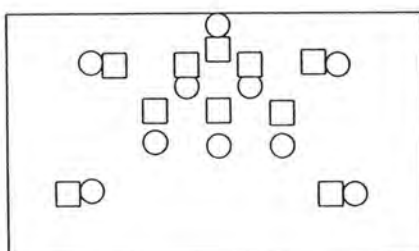
ศีรษะ : เอียงซ้าย

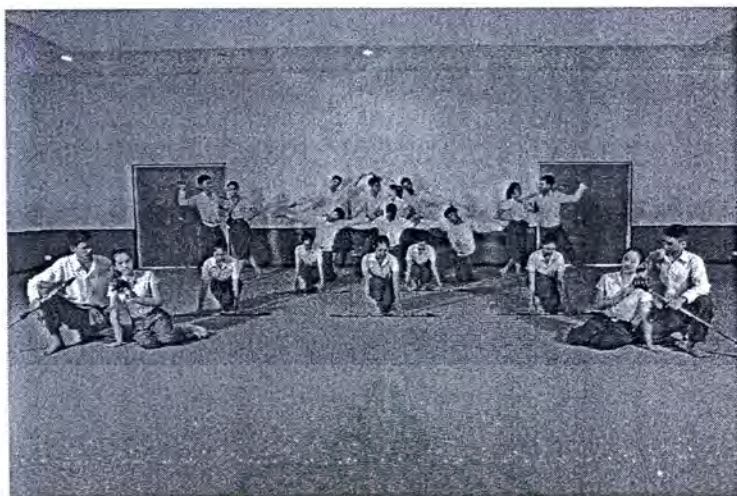
ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย เชิดหลัง

ค้ำทำนึ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 89 ท่าที่ 65

ผู้แสดงหญิง

เท้า : ย่อตัวลงนั่งบนส้น

มือ : มือทั้งสองจับเลา

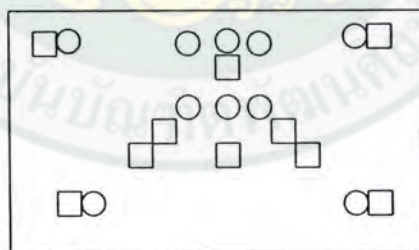
ศีรษะ : ตรง

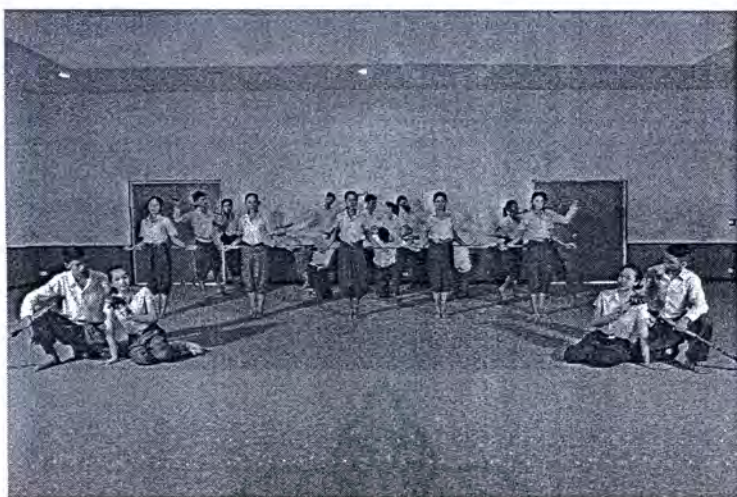
ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย ทั้งหมด

ค้างทำนิ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 90 ท่าที่ 66

ผู้แสดงหญิง

เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนตัวรอบตัวเองไปทางขวา 1 รอบ

มือ : จับเลามือขวาสอดเลาไปด้านหลังแล้วใช้มือทั้งสองจับเลาให้อยู่ด้านหลัง

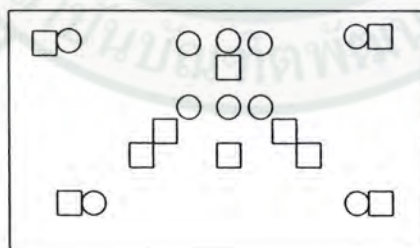
ศีรษะ : ตรง

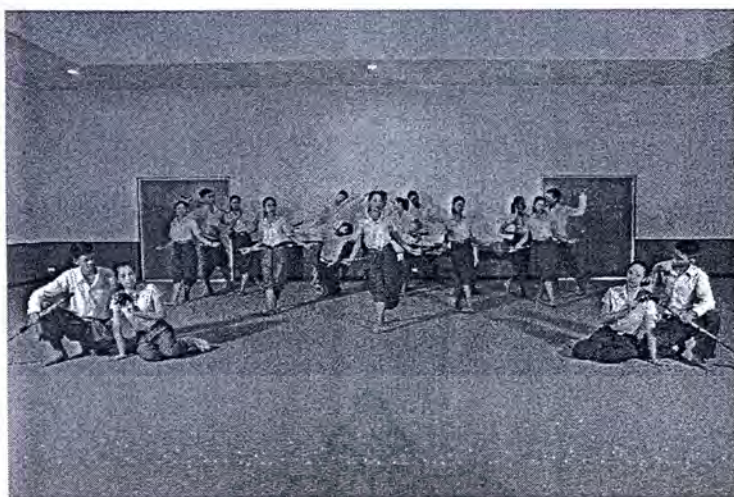
ทิศ : หมุนตัวไปทางขวา

ผู้แสดงชาย ทั้งหมด

ค้างทำนิ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 91 ท่าที่ 67

ผู้แสดงหญิง

เท้า : เขย่าวเท้าซ้าย 1 จังหวะ พร้อมกับวางเท้าขวาไปข้างหน้า

มือ : มือทั้งสองปฏิบัติเช่นเดิมท่าที่ 65

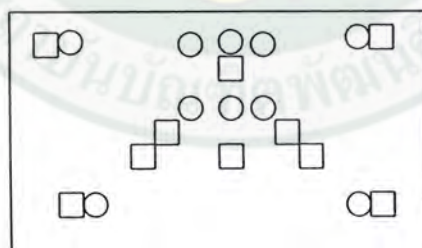
ศีรษะ : ลึกคอขวา

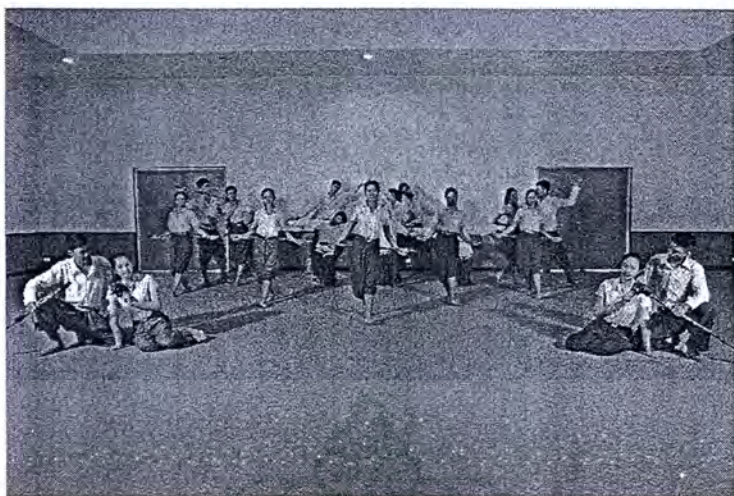
ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย ทั้งหมด

ค้างทำนิ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 92 ท่าที่ 68

ผู้แสดงหญิง

เท้า : เข่าเท้าขวา 1 จังหวะ พร้อมกับวางเท้าซ้ายไปข้างหน้า

มือ : มือทั้งสองปฏิบัติเช่นเดิมท่าที่ 65

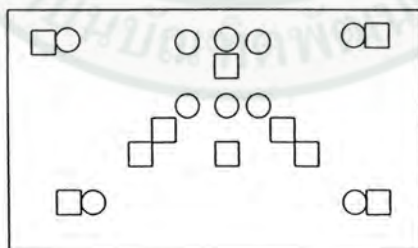
ศีรษะ : ลักค่อซ้าย

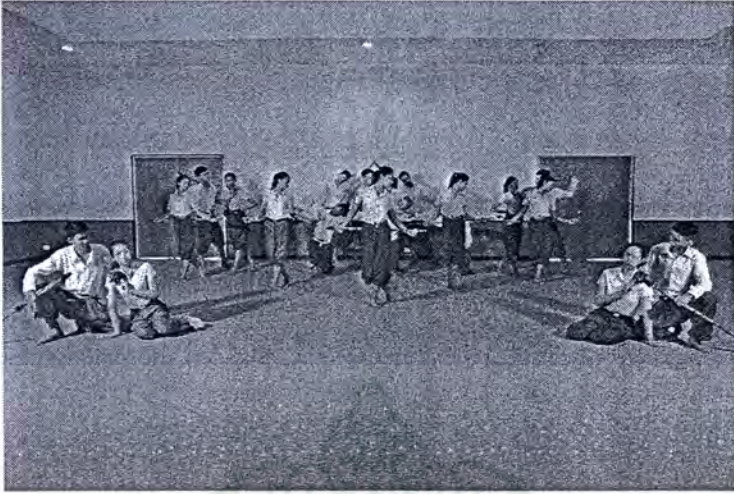
ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย ทั้งหมด

ค้างทำนิ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 93 ท่าที่ 69

ผู้แสดงหญิง

เท้า : ก้าวเท้าขวาวางหลังพร้อมกับเขย่า 1 จังหวะ

มือ : มือทั้งสองปฏิบัติเช่นเดิมท่าที่ 65

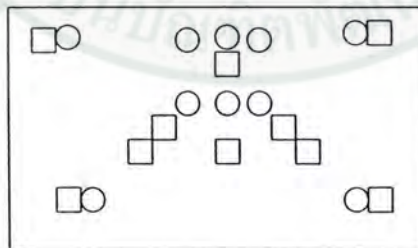
ศีรษะ : ลักคอซ้าย

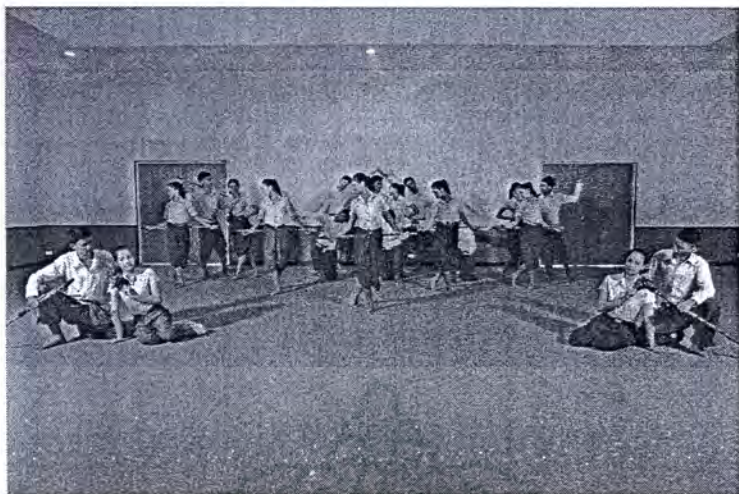
ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย ทั้งหมด

ค้างทำนิ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 94 ท่าที่ 70

ผู้แสดงหญิง

เท้า : ก้าวเท้าซ้ายวางหลังพร้อมกับเขย่า 1 จังหวะ

มือ : มือทั้งสองปฏิบัติเช่นเดิมท่าที่ 65

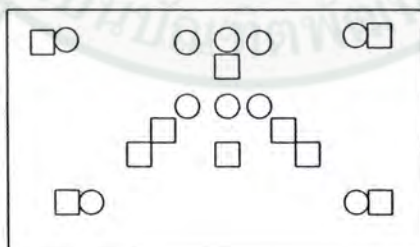
ศีรษะ : เอียงขวา

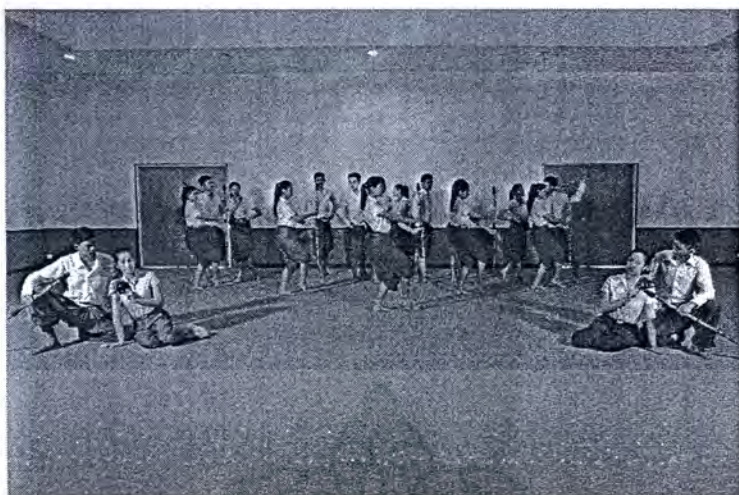
ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย ทั้งหมด

ค้างทำนิ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 95 ท่าที่ 71

ผู้แสดงหญิง

เท้า : ก้าวเท้าซ้าย จิกปลายเท้าขวาไปข้างหน้า

มือ : มือขวาจับบอเลาเหวี่ยงบอเลามาข้างหน้าลำตัวพร้อมรับบอเลามือซ้ายจะอยู่ในลักษณะที่มือทั้งสองจับบอเลาดังตรง

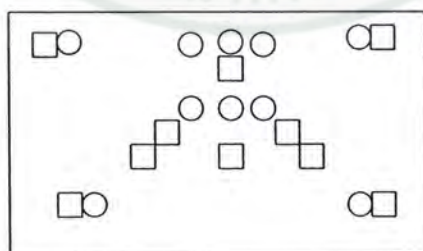
ศีรษะ : ตรง

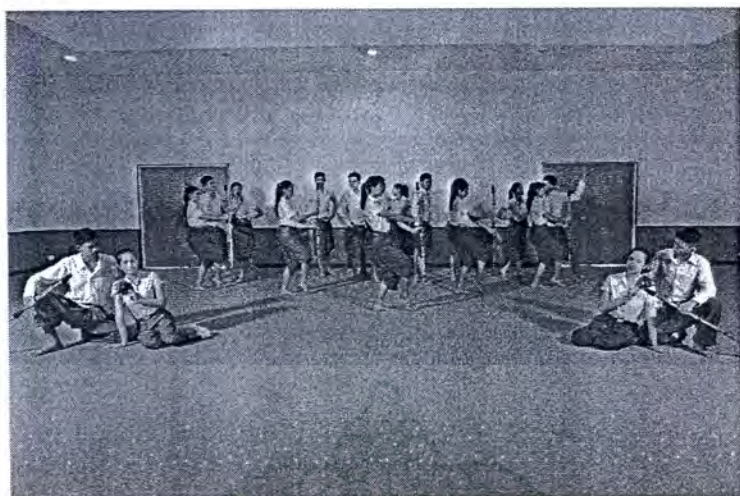
ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดงชาย ทั้งหมด

ค้ำทำนึ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 96 ท่าที่ 72

ผู้แสดงหญิง

เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนตัวไปด้านขวา 1 รอบ

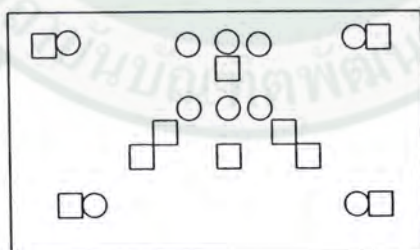
มือ : มือปฏิบัติเช่นเดิมในท่าที่ 70

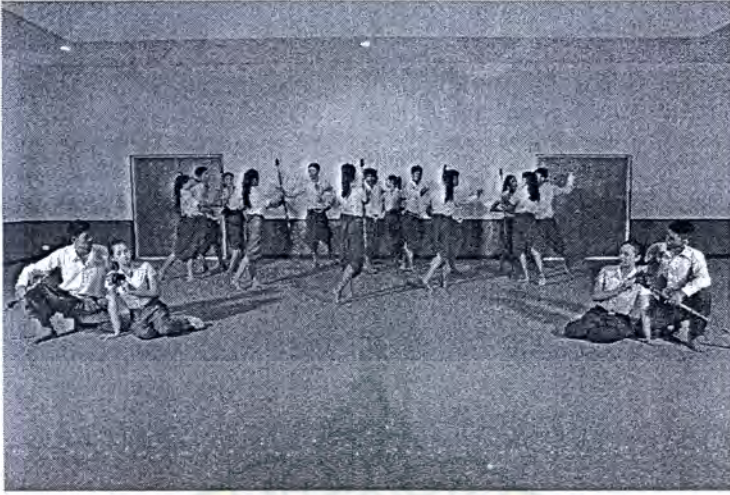
ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หมุนตัวไปทางขวา

ผู้แสดงชายทั้งหมดค้างทำนิ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 97 ท่าที่ 73

ผู้แสดงหญิง

เท้า : ก้าวหน้าเท้าซ้าย เท้าขวาวางหลังเหยียดตึง

มือ : มือทั้งสองถือเสา โยนเสาหาคู่ของตนเอง

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดงชายเข้ดหน้า

เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลังเหยียดตึง

มือ : มือซ้ายทำวสะเอว มือขวาดึงมือมารับเสา

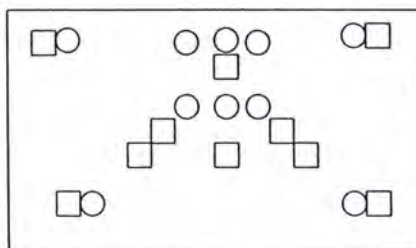
ศีรษะ : เอียงซ้าย

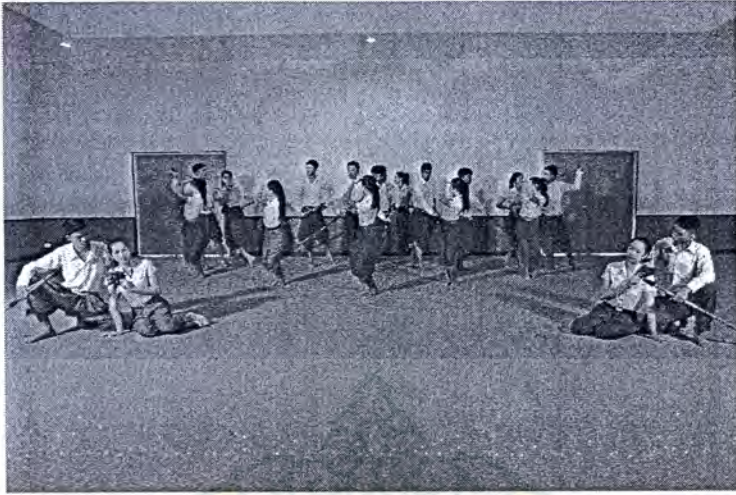
ทิศ : ตรง

ผู้แสดงชาย เข้ดหลัง

ค้างท่าที่นี้

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 98 ท่าที่ 74

ผู้แสดงหญิง

เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนตัวไปทางขวา 1 รอบ

มือ : มือทั้งสองกำไว้ที่หน้าขา

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หมุนไปทางขวา

ผู้แสดงชาย เชิดหน้า(ค้างทำนิ่ง)

เท้า : ปฏิบัติเช่นเดิมเหมือนในท่าที่ 72

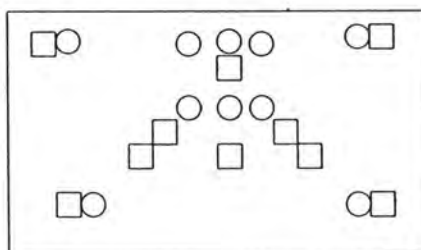
มือ : มือซ้ายทำวสะเอวมือขวาถือเสา แหงปลายลงพื้นเฉียงไปด้านหลัง 45 องศา

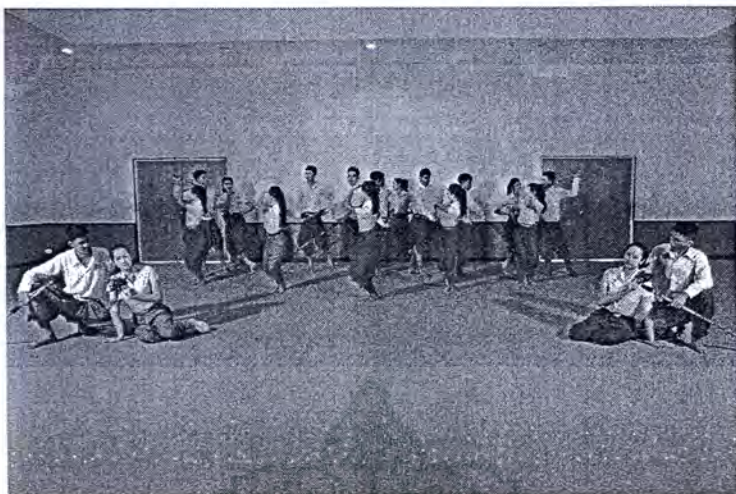
ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย เชิดหลังค้างทำที่นิ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 99 ท่าที่ 75

ผู้แสดงหญิง

เท้า : เท้าทั้งสองผสมชิดย่อตัวลง

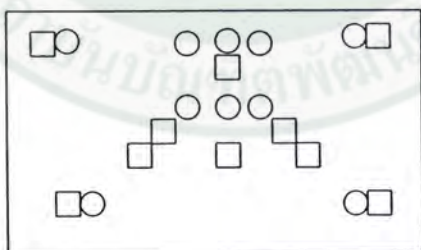
มือ : มือซ้ายป้องหน้า มือขวาเท้าสะเอว

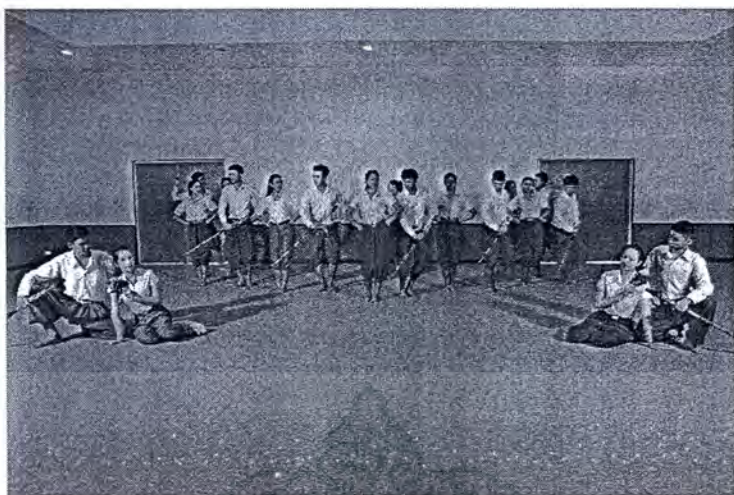
ศีรษะ : ลักคอซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชายทั้งหมดค้ำทำนึ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 100 ท่าที่ 76

ผู้แสดงหญิง

เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนตัวไปทางขวา 1 รอบ

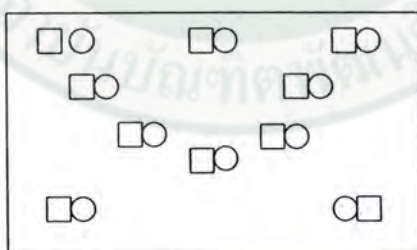
มือ : มือทั้งสองกำมือ ระดับหน้า

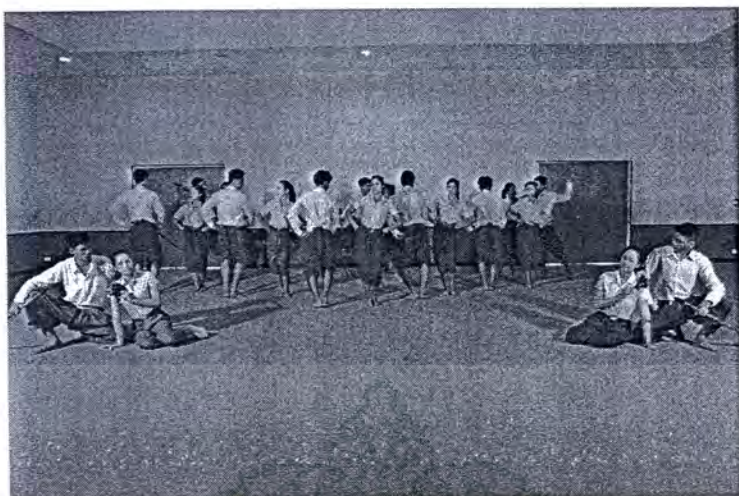
ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หมุนตัวไปทางขวา

ผู้แสดงชายทั้งหมดค้ำทำนึ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 101 ท่าที่ 77

ผู้แสดงหญิง

เท้า : ย่ำเท้าแน่นจิ้งหะเท้าขวา 2 จิ้งหะ

มือ : มือทั้งสองทำวสะเอว

ศีรษะ : ลักคอขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย เชิดหน้า

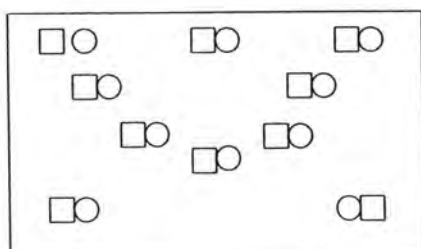
เท้า : วิ่งซอยเท้าแปรแถว

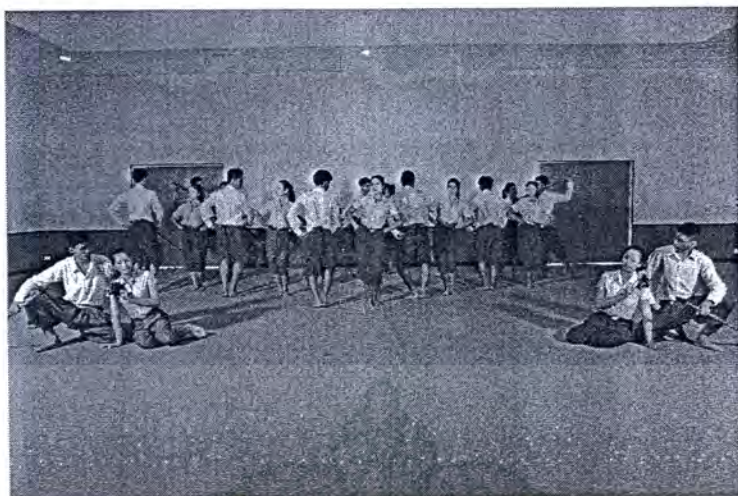
มือ : ปฏิบัติเช่นเดิมเหมือนในท่าที่ 73

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 102 ท่าที่ 78

ผู้แสดงหญิง

เท้า : ย่ำเท้าแน่นจังหวะเท้าซ้าย 2 จังหวะ

มือ : มือทั้งสองทำวสะเอว

ศีรษะ : ลักคอซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย เชิดหน้า

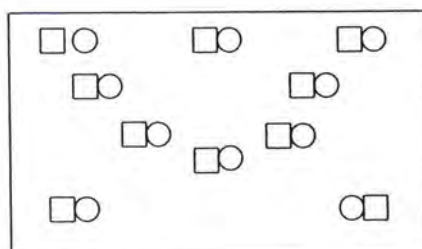
เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนตัวรอบผู้หญิงไปทางขวา 1 รอบ

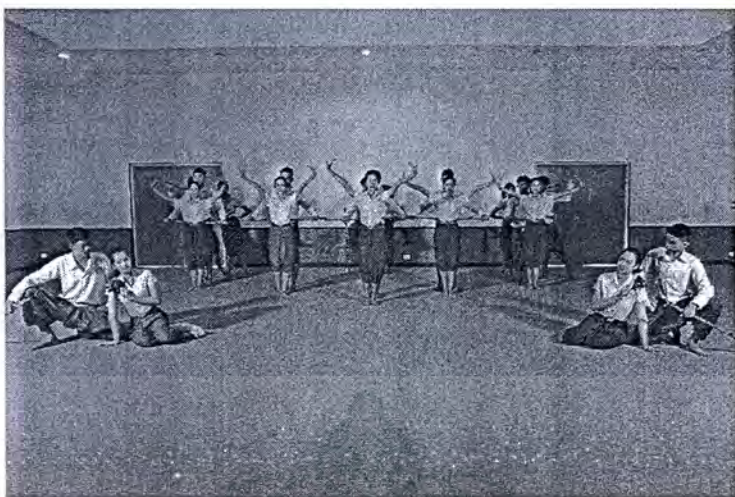
มือ : ปฏิบัติเช่นเดิมเหมือนในท่าที่ 73

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 103 ท่าที่ 79

ผู้แสดงหญิง

เท้า : เท้าทั้งสองผสมชิด

มือ : มือทั้งสองตั้งวง วาดมือขึ้นเหนือศีรษะไปด้านหลังให้กลมมบอเลา แล้วจึงกลับมาท้าวสะเอว

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชายเซ็ดหน้า

เท้า : ยืนเต็มเท้าทั้งสองเท้า

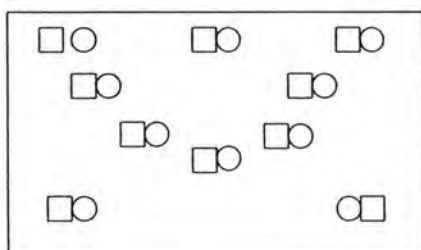
มือ : มือทั้งสองจับเลา ทาบเลาไว้ที่หลังของผู้หญิง

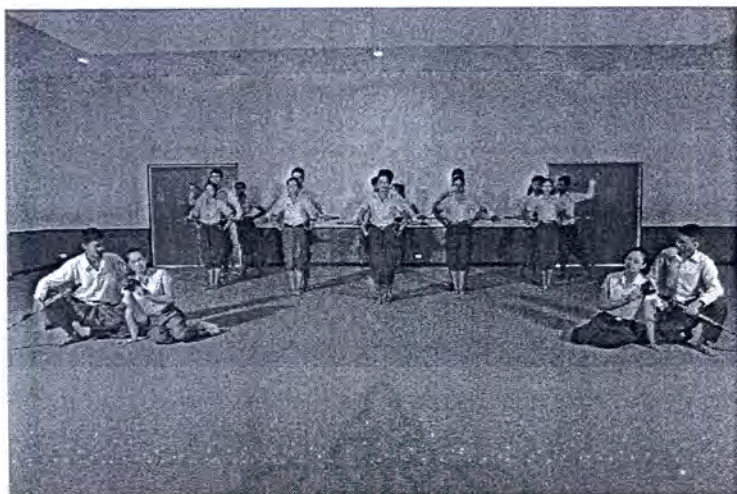
ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย เซ็ดหลังค้ำท่าที่นี้

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 104 ท่าที่ 80

ผู้แสดงหญิง

เท้า : เท้าทั้งสองผสมชิด

มือ : มือทั้งสองท้าวสะเอว

ศีรษะ : โยนตัวเปลี่ยนเอียง 3 จังหวะ โดยเริ่มจากเอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย เชิดหน้า

เท้า : ยืนเต็มเท้าทั้งสองเท้า

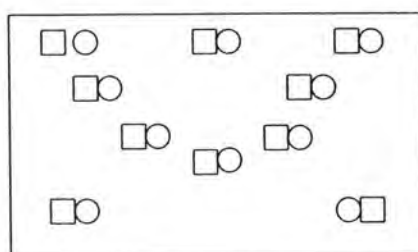
มือ : มือทั้งสองจับเลา

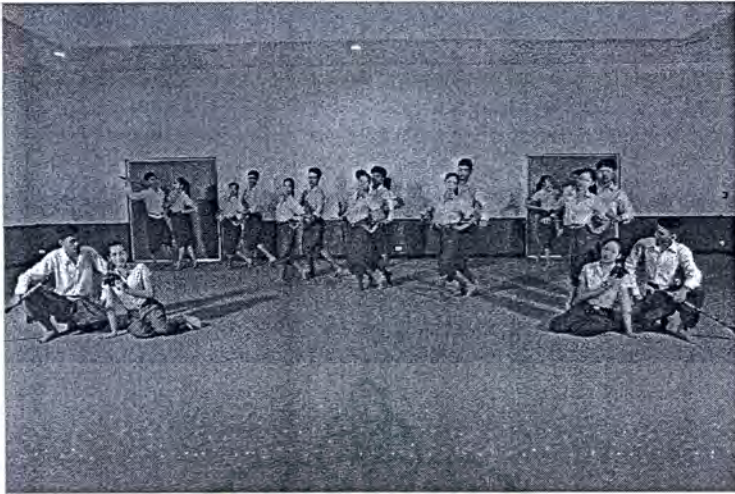
ศีรษะ : โยนตัวเปลี่ยนเอียง 3 จังหวะ โดยเริ่มจากเอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดงชาย เชิดหลังค้ำท่าที่นิ่ง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 105 ท่าที่ 81

ผู้แสดงหญิง

เท้า : กระโดดก้าวหน้าเท้าซ้าย พร้อมกับวิ่งซอยเท้าเข้าเวทีทางขวา

มือ : ปฏิบัติเช่นเดิม ในท่า 79

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายเซ็ดหน้า

เท้า : กระโดดก้าวหน้าเท้าซ้าย พร้อมกับวิ่งซอยเท้าเข้าเวทีทางขวา

มือ : ปฏิบัติเช่นเดิม ในท่า 79

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายเซ็ดหลัง

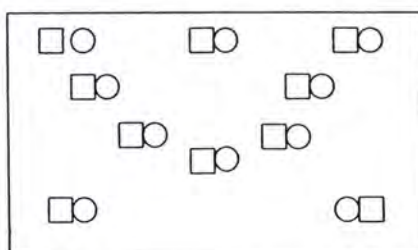
เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวาพร้อมวิ่งแปรแถว

มือ : ปฏิบัติเช่นเดิม

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 106 ท่าที่ 82

ผู้แสดง หญิง

เท้า : วิ่งซอยเท้าออกจากมุมของเวที

มือ : มือซ้ายทำวสะเอว มือขวาถืออุปกรณ์ ระดับกลางข้าวล่ำตัว

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย

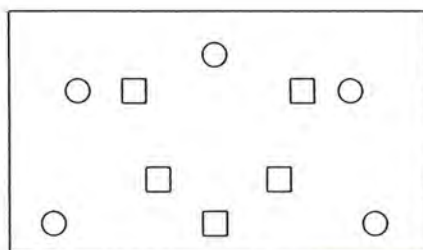
เท้า : ซอยเท้าอยู่กับที่

มือ : ปฏิบัติเช่นเดิม

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 107 ท่าที่ 83

ผู้แสดง หญิง (ถืออุปกรณ์)

เท้า : ย้าเท้าซ้าย วางส้นเท้าขวา

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาเหวี่ยงอุปกรณ์ ระดับวงหน้าหักข้อมือเข้าหาลำตัว

ศีรษะ : ลักคอขวา

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง ชาย

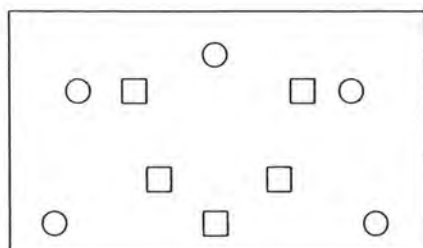
เท้า : ย้าเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : ปฏิบัติเช่นเดิม

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 108 ท่าที่ 84

ผู้แสดง หญิง(ถืออุปกรณ์)

เท้า : ย่ำเท้าขวา กระทุ้งเท้าซ้าย

มือ : มือซ้ายเท้าส่ว มือขวาถืออุปกรณ์ม้วนมือมาอยู่ระดับวงกลางข้างลำตัว

ศีรษะ : ลักคอซ้าย

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง ชาย

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวา พร้อมกับวางส้น

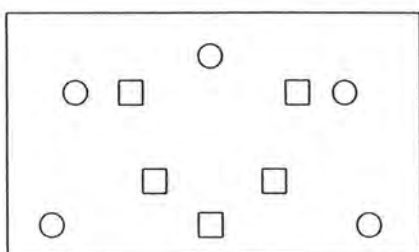
มือ : ปฏิบัติเช่นเดิม

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : ปฏิบัติท่ารำในท่า 82 83 รวมทั้งหมด 2 ชุด

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 109 ท่าที่ 85

ผู้แสดง หญิง (ถืออุปกรณ์)

เท้า : กระดกเสี้ยวเท้าขวา พร้อมกับกระโดดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ : มือซ้ายกำมือระดับวงกลางข้างลำตัว มือขวาถืออุปกรณ์ระดับวงกลางข้างลำตัว

ศีรษะ : ลักคอซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย

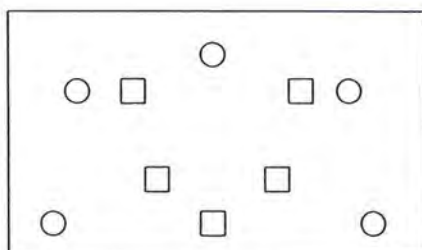
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : ปฏิบัติเช่นเดิม

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 110 ท่าที่ 86

ผู้แสดง หญิง (ถืออุปกรณ์)

เท้า : กระดกเสี้ยวเท้าซ้ายพร้อมกับกระโดดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ : มือทั้งสองปฏิบัติเช่นเดิมในท่าที่ 84

ศีรษะ : ลักคอกขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย

เท้า : ย่ำเท้าซ้ายยกเท้าขวา พร้อมกับวางส้น

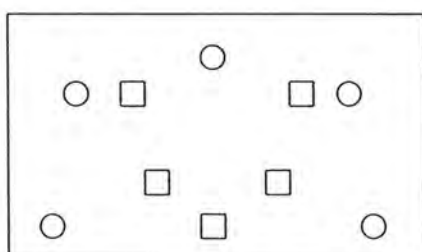
มือ : ปฏิบัติเช่นเดิม

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : ปฏิบัติท่ารำในท่า 84 85 รวมทั้งหมด 2 ชุด

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 111 ท่าที่ 87

ผู้แสดง หญิง 6 คน

เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวเองไปทางขวา 1 รอบ

มือ : มือขวาถืออุปกรณ์ ระดับศีรษะ มือซ้ายทำวสะเเ

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หมุนตัวไปทางขวา

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเเขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ขวา

ผู้แสดง ชายทางขวา

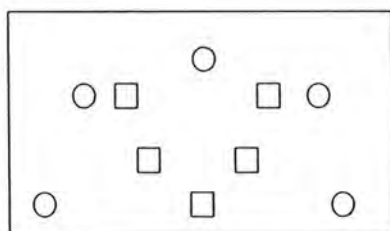
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเเขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ซ้าย

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 112 ท่าที่ 88

ผู้แสดง หญิง 6 คน

เท้า : เขย่งเท้าซ้าย 1 จังหวะ

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาถืออุปกรณ์ คว่ำลงระดับหน้าอกด้านซ้าย

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางสัน

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอวขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ขวา

ผู้แสดง ชายทางขวา

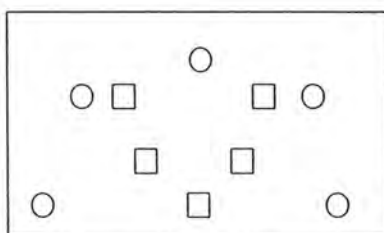
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางสัน

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอวขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ซ้าย

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 113 ท่าที่ 89

ผู้แสดง หญิง 6 คน

เท้า : เข่งเท้าซ้าย 1 จังหวะ

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาถืออุปกรณ์ หายมือแขนงอข้างลำตัวทางขวา

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ขวา

ผู้แสดง ชายทางขวา

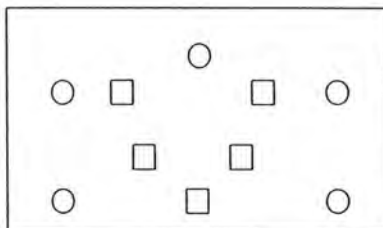
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ซ้าย

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 114 ท่าที่ 90

ผู้แสดง หญิง 6 คน

เท้า : เข่งเท้าซ้าย 1 จังหวะ

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาถืออุปกรณ์ คว่ำลงระดับหน้าอกด้านซ้าย

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอวขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ขวา

ผู้แสดง ชายทางขวา

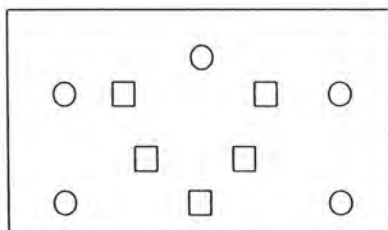
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ซ้าย

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 115 ท่าที่ 91

ผู้แสดง หญิง 6 คน

เท้า : ก้าวเท้าขวาพร้อม กับหมุนตัวไปทางซ้าย 1 รอบ

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาถืออุปกรณ์ ตั้งข้อมือขึ้น แขนงอข้างลำตัว

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หมุนตัวไปทางซ้าย

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หลัง

ผู้แสดง ชายทางขวา

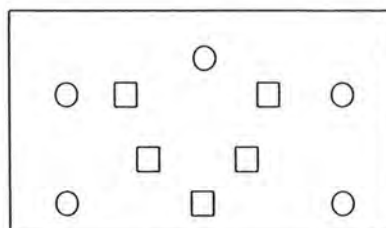
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หลัง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 116 ท่าที่ 92

ผู้แสดง หญิง 6 คน

เท้า : วางส้นหลังซ้ายไปข้างหน้า เท้าขวายืนเต็มเท้า

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาเขย่าอุปกรณ์ บริเวณชายพกซ้าย

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หลัง

ผู้แสดง ชายทางขวา

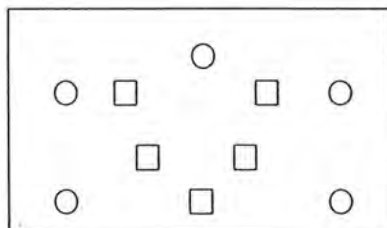
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ซ้าย

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 117 ท่าที่ 93

ผู้แสดง หญิง 6 คน

เท้า : วางส้นเท้าขวาไปข้างหน้า เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาเขย่าอุปกรณ์ บริเวณชายพกด้านขวา

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หลัง

ผู้แสดง ชายทางขวา

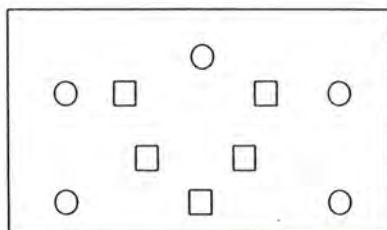
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

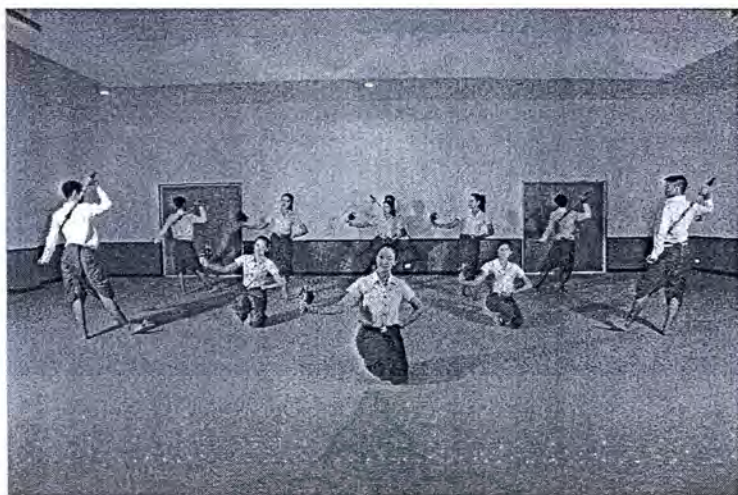
มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หลัง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 118 ท่าที่ 94

ผู้แสดง หญิง 6 คน (ค่างท่าหนึ่ง)

เท้า : เซ็ดหน้า 3 คน นั่งชันเข่า เซ็ดหลัง 3 คน ก้าวเท้าหน้าหันขวา

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาถืออุปกรณ์ ตั้งข้อมือขึ้นแขนงอข้างลำตัว

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หลัง

ผู้แสดง ชายทางขวา

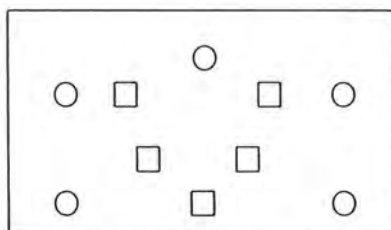
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หลัง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 119 ท่าที่ 95

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : วิ่งซอยเท้าออกจากมุมเวทีด้านขวา

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาถืออุปกรณ์ ตั้งข้อมือขึ้นระดับศีรษะ

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง ชายทางขวา

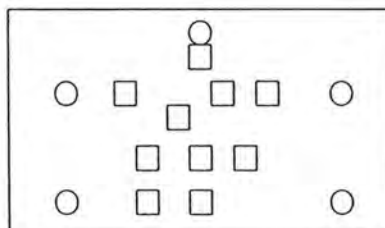
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ขวา

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 120

ภาพที่ 121

ท่าที่ 96

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : เข่าเท้าซ้าย 1 จังหวะ

มือ : มือทั้งสองปฏิบัติท่าปรบมือทางด้านขวาโดย มือขวากำอุปกรณ์ไว้

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง หญิง 6 คน ปฏิบัติค้าง ทำนั่ง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง ชายทางขวา

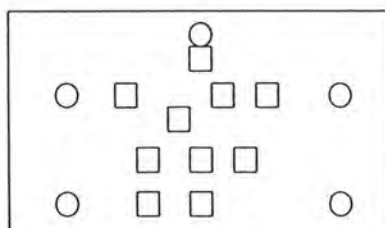
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ขวา

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 122

ภาพที่ 123

ท่าที่ 97

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : เขย่าเท้าซ้าย 1 จังหวะ

มือ : มือทั้งสองปฏิบัติท่าปรบมือทางด้านซ้ายโดย มือขวากำอุ้งพระนมไว้

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง หญิง 6 คน ปฏิบัติค้าง ทำนิ่ง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไว้

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

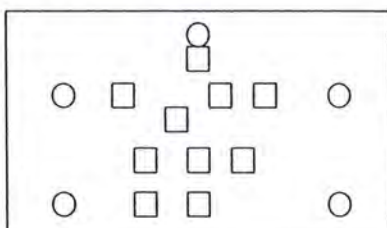
มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอวชัดเจน

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ขวา

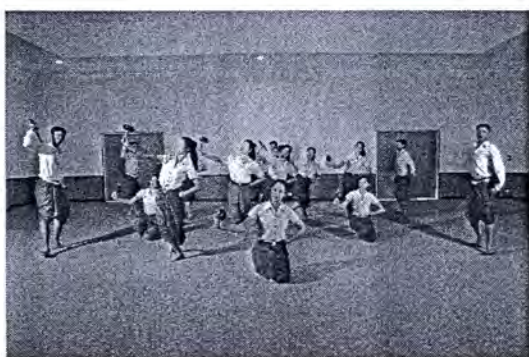
อธิบายท่ารำ: ปฏิบัติท่ารำที่ 95-96 รวมทั้งหมด 2 ชุด

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 124

ภาพที่ 125

ท่าที่ 98

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวาเท้าซ้ายกระทุ้งหลัง

มือ : มือทำวอก มือขวาคืออุปกรณ์ระดับศีรชะ

ศีรชะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง หญิง 6 คน ปฏิบัติค้าง ทำนึ่ง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางสัน

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรชะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรชะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

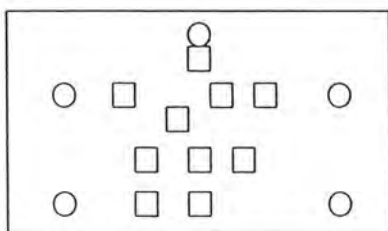
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางสัน

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรชะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรชะ : เอียงขวา

ทิศ : ขวา

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 126

ภาพที่ 127

ท่าที่ 99

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : ทำท่าเท้าซ้ายกระทุ้งเท้าขวา

มือ : มือซ้ายทำท่าสะเอว มือขวา ถืออุปกรณ์ บริเวณฐานไหล่ซ้าย

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง หญิง 6 คน ปฏิบัติค้าง ทำนั่ง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

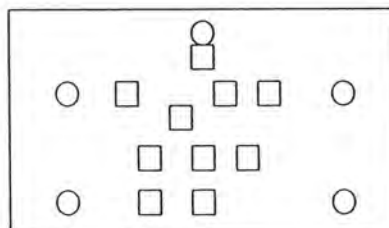
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 128

ภาพที่ 129

ท่าที่ 100

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : ก้าวเท้าขวากระทุ้งเท้าซ้าย

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ระดับศีรษะ

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง หญิง 6 คน ปฏิบัติค้าง ทำนึ่ง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

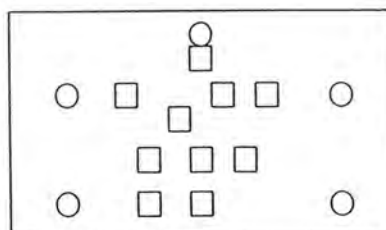
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

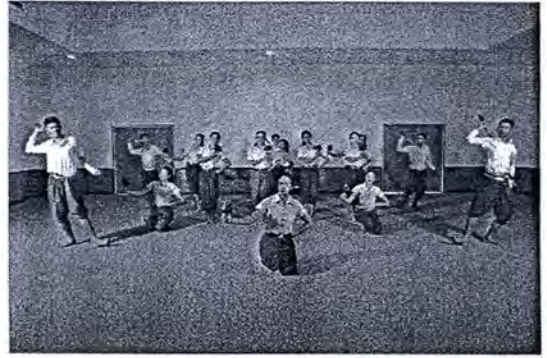
ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 130

ภาพที่ 131

ท่าที่ 101

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : เท้าทั้งสองข้างผสมชิดพร้อมกับยุบตัวลง

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ ฐานไหล่ซ้าย

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง หญิง 6 คน ปฏิบัติค้าง ทำนึ่ง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

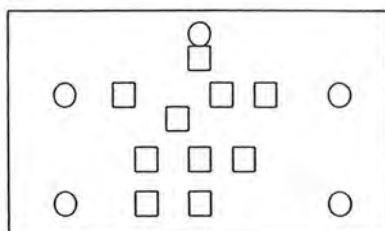
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 132

ภาพที่ 133

ท่าที่ 102

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวเองไปทางขวา 1 รอบ

มือ : ปฏิบัติท่าเดิมในท่าที่ 100 ไปทางขวา

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หมุนตัวรอบตัวเองไปทางขวา

ผู้แสดง หญิง เจ็ด 6 คน ปฏิบัติค่าง ทำนึ่ง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

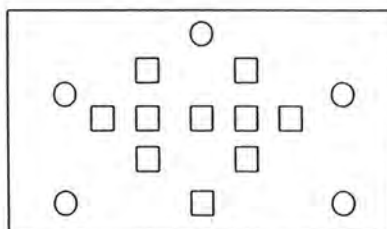
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

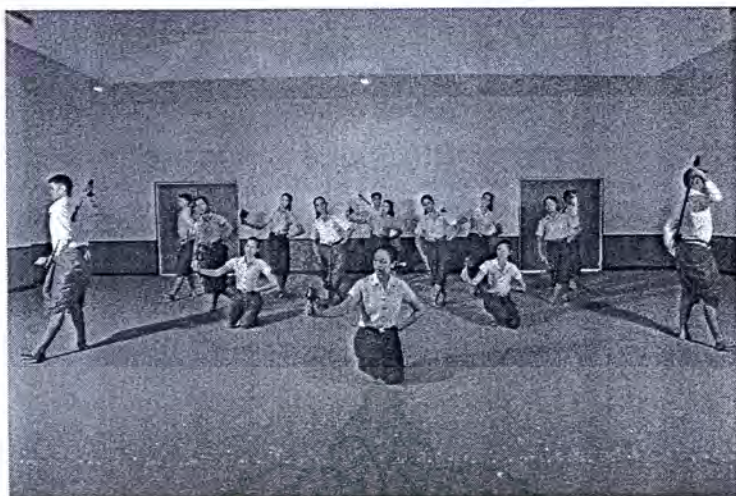
มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 134 ท่าที่ 103

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : ก้าวเท้าหน้าซ้ายกระทุ้งเท้าขวา

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ เขย่าบริเวณหน้าบา 1 ครั้ง

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง หญิง 6 คน ปฏิบัติค้าง ทำนิ่ง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังใช้

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ขวา

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

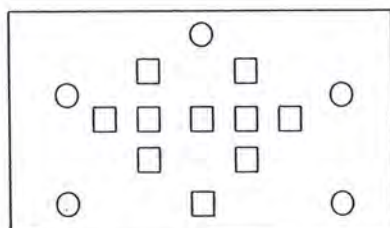
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย เท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังใช้

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ซ้าย

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 135 ท่าที่ 104

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : ก้าวเท้าขวากระทุ้งเท้าซ้าย

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ระดับศีรณะ พร้อมกับกับเขย่า 3 จังหวะ
ศีรณะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง หญิง 6 คน ปฏิบัติค้าง ท่านิ่ง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรณะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรณะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ขวา

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

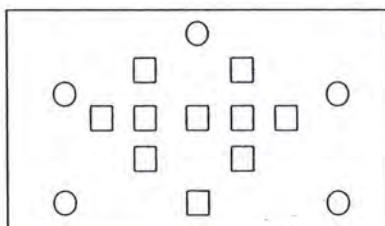
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

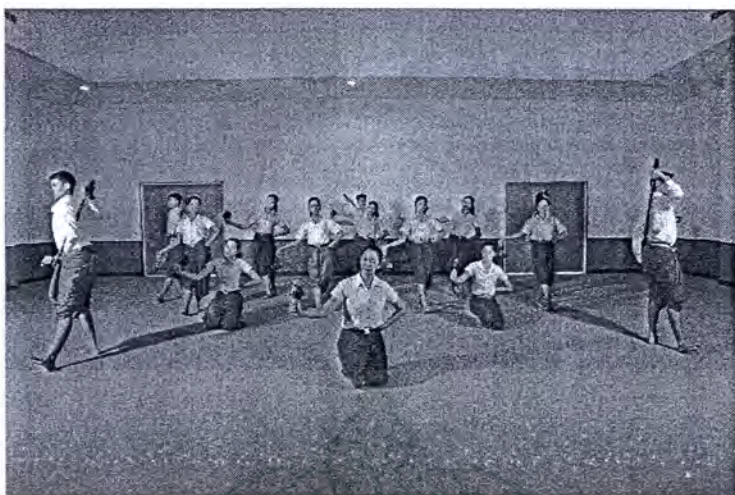
มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรณะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรณะ : เอียงขวา

ทิศ : ซ้าย

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 136 ท่าที่ 105

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : วางส้นเท้าขวา เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุกรณ์หงาย แขนงอระดับชายพกทางขวา

ศีรษะ : ลักคอกขวา

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง หญิง 6 คน ปฏิบัติค่าง ทำนึ่ง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ขวา

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

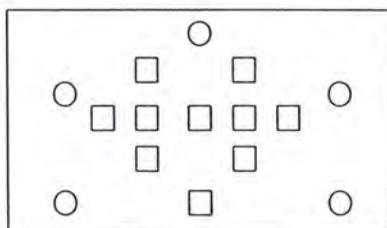
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 137 ท่าที่ 106

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : วางส้นเท้าซ้าย เท้าขวายืนเต็มเท้า

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ คว่ำมือลงระดับชายพกทางซ้าย

ศีรษะ : ลักคอกซ้าย

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง หญิง 6 คน ปฏิบัติค้าง ทำนั่ง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

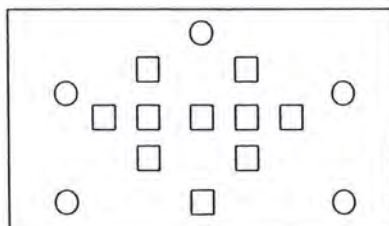
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

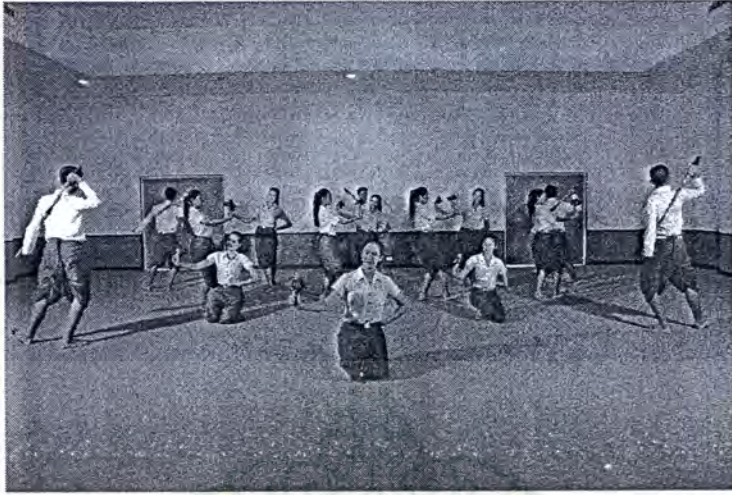
มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ซ้าย

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 138 ท่าที่ 107

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : วางส้นเท้าขวา เท้าซ้ายวางเต็มเท้า

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ระดับวงหน้าหักข้อมือเข้าหาลำตัว

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง หญิง 6 คน ปฏิบัติค้าง ทำนั่ง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หลัง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

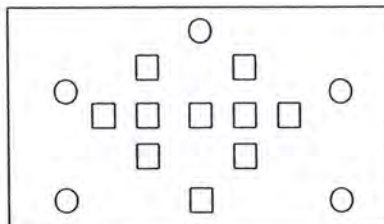
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หลัง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 139 ท่าที่ 108

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : ก้าวเท้าขวากระทุ้งเท้าซ้ายพร้อมกับหมุนตัวไปทางซ้าย 1 รอบ

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาลืออุปกรณ์แขวนตึงระดับไหล่

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง หญิง 6 คน ปฏิบัติค้าง ทำหนึ่ง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หลัง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

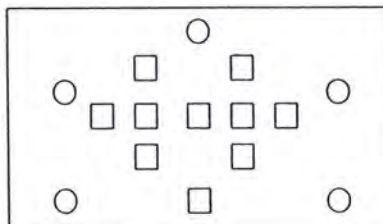
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

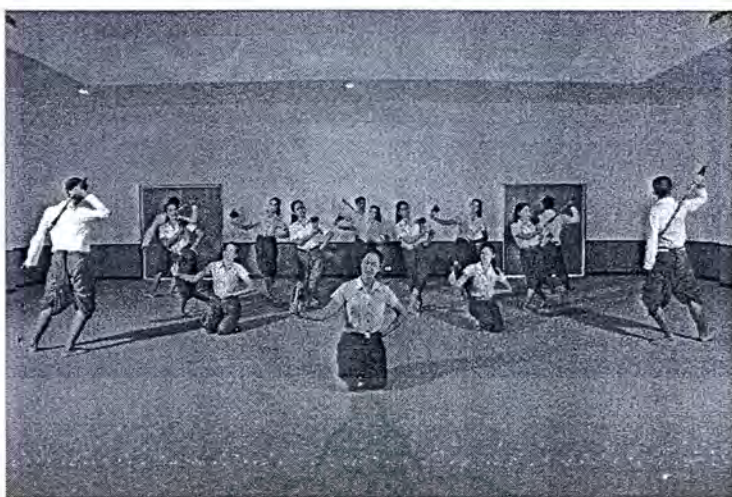
มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หลัง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 140 ทำที่ 109

ผู้แสดง หญิง 4 คน

เท้า : เท้าซ้ายก้าวหน้า เท้าขวาวางหลัง

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ บริเวณฐานไหล่ซ้าย

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง หญิง 6 คน ปฏิบัติค้าง ทำนั่ง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางสัน

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หลัง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

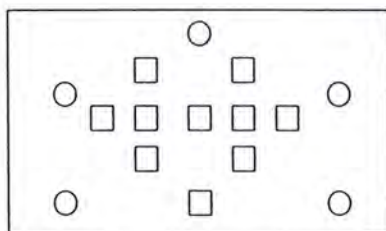
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางสัน

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หลัง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 141 ท่าที่ 110

ผู้แสดง หญิง (แถวแรก 1 คน)

เท้า : ก้าวเท้าขวากระทุ้งเท้าซ้าย

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ แขนตึงระดับไหล่

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง หญิงส่วนอื่น ปฏิบัติค้างทำนึ่งของตัวเอง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

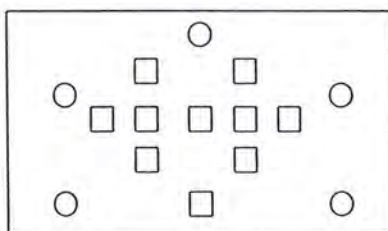
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หลัง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 142 ท่าที่ 111

ผู้แสดง หญิง (แฉวแรก 1 คน)

เท้า : ก้าวเท้าซ้ายกระทุ้งเท้าขวา

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ บริเวณฐานไหล่ซ้าย

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง หญิง ส่วนอื่นปฏิบัติท่าทำรำของตนเอง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

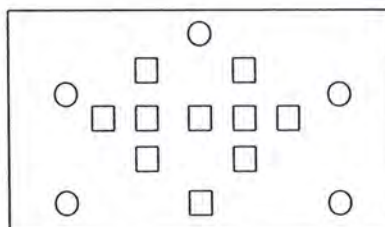
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ขวา

ลักษณะแฉว : หน้าตรง

ภาพที่ 143 ท่าที่ 112

ผู้แสดง หญิง (แถวแรก 1 คน)

เท้า : ก้าวเท้าขวากระทุ้งเท้าซ้าย

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ แขนตึงระดับไหล่

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง หญิง ส่วนอื่นปฏิบัติท่ารำของตนเอง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

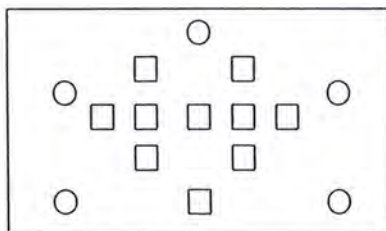
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ขวา

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 144 ท่าที่ 113

ผู้แสดง หญิง (แถวแรก 2 คน)

เท้า : ก้าวเท้าซ้ายกระทุ้งเท้าขวา

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ บริเวณฐานไหล่ซ้าย

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง หญิง ส่วนอื่นปฏิบัติท่ารำของตนเอง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางสัน

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

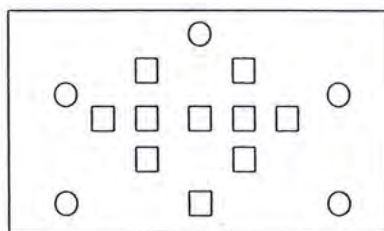
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางสัน

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ขวา

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 145 ท่าที่ 114

ผู้แสดง หญิง (แถวแรก 4 คน)

เท้า : ก้าวเท้าขวากระทุ้งเท้าซ้าย

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ แขนตึงระดับไหล่

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง หญิง ส่วนอื่นปฏิบัติท่ารำของตนเอง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมยกกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

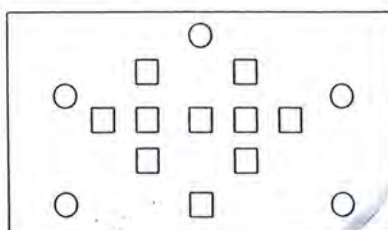
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมยกกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ขวา

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 146 ท่าที่ 115

ผู้แสดง หญิง (แถวแรก 4 คน)

เท้า : ก้าวเท้าซ้ายกระทุ้งเท้าขวา

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ บริเวณฐานไหล่ซ้าย

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง หญิง ส่วนอื่นปฏิบัติท่ารำของตนเอง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

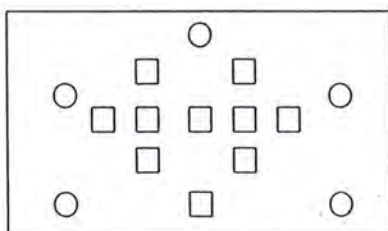
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าขวา

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 147 ท่าที่ 116

ผู้แสดง หญิง (แถวสี่ 2 คน)

เท้า : ก้าวเท้าขวา กระทั่งเท้าซ้าย

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ แขนตึงระดับไหล่

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง หญิง ส่วนอื่นปฏิบัติท่ารำของตนเอง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

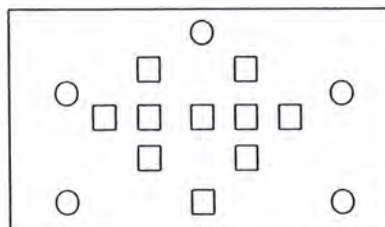
เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ขัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 148 ท่าที่ 117

ผู้แสดง หญิง (แถวสี่ 2 คน)

เท้า : ก้าวเท้าซ้ายกระทุ้งเท้าขวา

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ บริเวณฐานไหล่

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง หญิง ส่วนอื่นปฏิบัติท่ารำของตนเอง

ผู้แสดง ชายทางขวา

เท้า : ย่ำเท้าขวา ยกเท้าซ้ายพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชายทางซ้าย

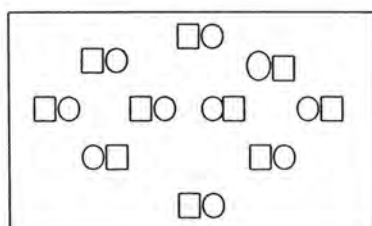
เท้า : ย่ำเท้าซ้าย ยกเท้าขวาพร้อมกับวางส้น

มือ : มือขวาจับบอเลาระดับศีรษะ มือซ้ายจับบอเลาระดับสะเอว ชัดหลังไข

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 149 ทำที่ 118

ผู้แสดง หญิงทั้งหมดค้ำทำนึ่งของตัวเอง

ผู้แสดงชายทั้งหมด

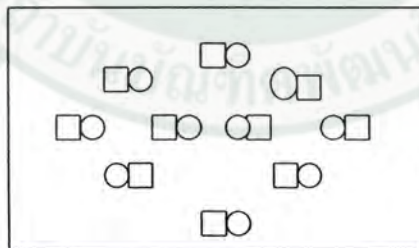
เท้า : วึ่งซอยเท้าแปรแถว

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถือบอเลาปลายแขนลงพื้นเฉียง 45 องศา

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว: หน้าตรง

ภาพที่ 150

ภาพที่ 151

ท่าที่ 119

ผู้แสดง หญิง

เท้า : กระดกเท้าขวา เท้าซ้ายวางเต็มเท้าพร้อมกับกระโดดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาคืออุปกรณ์ ช้างหน้า

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง ชาย

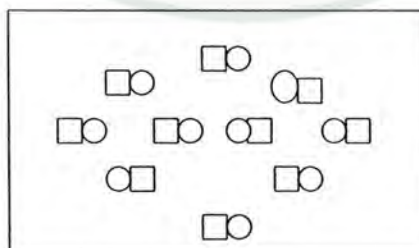
เท้า : กระดกเสี้ยวเท้าขวา เท้าซ้ายขวายืนเต็มเท้า พร้อมกับกระโดดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ : ปฏิบัติเช่นเดิมในท่าที่ 117

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 152

ภาพที่ 153

ท่าที่ 120

ผู้แสดง หญิง

เท้า : กระดกเสี้ยวเท้าซ้าย เท้าขวายืนเต็มเท้าพร้อมกับกระโดดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ : ปฏิบัติเหมือนท่า 118

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง ชาย

เท้า : กระดกเสี้ยวเท้าซ้าย เท้าขวาวางเต็มเท้าพร้อมกับโดดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ : ปฏิบัติเช่นเดิมท่า 118

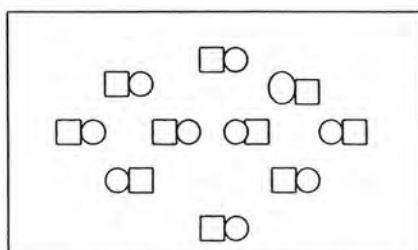
ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : ผู้แสดงปฏิบัติท่ารำในท่าที่ 118 และ 119 รวมทั้งหมด 10 ครั้ง โดยปฏิบัติ 4 ทิศ

และ 2 ครั้งหลังมาหมดในทิศหน้าตรง โดยเริ่มจากหมุนทางขวามือของผู้แสดง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 154

ภาพที่ 155

ท่าที่ 121

ผู้แสดง หญิง

เท้า : เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวาเคาะส้นเท้า 2 จังหวะ

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถืออุปกรณ์ บริเวณฐานไหล่ซ้ายเคาะ 2 จังหวะ

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย

เท้า : เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวาวางไปข้างหน้า

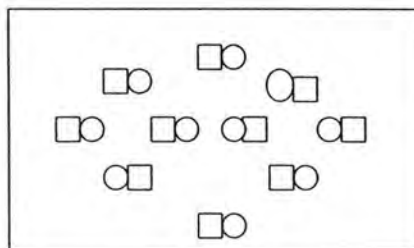
มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถือบอเลาควงบอเลาไปข้างหน้าลงพื้น

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 156

ภาพที่ 157

ท่าที่ 122

ผู้แสดง หญิง

เท้า : เท้าขวายืนเต็มเท้า เท้าซ้ายเคาะส้นเท้า 2 จังหวะ

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถืออุปกรณ์ บริเวณฐานไหล่ซ้ายเคาะ 2 จังหวะ

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย

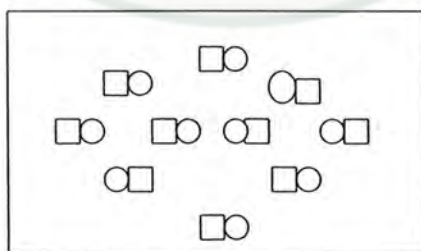
เท้า : เท้าขวายืนเต็มเท้า เท้าซ้ายวางไปข้างหน้า

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถือบอเลาควงบอเลาไปข้างหน้าลงพื้น

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 158 ท่าที่ 123

ผู้แสดง หญิง

เท้า : เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวาเคาะส้นเท้า 2 จังหวะ

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอวมือขวาถืออุปกรณ์ บริเวณฐานไหล่ซ้ายเคาะ 2 จังหวะ

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย

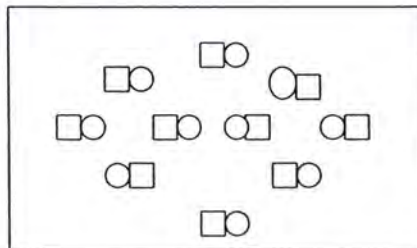
เท้า : เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวาวางไปข้างหน้า

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวากลึงบอลแล้วขว้างบอลให้ปลายบอลชี้ไปข้างหน้าแตะพื้น

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 159 ท่าที่ 124

ผู้แสดง หญิง

เท้า : เท้าขวายืนเต็มเท้า เท้าซ้ายแตะส้นเท้า 2 จังหวะ

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอวมือขวาถืออุปกรณ์ บริเวณฐานไหล่ซ้ายเคาะ 2 จังหวะ

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย

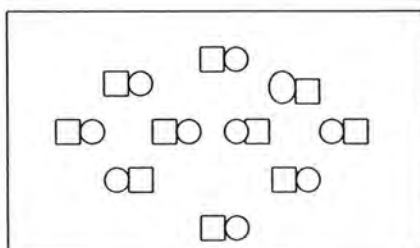
เท้า : เท้าทั้งสองยืนเต็มเท้า โย้หน้าหนักไปยังเท้าขวา

มือ : มือทั้งสองจับบอเลาระดับสะเอวขนานกับพื้น

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 160 ท่าที่ 125

ผู้แสดง หญิง

เท้า : เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวายกหน้า เตะส้นเท้า 2 จังหวะ

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาลืออุปกรณ์ บริเวณฐานไหล่ซ้ายเคาะ 2 จังหวะ

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย

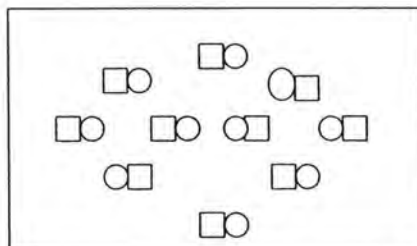
เท้า : เท้าทั้งสองยืนเต็มเท้า

มือ : มือทั้งสองจับบอลให้ขนานกับพื้น หมุนบอลเป็นวงกลมโดยเริ่มจากทางซ้าย

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 161 ท่าที่ 126

ผู้แสดง หญิง

เท้า : เท้าขวายืนเต็มเท้า เท้าซ้ายยก เตะส้นเท้า 2 จังหวะ

มือ : มือซ้ายทำสวเอว มือขวาลืออุปกรณ์ บริเวณฐานไหล่ขวา เตะ 2 จังหวะ

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย

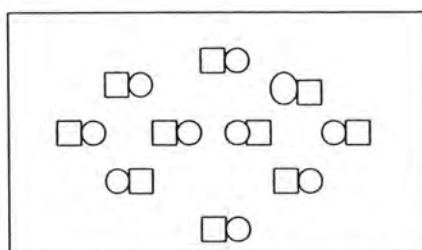
เท้า : กระโดดลอยตัว ยกเท้าชิด

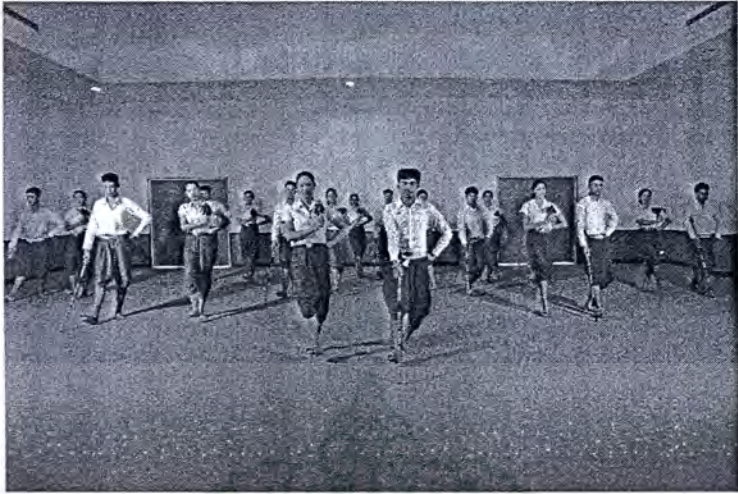
มือ : มือทั้งสองถือบอล ยกขึ้นเหนือศีรษะ

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 162 ท่าที่ 127

ผู้แสดง หญิง

เท้า : เท้าขวาก้าวหน้า เท้าซ้ายวางหลังเปิดส้นเท้าพร้อม วิ่งซอยเท้าแปรแถว

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถืออุปกรณ์ ระดับหน้าขวาแขนงอ

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ทางซ้าย

เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลังพร้อมกับวิ่งซอยเท้าแปรแถว

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถือบอลเลาให้ปลายบอลเลาเฉียงลงพื้นด้านขวา 45 องศา

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ทางขวา

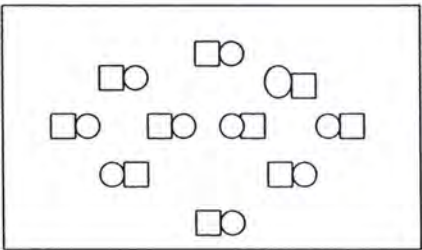
เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลังพร้อมกับวิ่งซอยเท้าแปรแถว

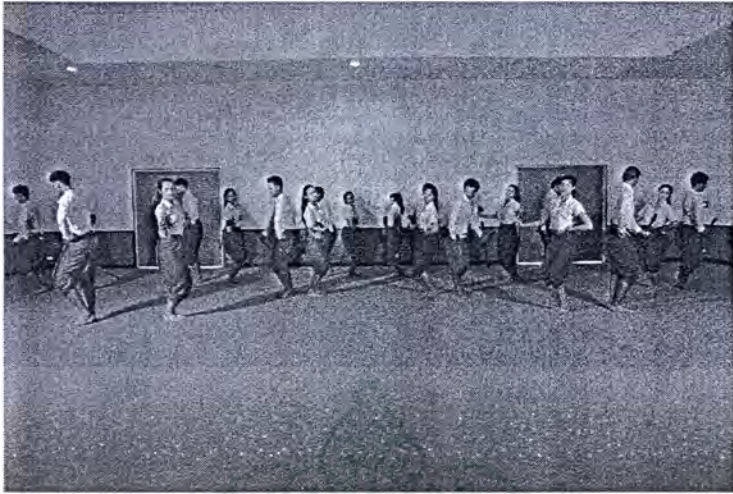
มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถือบอลเลาให้ปลายบอลเลาเฉียงลงพื้นด้านซ้าย 45 องศา

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 163 ทำที่ 128

ผู้แสดง หญิง ชาย

เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวเองไปทางซ้าย

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถืออุปกรณ์ แขนงอข้างลำตัว

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หมุนตัวไปทางขวา

ผู้แสดง หญิง ขว

เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวเองไปทางขวา

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถืออุปกรณ์ แขนงอข้างลำตัว

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หมุนตัวไปทางซ้าย

ผู้แสดง ชาย ทางซ้าย

เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวเองไปทางซ้าย

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอว มือขวาถือบอล เหยียดลงพื้นไปทางขวา 45 องศา

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ขว

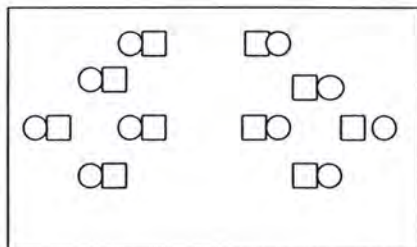
เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวเองไปทางขวา

มือ : มือขวาท้าวสะเอว มือซ้ายถือบอล เหยียดลงพื้นไปทางขวา 45 องศา

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 164 ท่าที่ 129

ผู้แสดง หญิง ชาย

เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลังพร้อมกับหมุนรอบตัวไปทางซ้าย

มือ : มือซ้ายถืออุปกรณ์ พาดหลัง มือขวาถือบอเลาของผู้ชายระดับศีรษะ

ศีรษะ : หน้าตรง

ทิศ : ขวา

ผู้แสดง หญิง ขวา

เท้า : ก้าวเท้าหน้าซ้าย เท้าขวาวางหลัง พร้อมกับหมุนตัวไปทางขวา

มือ : มือขวาถืออุปกรณ์ พาดหลัง มือซ้ายถือบอเลาของผู้ชายระดับศีรษะ

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง ชาย ทางซ้าย

เท้า : ก้าวหน้าเท้าซ้าย เท้าขวาวางหลังพร้อมกับหมุนตัวไปทางขวา

มือ : มือทั้งสองถือบอเลาระดับศีรษะ ขนานกับพื้น

ศีรษะ : หน้าตรง

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง ชาย ขว

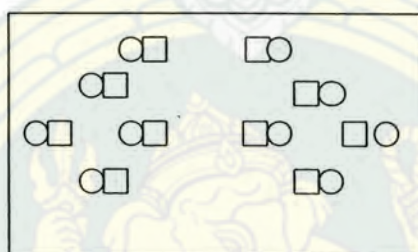
เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลัง พร้อมกับหมุนตัวไปทางซ้าย

มือ : มือทั้งสอง ถือบอเลาระดับศีรษะ ขนานกับพื้น

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : ขว

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 165 ท่าที่ 130

ผู้แสดง หญิง ซ้าย

เท้า : ก้าวหน้าซ้าย เท้าขวาวางหลัง

มือ : มือซ้ายถืออุปกรณ์ พาดหลัง มือขวาถือบอเลาของผู้ชายระดับศีรษะ

ศีรษะ: หน้าตรง

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง หญิง ขว

เท้า : ก้าวเท้าหน้าขวา เท้าซ้ายวางหลัง

มือ : มือขวาถืออุปกรณ์ พาดหลัง มือซ้ายถือบอเลาของผู้ชายระดับศีรษะ

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : ขว

ผู้แสดง ชาย ทางซ้าย

เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลัง

มือ : มือทั้งสองถือบอเลาระดับศีรษะ

ศีรษะ : หน้าตรง

ทิศ : ขว

ผู้แสดง ชาย ขว

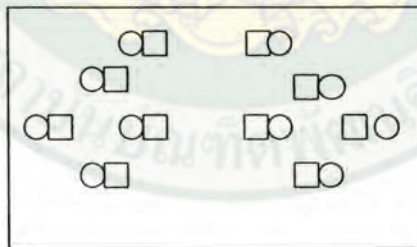
เท้า : ก้าวหน้าเท้าซ้าย เท้าขวาวางหลัง

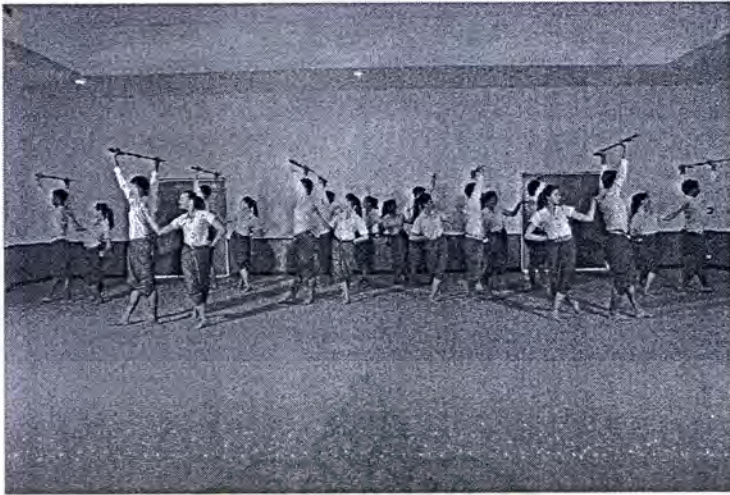
มือ : มือทั้งสอง ถือบอเลาระดับศีรษะ

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : ซ้าย

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 166 ท่าที่ 131

ผู้แสดง หญิง ชาย

เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลัง

มือ : มือซ้ายถืออุปกรณ์ พาดหลัง มือขวาสะกดไหล่ซ้ายของผู้ชาย

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง หญิง ขว

เท้า : ก้าวเท้าหน้าซ้าย เท้าขวาวางหลัง

มือ : มือขวาถืออุปกรณ์ พาดหลัง มือขวาสะกดไหล่ของผู้ชาย

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : ตรง

ผู้แสดง ชาย ทางซ้าย

เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลัง

มือ : มือทั้งสองถือบอเลาระดับศีรษะ

ศีรษะ : หน้าตรง

ทิศ : ขวา

ผู้แสดง ชาย ขว

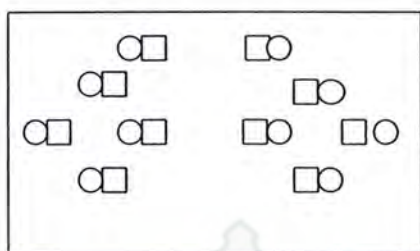
เท้า : ก้าวหน้าเท้าซ้าย เท้าขวาวางหลัง

มือ : มือทั้งสอง ถือบอเลาระดับศีรษะ

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : ซ้าย

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 167 ท่าที่ 132

ผู้แสดง หญิง ซ้าย

เท้า : เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวาวางส้นไปข้างหน้า

มือ : มือทั้งสองท้าวสะเอว

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง หญิง ขวา

เท้า : เท้าขวายืนเต็มเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลัง

มือ : มือทั้งสองเท้าสะเอว

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ทางซ้าย

เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลัง

มือ : มือซ้ายเขยค้ำผู้แสดงหญิง เท้าขวาถีบอเลาซ้ายปลายบอเลาไปด้านขวาลงพื้น 45 องศา

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ขว

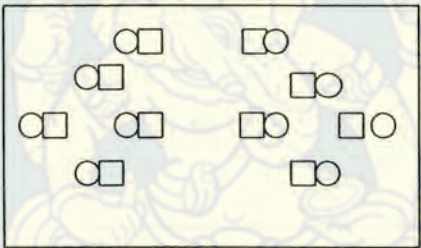
เท้า : ก้าวหน้าเท้าซ้าย เท้าขวาวางหลัง

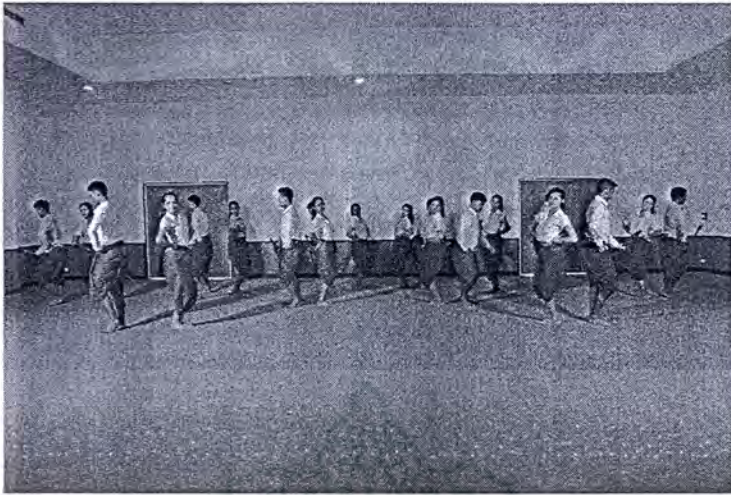
มือ : มือขวาเขยค้ำผู้แสดงหญิงเท้าซ้ายถีบอเลาซ้ายปลายนิ้วไปด้านซ้ายลงพื้น 45 องศา

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 168 ท่าที่ 133

ผู้แสดง หญิง ชาย

เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวเองไปทางซ้าย

มือ : มือทั้งสองท้าวสะเอว

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หมุนรอบตัวไปทางซ้าย

ผู้แสดง หญิง ขว

เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวเองไปทางขวา

มือ : มือทั้งสองเท้าสะเอว

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หมุนรอบตัวไปทางซ้าย

ผู้แสดง ชาย ทางซ้าย

เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวเองไปทางขวา

มือ : มือขวาเท้าสะเอว มือขวาลือบอเลาะซี่ปลายลงพื้นด้านขวา 45 องศา

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หมุนรอบตัวไปทางขวา

ผู้แสดง ชาย ขว

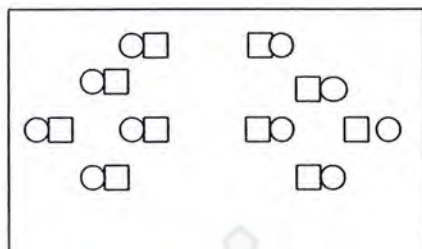
เท้า : วิ่งซอยเท้าหมุนรอบตัวไปทางซ้าย

มือ : มือขวาเท้าสะเอว มือขวาลือบอเลาะซี่ปลายบอเลาะลงพื้นด้านซ้าย 45 องศา

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หมุนรอบตัวไปทางซ้าย

ลักษณะแถว : หน้าที่ตรง

ภาพที่ 169 ท่าที่ 134

ผู้แสดง หญิง ซ้าย

เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าว่ายวงหลัง พร้อมหมุนตัวไปทางซ้าย

มือ : มือซ้ายถืออุปกรณ์พาดหลังมือขวาถือบอเลาของผู้ชายระดับเหนือศีรษะ

ศีรษะ : หน้าที่ตรง

ทิศ : ขวา

ผู้แสดง หญิง ขวา

เท้า : ก้าวหน้าเท้าซ้าย เท้าขวาวางหลังพร้อมกับหมุนตัวไปทางขวา

มือ : มือขวาถืออุปกรณ์พาดหลังมือขวาถือบอเลาของผู้ชายระดับเหนือศีรษะ

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง ชาย ทางซ้าย

เท้า : ก้าวหน้าเท้าซ้าย เท้าขวาวางหลังพร้อมหมุนตัวไปทางขวา

มือ : มือทั้งสองถืออุปกรณ์ระดับเหนือศีรษะ

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : ซ้าย

ผู้แสดง ชาย ขวา

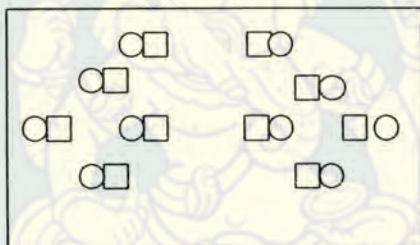
เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลัง พร้อมหมุนตัวไปทางซ้าย

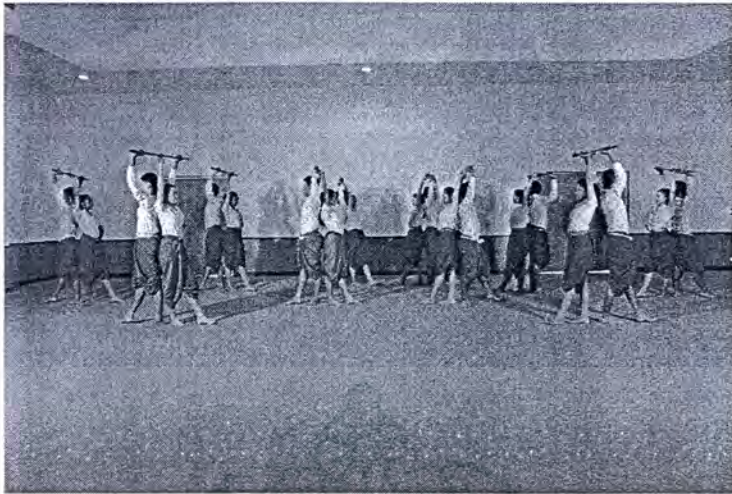
มือ : มือทั้งสองถืออุปกรณ์ระดับเหนือศีรษะ

ศีรษะ : หน้าตรง

ทิศ : ขวา

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 170 ท่าที่ 135

ผู้แสดง หญิง ชาย

เท้า : เท้าซ้ายเท้าหน้า เท้าขวาวางหลัง

มือ : มือซ้ายถืออุปกรณ์พาดหลังมือขวาถือบอเลาของผู้ชายระดับเหนือศีรษะ

ศีรษะ : หน้าตรง

ทิศ : ชาย

ผู้แสดง หญิง ขว

เท้า : เท้าขวาก้าวหน้า เท้าซ้ายวางหลัง

มือ : มือขวาถืออุปกรณ์พาดหลังมือขวาถือบอเลาของผู้ชายระดับเหนือศีรษะ

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : ขว

ผู้แสดง ชาย ทางซ้าย

เท้า : เท้าขวาก้าวหน้า เท้าซ้ายวางหลัง

มือ : มือทั้งสองถืออุปกรณ์ระดับเหนือศีรษะ

ศีรษะ : ตรง

ทิศ : ขว

ผู้แสดง ชาย ขว

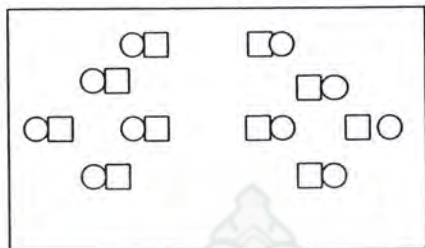
เท้า : เท้าซ้ายก้าวหน้า เท้าขวาวางหลัง

มือ : มือทั้งสองถืออุปกรณ์ระดับเหนือศีรษะ

ศีรษะ : หน้าตรง

ทิศ : ซ้าย

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 171 ทำที่ 136

ผู้แสดง หญิง ซ้าย

เท้า : เท้าขวาก้าวหน้าเท้าซ้ายวางหลัง พร้อมกับว้างแปรแถว

มือ : มือทั้งสองท้าวสะเอว

ศีรษะ: เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง หญิง ขวา

เท้า : เท้าซ้ายก้าวหน้า เท้าขวาวางหลัง พร้อมกับว้างแปรแถว

มือ : มือทั้งสองท้าวสะเอว

ศัรณะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ทางซ้าย

เท้า : เท้าขวาก้าวหน้า เท้าซ้ายวางหลัง พร้อมกับวิ่งแปรแถว

มือ : มือซ้ายท้าวสะเอวมือขวาทือบอเลา ซี่ปลายบอเลาองพันทางขวาเฉียง 45 องศา

ศัรณะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ขวา

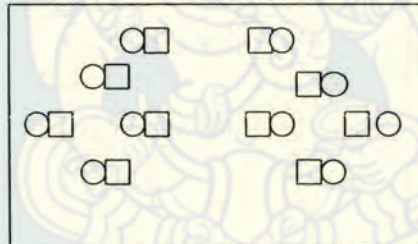
เท้า : เท้าซ้ายก้าวหน้าเท้าขวาวางหลัง พร้อมกับวิ่งแปรแถว

มือ : มือขวาเท้าสะเอวมือถือบอเลาซี่ปลายบอเลาองพันทางซ้ายเฉียง 45 องศา

ศัรณะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 172 ท่าที่ 137

ผู้แสดง หญิง ชาย คนที่ 1

เท้า : นั่งพับเพียบทางซ้าย

มือ : มือซ้ายถืออุปกรณ์แขนงอข้างลำตัว มือขวากดปลายนิ้วกลางแนบข้างแก้มซ้าย

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง หญิง ชาย คนที่ 2

เท้า : นั่งพับเพียบทางซ้าย

มือ : มือขวากดปลายนิ้วกลางแนบข้างแก้มขวา มือซ้ายชี้ไปทางขวา

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง หญิง ทางซ้าย คนที่ 3

เท้า : นั่งตั้งเข่าซ้าย

มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงคนที่ 1

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง หญิงทางซ้ายคนที่ 4

เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายเปิดส้น

มือ : มือขวากดปลายนิ้วกลางแนบข้างแก้มขวา มือซ้ายถืออุปกรณ์ แขนงอข้างลำตัว

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าขวา

ผู้แสดง หญิงทางซ้ายคนที่ 5

เท้า : ก้าวหน้าเท้าซ้าย เท้าขวาเปิดส้น

มือ : มือกำมือตอศอกมือซ้ายมือซ้ายถืออุปกรณ์ระดับฐานไหล่ขวา

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ทางขวา คนที่ 1

เท้า : นั่งพับเพียบทางขวา

มือ : มือขวาถืออุปกรณ์ แขนงอข้างลำตัว มือขวากดปลายนิ้วกลางแขนข้างแก้มขวา

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ขวา คนที่ 2

เท้า : นั่งพับเพียบทางขวา

มือ : มือซ้ายถืออุปกรณ์ระดับอก มือขวาชี้ไปทางซ้าย

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ทางขวา คนที่ 3

เท้า : นั่งตั้งเข่าขวา

มือ : ปฏิบัติเช่นเดียวกับผู้แสดงคนที่ 1

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ขวา คนที่ 4

เท้า : ก้าวข้างเท้าซ้าย เท้าขวาเปิดส้น

มือ : มือซ้ายจับไหล่ขวาของผู้ชาย มือขวาถืออุปกรณ์แขนงอข้างลำตัว

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ทางขวาคนที่ 5

เท้า : ก้าวหน้าเท้าขวา เท้าซ้ายวางหลัง

มือ : มือซ้ายกำมือตอศอกมือขวา มือขวาถืออุปกรณ์ระดับไหล่ซ้าย

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ทางซ้ายคนที่ 1

เท้า : นั่งชันเข่าขวา

มือ : มือซ้ายค้ำพื้นมือขวาถือบอเลาซึบปลายลงพื้นเฉียงไปด้านขวา 45 องศา

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ซ้าย คนที่ 2

เท้า : นั่งชันเข่าขวา

มือ : มือทั้งสองจับบอเลาในลักษณะทำเป่าบอเลาไปทางขวา

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ทางซ้าย คนที่ 3

เท้า : นั่งตั้งเข่าขวา

มือ : มือขวาป้องกันมือขวาถือบอเลาซึบปลายบอเลาพื้นเฉียงไปด้านขวา 45 องศา

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ซ้าย คนที่ 4

เท้า : เท้าซ้ายยืนเต็มเท้า เท้าขวาใช้นิ้วเท้าหนีบบอเลายกขึ้นระดับครึ่งน่อง

มือ : มือซ้ายจับไหล่ขวาของผู้ชาย มือขวาถืออุปกรณ์แขนงอข้างลำตัว

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ทางซ้ายคนที่ 5

เท้า : เท้าขวาก้าวหน้าเท้าซ้ายวางหลัง

มือ : มือทั้งสองพาดบอเลาระดับไหล่

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ทางขวา คนที่ 1

เท้า : นั่งชันเข่าซ้าย

มือ : มือขวาค้ำพื้นมือซ้ายถือบอเลาซึบปลายบอเลาพื้นเฉียงไปด้านขวา 45 องศา

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ขวา คนที่ 2

เท้า : นั่งชันเข่าซ้าย

มือ : มือทั้งสองจับบอเลา ในลักษณะท่าป่าบอเล่าไปทางซ้าย

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ทางขวา คนที่ 3

เท้า : นั่งตั้งเข่าขวา

มือ : มือขวาป้องหน้า มือซ้ายถือบอเลาซี่ปลายลงพื้นเฉียงไปด้านซ้าย 45 องศา

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ขวา คนที่ 4

เท้า : เท้าขวายืนเต็มเท้า เท้าซ้ายใช้นิ้วชี้เท้าหนีบบอเลายกขึ้นระดับครึ่งน่อง

มือ : มือขวาโอบผู้หญิงมือซ้ายจับบอเลาตรง

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

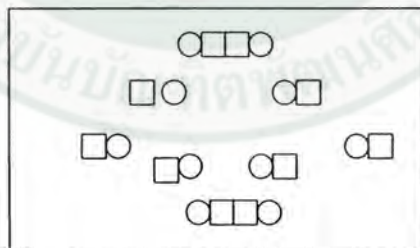
ผู้แสดง ชาย ทางขวาคนที่ 5

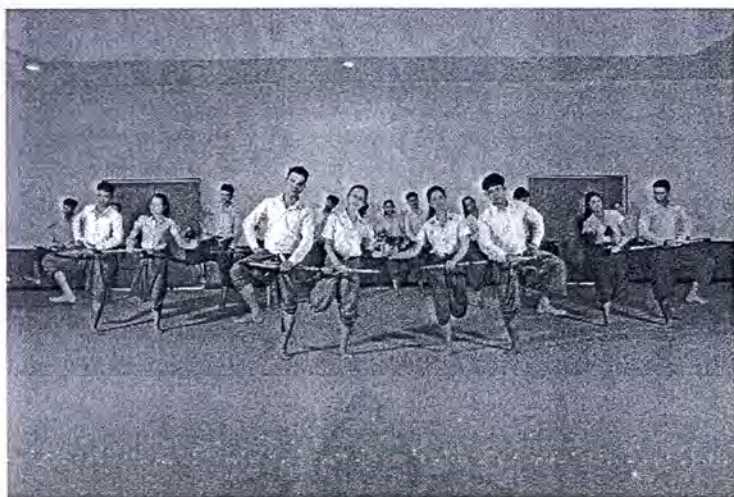
เท้า : เท้าซ้ายก้าวหน้า เท้าขวาวางหลัง

มือ : มือทั้งสองพาดบนบอเลาระดับไหล่

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ภาพที่ 173 ท่าที่ 138

ผู้แสดง หญิง ทางด้านซ้าย

เท้า : กระดกเท้าขวา เท้าซ้ายยื่นเต็มเท้าพร้อมกับโดดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ : มือซ้ายถืออุปกรณ์แขนงอข้างลำตัว มือขวาจับบอเลาของผู้ชาย

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง หญิง ขวา

เท้า : กระดกเท้าซ้ายเท้าขวายื่นเต็มเท้าพร้อมกับโดดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ : มือขวาถืออุปกรณ์แขนงอข้างลำตัว มือขวาจับบอเลาของผู้ชาย

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ทางซ้าย

เท้า : กระดกเท้าขวา เท้าซ้ายยื่นเต็มเท้าพร้อมกับโดดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ : มือเท้าขวาสะเอว มือซ้ายถือบอเลาให้ปลายบอเลาชี้ไปทางผู้หญิง

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ขวา

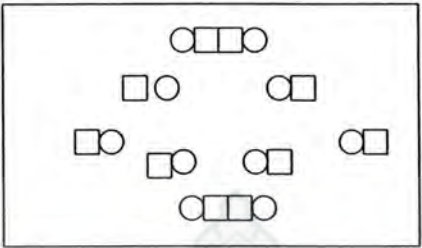
เท้า : กระดกเท้าซ้ายเท้าขวายื่นเต็มเท้าพร้อมกับโดดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ : มือซ้ายเท้าสะเอว มือขวาถือบอเลา ให้ปลายบอเลาชี้ไปทางผู้หญิง

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ลักษณะแถว : หน้าตรง

ภาพที่ 174

ภาพที่ 175

ท่าที่ 139

ผู้แสดง หญิง ทางด้านซ้าย

เท้า : กระดกเท้าซ้าย เท้าขวายืนเต็มเท้าพร้อมกับบิดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ : มือปฏิบัติเช่นเดิม ในท่าที่ 137

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง หญิง ขวา

เท้า : กระดกเท้าขวา เท้าซ้ายยืนเต็มเท้าพร้อมกับบิดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ : มือปฏิบัติเช่นเดิม ในท่าที่ 137

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ทางซ้าย

เท้า : กระดกเท้าซ้าย เท้าขวายืนเต็มเท้าพร้อมกับบิดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ : มือปฏิบัติเช่นเดิม ในท่าที่ 137

ศีรษะ : เอียงขวา

ทิศ : หน้าตรง

ผู้แสดง ชาย ขวา

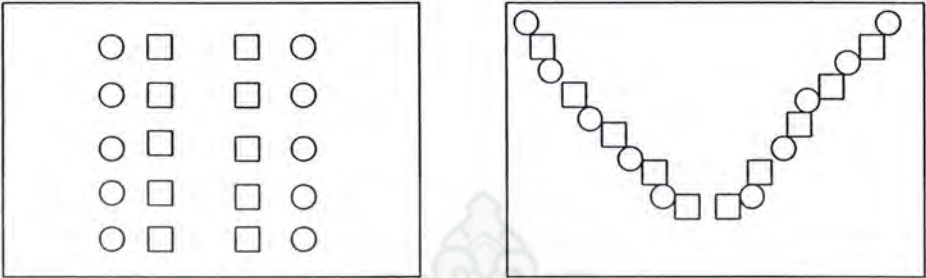
เท้า : กระดกเท้าขวา เท้าซ้ายยืนเต็มเท้าพร้อมกับบิดลอยตัว 1 ครั้ง

มือ : มือปฏิบัติเช่นเดิม ในท่าที่ 137

ศีรษะ : เอียงซ้าย

ทิศ : หน้าตรง

อธิบายท่ารำ : ผู้ปฏิบัติท่ารำในท่าที่ 137 และ138 ปฏิบัติสลับกับโดยให้ปฏิบัติเคลื่อนตัวแปรแถว เข้า
ทั้งสองฝั่งของเวที ดังภาพประกอบจนหมดจังหวะ

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ระบายตะเลาะ เข้ม้ง ซึ่งคณะผู้วิจัยได้แนวคิดจากวิถีชีวิตของชาวเขม้ง ในภาคใต้แถบจังหวัดตรัง พัทลุง สตูล ยะลาและนราธิวาส ซึ่งนำมากับกิจกรรมตามธรรมชาติของชาวเขม้ง มาเป็นพื้นฐานในการประดิษฐ์ทำรำขึ้นใหม่ โดยใช้หลักการทางนาฏศิลป์ เพื่อให้เกิดความสมจริง สนุกสนาน ตื่นเต้น เร้าใจ สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของชาวเขม้ง ทางภาคใต้ที่ใช้บอเลาเป็นอาวุธ ประจำตัวและล่าสัตว์ ตลอดจนการเกี่ยวพาราสิระหว่างชายหนุ่มและสาวชาวเขม้งด้วยพวงตะเลาะ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ และความเชื่อของชาติพันธุ์เขม้ง
2. เพื่อสร้างสรรค์และนำเสนอรูปแบบการแสดงทางด้านนาฏศิลป์แนวสร้างสรรค์ชุด

ระบายตะเลาะ เข้ม้ง

ขอบเขตของการวิจัย

คณะผู้วิจัยศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบ ความเชื่อเกี่ยวกับชาติพันธุ์เขม้ง วิถีชีวิต และการละเล่นของชาวเขม้ง ในภาคใต้ เพื่อนำเสนอเป็นผลงานในรูปแบบการแสดง สร้างสรรค์ชุด ระบายตะเลาะ เข้ม้ง

องค์ประกอบในการแสดง

องค์ประกอบในการแสดง คณะผู้วิจัยได้สร้างสรรค์ระบายตะเลาะเข้ม้ง โดยนำเสนอ องค์ประกอบในการแสดง ตามลำดับดังนี้

1. ประวัติความเป็นมา

ระบายตะเลาะ เข้ม้ง เป็นการแสดงสร้างสรรค์ชุดหนึ่ง ที่อาจารย์ภาควิชานาฏศิลป์ - ดุริยางค์ไทย และนักศึกษาปริญญาตรีปีที่ 4 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ในวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง ปีการศึกษา 2555 ได้ประดิษฐ์ทำรำขึ้น จากวิถีชีวิตของชนเผ่าเขม้งที่อาศัยอยู่บริเวณเทือกเขาบรรทัดภาคใต้ของประเทศไทยได้แก่ จังหวัดตรัง จังหวัดพัทลุง และจังหวัดสตูล เข้ม้งเป็นชาวป่าโบราณเผ่าหนึ่งที่มีถิ่นฐานอยู่ตามป่าเขาทางภาคใต้ของประเทศไทย นับตั้งแต่จังหวัดพัทลุง ตรัง สตูล ลงไปถึงจังหวัดนราธิวาสตลอดจนประเทศมาเลเซีย ชอบอาศัยอยู่ตามป่าเขา ไม่ชอบอยู่ในที่โล่งเตียน ชาวมุสลิมเรียกว่า ซาแก ซึ่งหมายถึง แข็งแรงหรือป่าเถื่อน แต่ชาวไทยเรียกว่า

เซม้ง บ้างก็เรียกพวกเขาว่า ซินอย (Senoi) เซม้ง (Semong) และนิกริโต (Nigrito) แต่ชาวเซม้งเรียกตัวเองว่า มันนิ มักเรียกตนเองเป็นภาษามลายูพื้นเมืองว่า ออแก อัสลี หรือ โอริง อัสลี แปลว่า คนดั้งเดิม

ตะเลาะ หมายถึง ผลไม้ป่าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ออกผลเป็นพวง เปลือกแข็ง เมื่อสุกจะมีสีน้ำตาลแดงด้านนอก มีเส้นสีแดงแซมเป็นลวดลายคล้ายรากไม้ เมื่อผลสุกแห้งสนิทข้างในจะกลวง เวลาเขย่าจะทำให้เกิดเสียงดัง หญิงสาวชาวเซม้งนิยมเอามาเขย่า เพื่อเรียกร้องความสนใจจากชายหนุ่มชาวเซม้ง

2. รูปแบบและลักษณะการแสดง

ระบำตะเลาะ เซม้งเป็นการรำหมู่ ประกอบด้วยผู้แสดงชาย-หญิง จำนวน 20 คน รูปแบบและลักษณะของการแสดง โดยการวางโครงสร้างและรูปแบบการแสดงอย่างมีสัดส่วนมีการกำหนดเป็นพล็อตเรื่อง ผสมผสานส่วนที่เป็นระบำเน้นเรื่องให้เกิดความสนุกสนานและเน้นพฤติกรรมต่าง ๆ และการเกี่ยวพาราสีระหว่างชายหนุ่มและหญิงสาว ของชาวเซม้ง ให้มีความเป็นธรรมชาติมากที่สุด ตามหลักการทางนาฏศิลป์ ลักษณะโครงสร้างการแสดงกำหนดแนวทาง รูปแบบของการแสดงซึ่งจะแบ่งออกเป็น 4 ชั้น คือ

- ชั้นที่ 1 ดนตรีเกริ่นเสียงร้องของบรรดาสาราสัตว์ ชายชาวเซม้งถือบอเลาออกไปรำตามกระบวนท่า จบด้วยการตั้งข่มทำนอง
- ชั้นที่ 2 ผู้หญิงชาวเซม้ง ถือพวงตะเลาะโซ่ลีลาตามกระบวนท่า
- ชั้นที่ 3 ผู้ชายและผู้หญิงเกี่ยวพาราสีตามกระบวนท่า
- ชั้นที่ 4 จบด้วยการตั้งข่มทำนอง รำเข้าเวทีตามทำนองเพลง

3. เครื่องดนตรีและเพลง

ดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงชุดนี้ได้เอาแนวความคิดมาจากดนตรีพื้นฐานที่มีการเล่นอยู่ในกลุ่มของเงาะป่าเซม้ง แถบเทือกเขาบรรทัดในท้องที่จังหวัดพัทลุง ซึ่งยังคงเป็นลักษณะของดนตรีระดับพื้นฐานอย่างง่าย ๆ ประดิษฐ์ขึ้นมาจากวัสดุจากธรรมชาติตามแบบที่ได้รับการสืบทอดกันมาแต่โบราณกาล ในการประดิษฐ์เครื่องดนตรีของเซม้ง ไม่มีความเชื่อใดๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง วัสดุที่นำมาใช้ในการทำเครื่องดนตรีได้แก่ ไม้ไผ่ ซึ่งเรียกว่า “บาแตซ” ลูกสะบ้า ใบไม้ เป็นต้น

ลักษณะการจัดรูปแบบการบรรเลง หรือการจัดวงดนตรี นักดนตรีจะนั่งล้อมกันเป็นวงเพื่อบรรเลงเครื่องดนตรีของแต่ละคน

ในส่วนของดนตรีที่บรรเลงประกอบการแสดงนี้ อาจารย์กิตติชัย รัตนพันธ์ พร้อมด้วยคณะอาจารย์ภาควิชาดุริยางคศิลป์ ได้คิดประดิษฐ์ทำนองเพลงและจังหวะ ซึ่งใช้เครื่องดนตรีที่มี

ความหลากหลายสามารถแยกออกได้เป็น 3 กลุ่ม กล่าวคือกลุ่มแรก เป็นกลุ่มเครื่องทำจังหวะจะ นำเอาเครื่องดนตรีพื้นฐานที่มีเล่นในกลุ่มเงาะเขม็ง ที่อาศัยอยู่ในแถบเทือกเขาบรรทัด มาเป็น แนวทางและเพิ่มเครื่องเกราะเคาะไม้และเครื่องประกอบจังหวะเพื่อความสมบูรณ์และหนักแน่นของ จังหวะ ส่วนในกลุ่มที่สอง เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องดำเนินทำนอง ซึ่งได้นำเอาเครื่องดนตรี ประเภทเครื่องเป่าในวงดนตรีไทยคือ ขลุ่ยหลีบและขลุ่ยเพียงออ เข้าทำหน้าที่ในการดำเนินทำนอง เพลง ส่วนกลุ่มที่สามเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงเป็นซาวด์เสียงธรรมชาติ (เสียงนก เสียงไก่ป่า) ได้แก่ ขลุ่ยที่ใช้ในชุดขลุ่ยดับนก จุดเด่นของเพลงประกอบการแสดงอยู่ที่จังหวะเคาะไม้ซึ่งเป็น เอกลักษณ์ของดนตรีเขม็ง ได้แก่ ขลุ่ยนก ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ ขลุ่ยเขม็ง กลองเขม็ง เหลาะ และเครื่องทำจังหวะ ชุดบาแตซ

4. เครื่องแต่งกาย

เนื่องจากกระบำทะเลาะ เขม็ง เป็นชุดการแสดงที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากการแสดงนาฏศิลป์ พื้นบ้านภาคใต้ชุดอื่น ๆ คือ ผู้แสดงเป็นชาวเขม็ง เน้นบุคลิกไปตามบทบาทของแต่ละคน จึงมีการ กำหนดแนวคิดในการประดิษฐ์เครื่องแต่งกายเพื่อเป็นเสริมการแสดงระบำให้ดูสมจริง เป็นธรรมชาติ มีความสวยงาม และคล่องตัว ดังมีรายละเอียดของการออกแบบเครื่องแต่งกายผู้แสดงดังต่อไปนี้

4.1 ผู้แสดงชาย

คณะผู้วิจัยคำนึงถึงความสวยงาม รายละเอียดของเครื่องแต่งกาย ที่มีส่วนใกล้เคียงกับ ธรรมชาติของชาวเขม็งมากที่สุด ประกอบด้วย

4.1.1 ผ้านุ่ง เรียกว่า เลาะเตียะ

4.1.2 รัดสะเอว

4.1.3 เข็มขัดลูกพุทรา

4.1.4 กำไลมือ

4.1.5 สร้อยคอ

4.1.6 ดอกไม้ทัด

4.1.7 ผมปลอม

4.2 ผู้แสดงหญิง

คณะผู้วิจัยคำนึงถึงความสวยงาม รายละเอียดของเครื่องแต่งกาย ที่มีส่วนใกล้เคียงกับ ธรรมชาติของชาวเขม็งมากที่สุด ประกอบด้วย

4.2.1 ผ้านุ่ง

4.2.2 รัดสะเอว

4.2.3 เข็มขัดลูกพุทรา

4.2.4 เกาะอก

4.2.5 กำไลมือ

4.2.6 สร้อยคอ

4.2.7 ดอกไม้ทัด

4.2.8 ผมปลอม

5. ผู้แสดง

ผู้แสดงระบำตะเลาะ เขม็ง ประกอบด้วยผู้แสดงผู้ชาย 10 คน ผู้แสดงหญิง 10 คน
คัดเลือกผู้แสดง ดังนี้

5.1 ผู้แสดงชาย คัดเลือกผู้ชายที่มีรูปร่างสูงใหญ่ แข็งแรงกำยำ ผู้ที่มีรูปร่างสันทนต์ ผิวดำ
แดง หน้าตาคมเข้ม หล่อเหลา ตามลักษณะชายไทยภาคใต้

5.2 ผู้แสดงหญิง คัดเลือกผู้หญิงที่มีใบหน้ายาวหรือกลม คีวตักพอประมาณ จมูกโด่ง
นัยน์ตากกลมโต ผิวดำแดง ตามลักษณะหญิงไทยภาคใต้

6. อุปกรณ์ประกอบการแสดง

อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการแสดงระบำตะเลาะ เขม็ง มีดังนี้

6.1 บอเลา เป็นอาวุธประจำตัวของชาวเขม็ง สำหรับใช้ป้องกันตัวหรือล่าสัตว์

6.2 ตะเลาะ เป็นผลไม้ป่าที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ออกผลเป็นพวง เปลือกแข็ง เมื่อ
สุกจะมีสีน้ำตาลแดงด้านนอก มีเส้นสีแดงแซมเป็นลวดลายคล้ายรากไม้ เมื่อผลสุกแห้งสนิทข้างในจะ
กลวง เวลาเขย่าจะทำให้เกิดเสียงดัง หญิงสาวชาวเขม็งนิยมเอามาเขย่า เพื่อเรียกร้องความสนใจจาก
ชายหนุ่มชาวเขม็ง

7. โอกาสที่ใช้แสดง

นำเสนอเป็นผลงานวิจัยในรูปแบบการแสดงแนวอนุรักษ์สร้างสรรค์ และเผยแพร่
ศิลปวัฒนธรรมให้ประชาชนชม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา ระบำตะเลาะ เขม็ง ซึ่งเป็นระบำเกี่ยวกับวิถีชีวิตชาวเขม็งของภาคใต้
คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแบ่งได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

เป็นชาติพันธุ์โบราณกลุ่มหนึ่งที่มีปรากฏอยู่ในภาคใต้แถบเทือกเขาบรรทัด มาช้านานจนกระทั่งปัจจุบัน จนกลายเป็นมรดกที่สะท้อนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมอันเด่นชัดของชาวใต้ ดังนั้น ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์กลุ่มชนนี้ไว้อย่างเป็นหลักแหล่งถาวร เพื่อให้ชาวเขมังกงอยู่กับชาวใต้ต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูล เอกสาร และหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับชนกลุ่มน้อยอื่นๆ เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการวิจัยในโอกาสต่อไป
2. ควรส่งเสริมให้มีการศึกษาชนกลุ่มน้อยอื่นๆ เช่น ชาวเลในแถบอันดามัน มาประติษฐานการแสดงในแนวอนุรักษ์สร้างสรรค์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กฤษฎกร เพชรนอก. เอกลักษณ์ไทย. ปทุมธานี : สกายบุ๊คส์, 2554.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,สำนักงาน. ศิลปะการแสดงของไทย. กรุงเทพฯ คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2542.

ฉันทนา เอี่ยมสกุล. ศิลปะการออกแบบท่ารำ (นาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์). กรุงเทพฯ : บพิธการพิมพ์, 2553.

บุญศิริ นิยมทัศน. การแต่งหน้าและการแต่งผมนาฏศิลป์ไทย. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2550.

บุญเสริม ฤทธาภิรมย์ และ ประสิทธิ์ ฤทธาภิรมย์. ไม่มีเงาเซม้งในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์, 2548.

ปราณี สำราญวงศ์. ศิลปวัฒนธรรมไทยเล่มที่ 7 นาฏดุริยางคศิลป์ไทย กรุงรัตนโกสินทร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2525.

ไพบุล ดวงจันทร์. “ดนตรีและนาฏศิลป์ของชนกลุ่มน้อยชาวเซม้ง”, ใน ลักษณะไทย . กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2541.

สุนนมาลย์ นิมเนตพันธ์. นาฏศิลป์ไทย 1. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศิลปะการแสดง มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.

สมิตร เทพวงษ์. สารานุกรม ระบาย รำ ฟ้อน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2547.

สุรพล วิรุฬห์รักษ์. นาฏยปริทรรศน์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

ศิลปากร,กรม. สุจิบัตรละครเรื่องเงาเซม้ง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. มปท, 2553.

_____.ทะเบียนข้อมูล : วิพิธทัศนา ชุดระบาย รำ ฟ้อน เล่ม 1. กรุงเทพฯ : ไทภูมิพบลิจซิ่ง, 2549.

_____.ทะเบียนข้อมูล : วิพิธทัศนา ชุดระบาย รำ ฟ้อน เล่ม 2. กรุงเทพฯ : ไทภูมิพบลิจซิ่ง, 2550.

_____.ทะเบียนข้อมูล : วิพิธทัศนา ชุดระบาย รำ ฟ้อน เล่ม 3. กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พบลิจซิ่ง, 2551.

อมรา กล้าเจริญ. สุนทรียนาฏศิลป์ไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2542.

คำสั่งวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง

ที่ ๒/พิเศษ

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินงานโครงการวิจัย เรื่อง ระบายตะเลาะ เขม็ง

ด้วยสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้พิจารณาอนุมัติเงินทุนวิจัยและสร้างสรรค์ จากเงินงบประมาณหมวดรายจ่ายอื่น ดำเนินงานด้านการวิจัยและสร้างสรรค์ ประจำปี ๒๕๕๕ เพื่อใช้จ่ายในโครงการวิจัย เรื่อง ระบายตะเลาะ เขม็ง เป็นเงินจำนวน ๘๐,๐๐๐ บาท (แปดหมื่นบาทถ้วน) ให้กับบุคลากรของวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง มีระยะเวลาในการดำเนินงานตั้งแต่เดือน ตุลาคม ๒๕๕๔ ถึงเดือน กันยายน ๒๕๕๕

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการโครงการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงแต่งตั้งคณะดำเนินงานในฝ่ายต่างๆ ดังนี้

๑. ที่ปรึกษา

๑.๑ นายอนุสรณ์ สุกุลณี	ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง
๑.๒ นางเพ็ญจันทร์ เตนยุกต์	รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร
๑.๓ นางกัลยาณี ยังสังข์	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
๑.๔ นางมารศรี เขาวลิต	รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษา
๑.๕ นางสาวรส ศุกลกาญจน์	ครูชำนาญการปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายศิลปวัฒนธรรม
๑.๖ นายธีรภัทร เพชรภาพ	หัวหน้าภาควิชาศึกษาทั่วไป
๑.๗ นายรังสรรค์ ไวยพันธ์	หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ไทย
๑.๘ นายสุภเชษฐ์ กิจवास	หัวหน้าภาควิชาดุริยางค์ศิลป์

๒. คณะทำงานฝ่ายเอกสารและข้อมูล

- ๒.๑ นายพรเทพ บุญจันทร์เพชร
- ๒.๒ นางอริยา ลิมกาญจนพงศ์
- ๒.๓ นางชญาดา รัตนพันธ์

๒.๔ นายเกรียงศักดิ์ จิสูงเนิน

๒.๕ นายเอกวัชร วัชรพันธ์

๒.๖ นายธวัชชัย ชัยศรี

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. รวบรวมและศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์เซม้ง ตามหมวดหมู่ที่กำหนดไว้

๒. เรียบเรียงข้อมูลตามรูปแบบงานวิจัย

๓. ประสานงานและจัดทำเอกสารและสื่อในการดำเนินงานวิจัย

๓. คณะทำงานฝ่ายเครื่องแต่งกาย

๓.๑ นายพรเทพ บุญจันทร์เพ็ชร

๓.๒ นางจินดา จันทร์สุวรรณ

๓.๔ นางโสภา ชัยเกตุ

๓.๕ นางนิลยา สารอักษร

๓.๖ นางรัตนพรพรรณ หนูชาย

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. ศึกษาและออกแบบเครื่องแต่งกายชุด ระบายตะเลาะ เซม้ง

๒. จัดทำเครื่องแต่งกายชุด ระบายตะเลาะ เซม้ง

๔. คณะทำงานฝ่ายเทคโนโลยี/บันทึกภาพ

๔.๑ นายธีระศักดิ์ ชัยเกตุ

๔.๒ นายไชยวัฒน์ แก้วเอียด

๔.๓ นายเกรียงศักดิ์ จิสูงเนิน

๔.๔ นายเอกวัชร วัชรพันธ์

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. บันทึกภาพประกอบในการดำเนินโครงการวิจัย

๒. บันทึกเสียงและวีดิทัศน์การแสดงระบายตะเลาะ เซม้ง

๓. จัดเก็บข้อมูลต้นฉบับสู่ระบบคอมพิวเตอร์

๔. ให้บริการสารสนเทศ

๕. จัดรูปเล่มงานวิจัย

๕. คณะทำงานฝ่ายประดิษฐ์ทำรำและ ดนตรี-ทำนองเพลง

๕.๑ นายพรเทพ บุญจันทร์เพชร

๕.๒ นายกิตติชัย รัตนพันธ์

๕.๓ นายกำธร ขำทิพย์

๕.๔ นายเชาวลิต ทองมีขวัญ

๕.๕ นางจินดา จันทร์สุวรรณ

๕.๖ นางนิลยา สารอักษร

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. ประดิษฐ์ทำรำ เครื่องดนตรีและทำนองเพลง

๒. คัดเลือกผู้แสดงและผู้บรรเลง

๓. ฝึกซ้อมผู้แสดงและผู้บรรเลง

๖. ฝ่ายสถานที่

๖.๑ นายไชยวัฒน์ แก้วเอียด

๖.๒ นายเกรียงศักดิ์ จิสูงเนิน

หน้าที่ความรับผิดชอบ

๑. จัดสถานที่

๒. อำนวยความสะดวกในการใช้สถานที่ในการดำเนินงาน อาทิ การประชุม การฝึกซ้อม

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๕๖

(นายอนุสรณ์ สุกุลณี)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง